

การบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาล ตำบลโพหนอง
อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์
ของ
ชยาภา คำเมรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
กันยายน 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

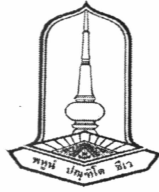

การบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาล ตำบลโพหนอง
อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์
ของ
ชยาภา คำเมรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
กันยายน 2557
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวชยาภา คำเมรี
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รศ.ดร.ไพฑูริย์ สุขศรีงาม)

ประธานกรรมการ
(อาจารย์บัณฑิตศึกษากายนอกคณะ)

.....
(อาจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง)

กรรมการ
(ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์)

.....
(อาจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ)

กรรมการ
(กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์)

.....
(อาจารย์ ดร.ศักดิ์พงษ์ หอมหวล)

กรรมการ
(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ.สีดา สอนศรี)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดทูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 19 เดือน ก.พ. พ.ศ. 2557

ประกาศศุภกฤตการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากอาจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ แนวคิด ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไข วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ทัชชววัฒน์ เหล่าสุวรรณ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาดูแล ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือมาโดยตลอด จนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สุขศรีงาม ประธานกรรมการสอบ และอาจารย์ ดร.ศักดิ์พงษ์ หอมหวน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนของเนื้อหา วิธีการดำเนินงาน ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์ทั้ง 3 ท่าน คือรองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สุขศรีงาม และนายจิตรกร ศักดิ์ศิริรักษ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่ถูกต้อง ทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความสมบูรณ์ เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ ผู้สอนสาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้ให้ความรู้ในเชิงวิชาการ ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตร่วมรุ่นที่เป็นกำลังใจ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จ

คุณประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาพระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ ที่ได้ให้การศึกษอบรม สั่งสอน และวางพื้นฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้

ชยาภา คำเมรี

ชื่อเรื่อง	การบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม
ผู้วิจัย	นางสาวชยาภา คำเมธี
กรรมการควบคุม	อาจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรถแสง และอาจารย์ ดร.ทัชชววัฒน์ เหล่าสุวรรณ
ปริญญา	ร.ม. สาขาวิชา การเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ตามความคิดเห็นของสมาชิกในเขตเทศบาล ตำบลโพหนอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 340 คน จาก 12 หมู่บ้าน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.45 ถึง 0.89 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท และมีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่าควรต้องสร้างความเข้าใจให้กับคณะกรรมการ และสมาชิกในการเป็นนิติบุคคลของกองทุนฯ ด้วย ด้านปัจจัยนำเข้าพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบางรายยังมีความไม่เข้าใจเกี่ยวกับเงินกองทุนฯ ส่วนด้านกระบวนการ พบว่า ขั้นตอนการทำงานอาจเกิดการยกยอกเงินไปใช้ส่วนตัวของคณะกรรมการกองทุนฯ ได้ง่าย และด้านผลผลิต พบว่า จะต้องหาคนที่มีความรู้ ความสามารถด้านการเงิน และบัญชีเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน

TITLE The Management of Village and Urban Community Funds in
Phon Thong Sub-district, Chiang Yuen District, Maha Sarakham
Province

AUTHOR Miss Chayapar Khammeree

ADVISORS Dr.Along Akkaseang and Dr.Thachwat laohsuwan

DEGREE M.Pol.Sc. **MAJOR** Political and Government

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2014

ABSTRACT

This study aimed to investigate the management of village and urban community funds as opined by 340 members of these funds in Phon Thong Municipality Chiang Yuen District, Maha Sarakham province. They were selected using the multi-stage random sampling techniques. This research was a mixed research method. The research instrument consisted of a rating-scale questionnaire with 21 items, dissemination powers between 0.45-0.89 and a total reliability of 0.93 ; and an in-depth interview from. The collected data were analysed using percentage, mean, standard deviation. The analyses findings were percented in terms of a descriptive analysis.

The major findings revealed that most of the fund members were females, aged between 31-30 years, graduated from heigh school level or equivalent, earned 10,001-20,000 bath per month, and worked as government official/state enterprise personal. The fund members showed their opinions about at a more level. According to the results from an in-depth interview, in the area of context, it was essential to increase understanding of the committee and members about stage of being a legal person of the village and urban community funds. In the area of process, the working procedures or stages might open a chance for committing an illegal use of the funds, In the area of output, the financially knowledge able personal ware needed or required for effective management of the funds.

This study attempted to examine the current state and problems in the management of village and urban community funds, based on the opinions of the residents in Phon Thong Municipality, Chiang Yuen District, Maha Sarakham Province. The population of the study was the members of Phon Thong Village and Urban Community Funds comprising 829 people. The samples consisting of 340 people from twelve villages were selected using Krejcie & Morgan's table and the multi-stage random sampling technique. This study was a mixed methods study. The research instruments consisted of (1) a 5-point scale questionnaire covering 21 questions which obtained the discrimination ranging from 0.45 – 0.89 and the reliability of 0.93, and (2) in-depth interviews. The statistics used included percentage, mean, standard deviation. Data were presented through descriptive analysis.

It was found that:

(1) Most of the village fund members are females aged 31-40 years. These women graduated from high school or the equivalent. Their salary is about 10,001-20,000 baht. They work as government officials/ state enterprise officers, (2) According to the opinion analysis, the samples' opinions, in overall and each aspect consideration, were found to be at a high level, (3) The in-depth interviews with the committee and the members of the village fund indicated that 3.1) Atmosphere: it is essential to increase understanding of the committee and the members about the state of being a legal entity of the village fund, 3.2) Input: some members do not clearly understand about the village fund, 3.3) Process: some committee might fraudulently appropriate funds to their own use, and 3.4) Output: financially knowledgeable personnel are required for effective management of the village fund .

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	7
แนวคิดการประเมินโครงการ	16
แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	24
แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	30
แนวทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	35
แนวทางการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม	41
3 ระเบียบวิธีวิจัย	48
ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ	48
ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	53
งานวิจัยในประเทศ	53
งานวิจัยต่างประเทศ	63
ประมวลผล และสังเคราะห์ปัญหาการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	65

บทที่	หน้า
5	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ... 71
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 71
	ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล 71
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 72
6	ข้อเสนอแนะการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม 79
	ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 79
	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน 85
7	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 87
	ความมุ่งหมายของการวิจัย 87
	สรุปผล 87
	อภิปรายผล 89
	ข้อเสนอแนะ 92
	บรรณานุกรม 95
	ภาคผนวก 100
	ภาคผนวก ก รายชื่อคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ให้สัมภาษณ์ 101
	ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย 103
	ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 112
	ประวัติของผู้วิจัย 114

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
2 จำนวน และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	72
3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน	73
4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง ด้านสถานะแวดล้อม เป็นรายชื่อ	74
5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นรายชื่อ	75
6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง ด้านกระบวนการ เป็นรายชื่อ	76
7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ด้านผลผลิต เป็นรายชื่อ	77
8 ข้อเสนอแนะของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านใน เขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม	78

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมิน กับการตัดสินใจในแบบจำลองซิบ 18

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในช่วงภาวะวิกฤติเศรษฐกิจที่ผ่านมาเมื่อปี พ.ศ. 2540 ทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้านการเมืองเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ รัฐบาล ณ ขณะนั้นจึงมีความพยายามที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศเพื่อให้กลับสู่สภาวะปกติโดยเร็ว แนวทางหนึ่งในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศตามนโยบายของรัฐบาลคือการกระจายได้ไปสู่ชุมชนในระดับฐานราก โดยการสร้างงาน พัฒนาอาชีพให้ประชาชนมีรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้อันจะทำให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเมื่อมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และจะส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมีการเจริญเติบโตมั่นคงอย่างยั่งยืน

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจนรวมไปถึงขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ต่างๆที่จะนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายตลอดจนใช้เพื่อการบรรเทาเหตุ ฉุกเฉินและความเป็นเร่งด่วนต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลได้ตระหนักในการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนในระดับ ฐานราก รัฐบาลจึงมีนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่กองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทเพื่อเพิ่มแหล่งเงินทุนในการสร้างอาชีพเสริมและสร้าง รายได้ในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กรวมถึงครัวเรือนโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพา ตนเองของหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ ในด้านการเรียนรู้ การสร้างงาน และสร้างเสริมศักยภาพทางด้าน เศรษฐกิจให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนในหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึง แหล่งทุนได้อย่างทั่วถึง

จากประเด็นดังกล่าว รัฐบาลภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น จึงได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุพบว่า มาจากความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน จึงมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหา ความยากจนดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ขึ้น สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพ ในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สู่อารมณ์พึ่งตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้าง

ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2544 : 1)

การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 (ปี 2544) การจัดตั้งกองทุน เป็นระยะของการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีการจัดทำระเบียบ เงื่อนไข คู่มือการปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์และการสร้างจิตสำนึก การเตรียมกลไกภาครัฐเพื่อความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระยะที่ 2 (ปี 2545) การเพิ่มประสิทธิภาพ เป็นระยะที่มุ่งเน้นเพื่อก่อให้เกิดขบวนการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ให้กับคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุน เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยกลไกและโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการเพิ่มศักยภาพคณะกรรมการกองทุนและชุมชนเมือง การจัดเวทีเครือข่ายการเรียนรู้ การสังเคราะห์บทเรียน การวิจัยประเมินผล ระยะที่ 3 (ปี 2546 - 2547) การสร้างความเข้มแข็ง เป็นระยะของการสร้างความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการจัดกระบวนการและเครือข่ายการเรียนรู้การสร้างกองทุนที่ยั่งยืน (การขยายกองทุน การสร้างเครือข่าย และการเชื่อมโยงกองทุนกับสถาบันการเงิน) ตลอดจนการเชื่อมประสานนโยบายอื่น ๆ (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2548 : 11)

จากข้อมูลการจัดสัมมนาที่สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ได้ร่วมกันจัดขึ้นครั้งที่ 1 เมื่อต้นเดือนธันวาคม 2544 จากนั้นผู้นำประชาชนจาก 10 พื้นที่ (9 จังหวัด ได้แก่ พะเยา เชียงใหม่ ยโสธร ขอนแก่น ร้อยเอ็ด ใน 2 พื้นที่ ลพบุรี สุพรรณบุรี กรุงเทพฯ นครศรีธรรมราช) ได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดเวทีในพื้นที่ แล้วมานำเสนอร่วมกัน เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2546 นโยบายลดปัญหาความยากจนที่ชาวบ้านทุกพื้นที่ได้ระดมความคิดเห็น / รวบรวมข้อมูลในพื้นที่ คือ นโยบายเกี่ยวกับกองทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ยังมีจุดอ่อนของกองทุนหมู่บ้าน คือ เร่งรัดให้เกิดการจัดตั้งโดยที่ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องกองทุน ชาวบ้านเป็นหนี้เพิ่ม เนื่องจากเกิดการกู้ยืมหนี้ มีหลายกองทุนเกิดความสับสน กฎระเบียบที่กำหนดจากส่วนกลางไม่สอดคล้องกับชุมชน แม้นนโยบายจะให้ปรับเปลี่ยนได้ / ยกตัวอย่างเป็นแนวทางส่งเสริมไม่เข้าใจ ไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้คิดเอง กฎระเบียบแตกต่างจากกองทุนที่มีอยู่เดิมในชุมชน เช่น อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระคืน ฯลฯ ทำให้เกิดความสับสน กรรมการไม่ได้พิจารณาเงินกู้จริงจึงเหมือนกลุ่มออมทรัพย์ เพราะเป็นเงินรัฐจำนวนเงินเป็นการหารแบ่งกันตามเขตมากกว่าดูรายละเอียดความไปได้ของโครงการ ชุมชนขาดการเตรียมแผนงานรองรับ ระยะเวลา 1 ปีเร็วเกินไป นำไปลงทุนยังไม่ทันยังได้เห็นผล ทำให้ชุมชนเรียนรู้การคอร์ปชั่น การหมุนหนี้ เงินที่ชำระคืนได้ตรงเวลาไม่ทันได้จากผลที่ไปลงทุน แต่เป็นการหมุนหนี้จากแหล่งอื่น เพื่อให้ได้กู้ใหม่ กรรมการกองทุนไม่มีทักษะ ประสบการณ์ในการบริหารกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ไม่เข้ามาเป็นกรรมการ บัณฑิตอาสาไม่ได้มาช่วยแต่มาเพิ่มภาระให้กรรมการ การให้กู้ไม่ให้ความสำคัญ

กับโครงการ แต่เน้นความสามารถที่จะส่งคืน การกระจายทั่วถึงทำให้เป็นเบี้ยหัวแตก ไม่พอลงทุน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). 2548 : 3)

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ได้เริ่มมีการดำเนินการก่อตั้งขึ้นครบตามจำนวน 12 หมู่บ้าน ตั้งแต่ หมู่ที่ 1 ถึง 12 จำนวน 12 กองทุน (กองทุนละ 1 กองทุน) และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 เริ่มดำเนินงานตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยได้รับเงินทุนหมุนเวียนจากการจัดสรรของรัฐบาล กองทุนละ 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) นำมาบริหารจัดการภายในหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างให้ชุมชนซึ่งเป็นฐานรากของประเทศ มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตัวเองได้ ปัจจุบันทุกกองทุนยังมีการดำเนินงานอยู่ตามปกติ โดยมีผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ณ วันสิ้นงวดปีทางบัญชี เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2551 พบว่า มีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 829 คน มีเงินทุนหมุนเวียน ประมาณ 1,200,000 บาท มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน กองทุนละ 15 คน รวมทั้งสิ้น 180 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเชียงยืน. 2552 : 5-10)

ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงาน และอาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ที่ได้รับอนุมัติเงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1 ล้านบาท จึงต้องการที่จะศึกษาการบริหารกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อได้ทราบข้อมูลเพื่อนำไปเป็นข้อสารสนเทศในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาบริหารกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง ให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคง และเป็นที่พึงพอใจของสมาชิกให้มากที่สุด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบลโพนทองอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดที่ใช้การวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การบริหารงานกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้บูรณาการมาจากรูปแบบการประเมินระบบแบบ “ซีพีพี โมเดล” (CIPP Model) ตามแนวคิดของ แดเนียล แอล สตีฟเฟิลบีม (Daneil l. Stufflebeam) โดยจะมีการประเมินในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. ด้านสภาวะแวดล้อม

2. ด้านปัจจัยนำเข้า
3. ด้านกระบวนการ
4. ด้านการผลิต

ความสำคัญของการวิจัย

1. ข้อสารสนเทศจากการศึกษาการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคามครั้งนี้ จะใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุดและให้มีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น
2. ข้อเสนอแนะ จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระ ที่ศึกษาอยู่เฉพาะใน เรื่องการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเท่านั้น
2. ขอบเขตพื้นที่วิจัย ได้แก่ เขตอำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคาม
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 3.1 ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 829 คน (เทศบาลตำบลโพหนอง. 2555 : 1-2)
  - 3.2 กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เลือกแบบเจาะจงที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพหนองอำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 340 คน จาก 12 หมู่บ้าน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 40) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพหนองอำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านสภาวะแวดล้อม

ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

5. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยระหว่าง สิงหาคม 2555 ถึง มกราคม 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมายถึง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเทศบาลตำบล โพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

2. การบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมายถึง การร่วมมือกันดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ในที่นี้หมายถึงการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอ เชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

3. คณะกรรมการกองทุน หมายถึง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขต เทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

4. สมาชิกกองทุน หมายถึง สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบล โพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 12 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านโพน 95 คน หมู่ที่ 2 บ้านโพน 72 คน หมู่ที่ 3 บ้านโพน 95 คน หมู่ที่ 4 บ้านสีดา 135 คน หมู่ที่ 5 บ้านสระแก้ว 78 คน หมู่ที่ 6 บ้านหนองไผ่ 104 คน หมู่ที่ 7 บ้านหนองคู 100 คน หมู่ที่ 8 บ้านหนองคูใต้ 76 คน หมู่ที่ 9 บ้านโพนพัฒนา 160 คน หมู่ที่ 10 บ้านโพนใต้ 86 คน หมู่ที่ 11 บ้านหนองคู 76 คน หมู่ที่ 12 บ้าน โพนบุรพา 74 คน

5. คณะอนุกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับอำเภอ หมายถึง คณะอนุกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

6. สภาพการใช้บริการบริหารเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ข้อมูลของสมาชิก ในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคามที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในลักษณะของการนำเงินกู้ยืมเงินไปใช้ภายใต้ เงื่อนไขหรือนโยบายของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดรายได้หรือผลประโยชน์ต่อสมาชิก

7. การประเมินด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง การศึกษาอิทธิพลหรือแรงกดดันต่าง ๆ หรือ ของสิ่งต่าง ๆ ภายนอกโครงการว่ามีหรือไม่อย่างไร สอดคล้องกับความจำเป็นและนโยบายและปรัชญา ของสถาบันหรือหน่วยงานนั้นหรือไม่ ประกอบด้วย

7.1 นโยบาย หมายถึง การศึกษานโยบายของประเทศ ของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งนโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

7.2 วัตถุประสงค์ หมายถึง การศึกษาวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

7.3 หลักการของกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง การศึกษาหลักการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

8. การบริหารงานด้านปัจจัยป้อน หมายถึง การศึกษาว่าปัจจัยที่เราต้องการมีอะไรบ้างพอเพียงหรือไม่ ภายใต้ปัจจัยนี้มีทางเลือกใดหรือโปรแกรมใดหรือโปรแกรมหนึ่งที่เราควรดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการ การประเมินโครงการก็ให้คำตอบว่า การดำเนินโครงการที่ทำไปนั้นได้ดำเนินการไปตามแผนที่เหมาะสมหรือไม่ ปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้เพียงพอหรือไม่

9. การบริหารงานด้านกระบวนการ หมายถึง การศึกษาทรัพยากรบุคคลที่ใช้ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องในระหว่างการบริหารงานเต็มขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานของกองทุน

10. การบริหารงานด้านผลการผลิต หมายถึง การประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้น เมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามที่คาดไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการรายงานผลที่ได้จากการประเมินสภาพแวดล้อมปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการร่วมด้วย ประกอบด้วย

10.1 ความรู้ความเข้าใจในระเบียบแนวปฏิบัติของกองทุน หมายถึง การศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังจากการบริหารงานว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเข้าใจระเบียบแนวปฏิบัติของกองทุนตามที่คาดหมายไว้

10.2 ความพึงพอใจในผลตอบแทนของกองทุน หมายถึง การศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินงานว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความพึงพอใจต่อวิธีการบริหารงานของกองทุนตามที่คาดหมายไว้หรือไม่

10.3 ผลตอบแทนจากการกักเงินของกองทุน หมายถึง การศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังจากการบริหารงานว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับผลตอบแทนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมตามที่คาดหมายไว้หรือไม่

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา และการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
2. แนวคิดการประเมินโครงการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. แนวทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
6. แนวทางการดำเนินงานการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง

อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

1. ความหมายของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ ทั้งนี้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ซึ่งมีลักษณะที่สอดคล้องกัน ดังนี้

ธงชัย วงษ์ชัยสุวรรณ (2540 : 2) ได้ให้ความหมาย การบริหาร ว่ามาจาก ภาษาอังกฤษว่า Administration มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าจัดการ หรือ Management โดยทั่วไปมีแนวโน้มว่าจะใช้คำว่าบริหาร กับการดำเนินการในภาครัฐ และการจัดการสำหรับการดำเนินการในภาคเอกชนเป็นส่วนใหญ่ และในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะใช้คำศัพท์ทั้ง 2 คำ ในลักษณะที่สามารถแทนกันได้

สมคิด บางโม (2540 : 11-12) มีความเห็นว่า การบริหาร คือ ศิลปะการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ในองค์กร และนอกองค์กร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า การบริหารมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. การบริหาร การจัดการ เป็นศิลปะในการใช้คนทำงาน
2. การบริหาร การจัดการต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐาน คือ คน เงิน วัสดุ และ อุปกรณ์
3. การบริหาร การจัดการ เป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล

ศิริพร พงษ์ศรีโรจน์ (2540 : 13) กล่าวว่า การบริหาร เป็นศิลปะในการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล ซึ่งทำหน้าที่บริหารในองค์กร โดยทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนการจัดองค์กรจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการและการควบคุมกิจการ ให้ดำเนินการบรรลุ วัตถุประสงค์ตามนโยบายขององค์กรด้วยความประหยัดและมีประสิทธิภาพ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 444) ให้ความหมายการจัดการว่า การจัดการคือ กระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์กร (Organizing) 3) การชี้นำ (Leading) 4) การควบคุม (Controlling) ซึ่งจากความหมายดังกล่าวมีคำสำคัญ 3 คำ คือ กระบวนการทรัพยากรการบริหารและวัตถุประสงค์

สุชาติ ประชากุล (2541 : 43) ได้ให้ความหมายของ การบริหาร หมายถึง การใช้คนและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามแผนที่วางไว้หรือการจัดสรรการใช้กำลังคน กำลังเงิน กำลังวัสดุ และเวลาที่มีอยู่ให้ได้ผลมากที่สุด โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด หรือการอำนวยความสะดวกอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งโดยปกติแล้วเกี่ยวข้องกับการใช้คนเงิน วัสดุ ให้สอดคล้องได้ส่วนสัดอย่างดีที่สุด เพื่อผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

ธีระ รุญเจริญ (2542 : 18) ได้ให้ความหมายของบริหาร ว่าหมายถึง การทำงานให้สำเร็จ โดยการเตรียมล่วงหน้าไว้ก่อน ไม่ว่าจะเป็แผนการดำเนินงานและทรัพยากรสนับสนุน ดังนั้น การบริหารจึงเป็นงานที่เกี่ยวกับคนและงาน โดยมีจุดมุ่งหมายคือความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

สมยศ นาวิการ (2543 : 14) กล่าวว่า การบริหารงาน คือ กระบวนการของการทำงานให้สำเร็จ โดยใช้ผู้อื่น การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพด้วย การบริหารจะมีประสิทธิภาพเมื่อการบริหารบรรลุผลสำเร็จที่ต้องการ การบริหารจะมีประสิทธิภาพถ้าทรัพยากรขององค์กรถูกใช้อย่างประหยัด

พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และชลิตา ศรมณี (2545 : 3) ได้ให้ความหมายการบริหารว่าเป็นความพยายามในการดำเนินงานหรือเป็นกระบวนการใด ๆ ของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจเอาไว้ โดยคำนึงถึงการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพเป็นการดำเนินงานหรือเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นในองค์กร

วิโรจน์ สารรัตน์ (2546 : 15) ได้ให้ความหมายของ การบริหาร ว่าเป็น กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรโดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหาร อย่างน้อย 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สมพงษ์ เกษมสิน (2546 : 14) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administration Resource) มาประกอบการบริหารตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

อนันต์ เกตุวงศ์ (2546 : 27) ให้ความหมายการบริหารว่า เป็นการประสานความพยายามของมนุษย์ (อย่างน้อย 2 คน) และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานในองค์การหรือหน่วยงานภายใต้การนำของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานปฏิบัติงาน ดำเนินงานตามกระบวนการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling) เพื่อให้เกิดผลงานตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ภายใต้การใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักการและความสำคัญของการบริหาร

เนื่องจากผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งของหน่วยงาน เพราะต้องบริหารองค์กรให้เกิดผลตามเป้าหมาย แต่จะบริหารอย่างไร เมื่อไร โดยใครนั้น เป็นยุทธศาสตร์ของแต่ละคนผู้ศึกษาจึงได้นำแนวคิด ทฤษฎีการบริหารที่สำคัญ ๆ ของนักวิชาการเสนอไว้ ดังนี้

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษาร (2535 : 40) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารที่สำคัญไว้ ดังนี้

1. ต้องมีองค์การ (Organization) และองค์การนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่นอน
2. ต้องมีคนทำงาน คนซึ่งทำงานเหล่านี้จะต้องมีการทำงานร่วมกัน คนที่เป็นส่วนสำคัญของการบริหารหรือการทำงาน
3. ต้องมีทรัพยากรทางการบริหาร ซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ เงิน (Money) วัสดุ (Material) ในการทำงาน
4. ต้องมีการจัดการในการบริหารงานหรือการทำงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์

สุพิน เกชาคุปต์ (2544 : 13) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารของ Henri Fayol ได้กำหนดไว้ 14 ประการ ซึ่งยังได้รับความนิยมและนำมาใช้ในการปฏิบัติงานในปัจจุบัน คือ

1. หลักการแบ่งงาน (Division of Work) ตามลักษณะงานและความถนัดของคน
2. อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) จะต้องได้สัดส่วนกันจึงจะสามารถบริหารงานได้
3. วินัย (Discipline) เป็นสิ่งสำคัญที่พนักงานทุกคนจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงและกฎระเบียบต่าง ๆ
4. เอกภาพการบังคับบัญชา (Unity of Command) คือผู้บังคับบัญชาสูงสุดเพียงคนเดียวในองค์กรหนึ่ง ๆ
5. เอกภาพของทิศทางทำงาน (Unity of Direction) เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อนำไปสู่ทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน

6. สมาชิกจะต้องยอมรับในเป้าหมายหลักขององค์กร และยอมให้มีความสำคัญเหนือกว่าเป้าหมายส่วนตัว (Subordination of Individual Interest of General Interest)

7. การจ่ายค่าตอบแทน (Remuneration) จะต้องมีความเป็นธรรมและสร้างความพอใจให้แก่ทั้งนายจ้างและลูกจ้าง

8. ระดับของการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ (Centralization) จะต้องมีความเหมาะสมซึ่งจะต้องมีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละองค์การ

9. มีการจัดลำดับชั้นการบังคับบัญชาตามตำแหน่งลดหลั่นกันไป (Scalar Chain)

10. มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Order)

11. มีความเสมอภาค (Equity) กล่าวคือ ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาจะต้องได้รับการปฏิบัติ ด้วยความมีเมตตา เท่าเทียมกันและยุติธรรม

12. ผู้บริหารจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiation)

13. ต้องมีความมั่นคงในอาชีพ (Stability of Tenure) เพราะความไม่มั่นคงในอาชีพการลาออก เป็นทั้งต้นเหตุและผลของการจัดการที่ไม่ดี

14. การมีวิญญาณกลุ่ม (Espirited Corps) ทำให้เกิดพลังอำนาจในองค์การ สมพงษ์ เกษมสิน (2546 : 14) ได้กล่าวถึงลักษณะและความสำคัญของการบริหารไว้ ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักบริหารอยู่ด้วยกันอย่างผาสุก

2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องขยายงานด้านการบริหารให้กว้างขวางอย่างยิ่งขึ้น

3. การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการ ด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น

4. การบริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคม และโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

5. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต

6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ ฉะนั้นความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก

7. การบริหารมีลักษณะที่ต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักบริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ และการวินิจฉัยสั่งการนี้เองเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และการเจริญเติบโตของการบริหาร

8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัว หรือในองค์กรย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องน่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีพอย่างฉลาด

วิช วิรัชนิภาวรรณ (2549 : 37) ได้กล่าวหลักการบริหารว่า หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น การบริการคน (Man) การบริหารเงิน (Money) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) การบริหารงานทั่วไป (Management) และการบริหารจริยธรรม (Morality) เช่นนี้ เป็นการนำ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหาร ที่เรียกว่า 5 M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมายและการบริหารต้องมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนอย่างใดอย่างหนึ่ง การบริหารต้องเป็นงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป การบริหารต้องมีลักษณะเป็นการดำเนินการที่เป็นกระบวนการ การบริหารต้องใช้ทรัพยากรบริหารเป็นปัจจัยพื้นฐาน

โดยสรุป หลักการและความสำคัญของการบริหาร หมายถึง การบริหารองค์การโดยอาศัยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในองค์กรร่วมดำเนินงานตามกระบวนการทางการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้การใช้ทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้องค์การสามารถดำรงอยู่ได้

3. ทรัพยากรทางการบริหาร

การบริหารองค์การจะประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยทรัพยากรทางการบริหารมาเป็นปัจจัย ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารองค์การประสบผลสำเร็จได้ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงทรัพยากรทางการบริหารไว้มีความสอดคล้องกัน ดังนี้

ปัญญา ปุຍเปຍ (2534 : 29-30) อธิบายว่า ทรัพยากรการบริหาร หมายถึง องค์ประกอบหรือสิ่งที่ช่วยให้การบริหารดำเนินไปได้โดยสะดวก ไม่ว่าจะเป็นการบริหารราชการหรือธุรกิจจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรการบริหารด้วยกันทั้งนั้น โดยปกติในการบริหารจะทรัพยากรการบริหารพื้นฐานอยู่ 4 ประการ

1. ทรัพยากรมนุษย์ หรือคน (Man) หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรทุกระดับ ตั้งแต่ระดับสูงสุดถึงต่ำสุด
2. เงิน (Money) หมายถึง เงินที่ใช้เป็นทุนในการดำเนินการและทุนในการพัฒนาองค์กร
3. วัสดุสิ่งของ (Material) ได้แก่ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน

4. การจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการและวิธีการจะนำทรัพยากรการบริหารอื่นให้เกิดสินค้าและบริการ

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2535 : 40) ได้กล่าวถึงทรัพยากรทางการบริหารว่า โดยทั่วไปการบริหารถือว่ามีทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และการจัดการ (Management) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า 4 Ms

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยภุชฌ์ (2542 : 1) ได้กล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของและวิธีการปฏิบัติงาน

ธงชัย สันติวงษ์ (2543 : 7-8) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการจัดการที่มีมูลเหตุที่สำคัญ ผู้บริหารทุกคนต้องสนใจในงานด้านการบริหารจัดการ คือ

1. คน (Man) ทรัพยากรบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ที่จะก่อผลสำเร็จให้กับกิจการได้อย่างมากทั้งนี้ในแง่ของปริมาณและคุณภาพ

2. เครื่องจักร (Machine) เครื่องจักร อุปกรณ์ อุปกรณ์ที่จัดหาและซื้ออย่างพิถีพิถัน เพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

3. เงินทุน (Money) นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ให้การสนับสนุนในการจัดหาทรัพยากรเพื่อหล่อเลี้ยง และเอื้ออำนวยให้กิจกรรมขององค์การดำเนินไปโดยไม่ติดขัด

4. วัสดุสิ่งของ (Material) ถือเป็นปัจจัยที่มีปริมาณและมูลค่าสูงไม่ต่างไปจากปัจจัยตัวอื่น ๆ เพราะวัตถุดิบและสิ่งของเหล่านี้จะต้องมีการจัดหาใช้ดำเนินการผลิต

พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และชลิตา ศรีมณี (2545 : 3-5) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับทรัพยากรทางการบริหารว่า ในการบริหารงานใด ๆ อาจแยกทรัพยากรการบริหารได้เป็น 4 ประเภทที่เรียกว่า 4 M ได้แก่

1. ทรัพยากรมนุษย์ (Man) มนุษย์เป็นเงื่อนไขที่สำคัญของการเกิดองค์การและการบริหาร กล่าวได้ว่าองค์การและการบริหารทำให้เกิดระบบแบ่งหน้าที่กันทำงานโดยยึดหลักความสามารถและความถนัด (Division of Work and Specization) ความรู้ในเรื่องการแบ่งหน้าที่กันทำงานจัดเป็นเทคโนโลยีของสังคมอย่างหนึ่งส่วนความสามารถและความถนัดของมนุษย์เป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาตามระดับสติปัญญาและระบบการศึกษาของสังคม

2. ทรัพยากรในรูปเงิน (Money) เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรอื่น ๆ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าพัฒนาบุคลากรจัดเป็นค่าเป็นค่าใช้จ่ายในด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เงินยังเป็นปัจจัยในการจัดหาเทคโนโลยีต่างๆรวมถึงเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาองค์ความรู้ในการบริหาร

3. ทรัพยากรในรูปวัสดุสิ่งของ (Material) วัสดุสิ่งของจัดเป็นอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการบริหารอาจมองได้ว่าเป็นเทคโนโลยีทางการบริหารพิจารณาได้ตั้งแต่อาคารที่ทำงาน

อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร ตลอดถึงวัตถุดิบต่างๆรวมไปถึงเครื่องจักรกลที่จำเป็น สิ่งเหล่านี้อาจพิจารณาได้ว่าเป็นวัตรกรรมทางวัตถุที่มนุษย์มีการพัฒนาถ่ายทอดสืบต่อกันมาจัดได้ว่าเป็นเทคโนโลยีในการบริหารงาน

4. ความรู้ในการจัดการ (Management) ความรู้ในการจัดการเป็นความสามารถของผู้บริหารในอันที่จะดูแล และประสานกิจกรรมต่างๆให้ดำเนินลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความรู้ในการจัดการอาจเกิดได้จากประสบการณ์ในฐานะที่เคยเป็นผู้ปฏิบัติงานในแผนกต่างๆขององค์การ อยู่ในองค์การมานานหลาย ๆ ปี รวมทั้งการได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์ขององค์การเองจากอดีตถึงปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การบริหารองค์การจะบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใดนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นองค์ประกอบแต่ที่สำคัญซึ่งจะขาดไม่ได้สำหรับบริหารงานในองค์การให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือบุคลากร เงินวัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ

4. กระบวนการบริหาร

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารไว้ดังนี้

ภิญโญ สาร (2523 : 65) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหาร ตามแนวคิดของ Luther Gulick ว่าประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 7 ประการ หรือที่เรียกว่า POSDCORB Model ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

1. Planning หมายถึง การวางแผนงาน โดยคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องกันในการดำเนินงานการวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางองค์การในอนาคตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการวางแผนเกี่ยวข้องกับ การกำหนดวัตถุประสงค์ระยะสั้น และระยะยาว การพัฒนายุทธวิธีและแนวทางการกระทำการจัดทำนโยบายระเบียบวิธีปฏิบัติ กฎ ระเบียบต่าง ๆ สำหรับการปฏิบัติ การวางแผนเป็นความพยายามในการบูรณาการทรัพยากรบริหาร (คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี) ที่องค์การมีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การและเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งใช้แผนเป็นแนวทางการใช้ความรู้ทางวิทยาการ และวิจารณ์ญาณวินิจฉัยเหตุการณ์ในอนาคต แล้วกำหนดวิธีการโดยถูกต้องอย่างมีเหตุผลเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้สำหรับกิจกรรมนั้น

2. Organizing การจัดส่วนราชการหรือ องค์การ รวมถึงการปฏิบัติงานหรือวิธีการจัดการ (Management) การจัดแบ่งส่วนงานให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานโดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงานหรือจัดแบ่งส่วนงานให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานโดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน หรือจัดตามลักษณะเฉพาะอย่าง (Specialization) และยังพิจารณาในแง่การควบคุม (Control) และหน่วยงาน (Organization) เช่น หน่วยงานหลัก หน่วยงานที่ปรึกษา หรือหน่วยแนะนำ

นอกจากนี้ยังต้องศึกษาถึงการแก้ปัญหาและอุปสรรคข้อขัดข้องและการปรับปรุงองค์การบริหารให้ดีขึ้นด้วย

3. Staffing หมายถึง การจัดหาบุคคลและหน้าที่มาปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่แบ่งไว้หรือหมายถึงการจัดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล (Personnel Administration) เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความสามารถมาปฏิบัติงานให้เหมาะสม (Put the Right Man on the Right Job) รวมถึงการเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการทำงานของคนงานและพนักงาน นอกจากนี้การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการวางนโยบายการวางแผนโครงการ ระเบียบและวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์การเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์การบำรุงรักษา รวมถึงการสรรหา การรับคนเข้าทำงาน และการพ้นจากหน้าที่

4. Directing หมายถึง การศึกษาวิธีการอำนวยการ การควบคุมงานและการนิเทศงาน การใช้ศิลป์ในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ การจูงใจการวินิจฉัยสั่งการ

5. Coordinating หมายถึง ความร่วมมือประสานงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการในการประสานงานที่ดีขึ้น เพื่อช่วยแก้ไขข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะต้องมีในทุกระดับของงาน การประสานงานยังรวมถึงการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีขึ้น ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานการประชาสัมพันธ์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการติดต่อสอบถาม ซึ่งรายงานจะต้องอยู่บนพื้นฐานที่เป็นจริง

7. Budgeting หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารด้านงบประมาณและการเงินวิธีการใช้งบประมาณและแผนงานเป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงาน สำหรับวิธีการบริหารงบประมาณมักมีวงงบประมาณ (Budget Cycle) ประกอบด้วยขั้นตอนการเตรียมงบประมาณและการเสนอขออนุมัติ การพิจารณาให้ความเห็นชอบ

สมคิด บางโม (2540 : 138) ให้ความหมายของกระบวนการบริหาร หมายถึงวิธีการที่หน่วยงานสั่งการและปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย การดำเนินงานที่คิดว่าจะเป็นการทำให้คนอื่นทำงานนั้นให้สำเร็จ ดังนั้น หน้าที่ของศูนย์บริหารก็คือ การดำเนินงานตามขั้นตอนของการบริหารนั่นเอง โดยมีหน้าที่ของศูนย์บริหารก็คือการดำเนินงานตามขั้นตอนของการบริหารนั่นเอง โดยมีหน้าที่สำคัญ คือ

1. การวางแผน (Planning) คือการกำหนดเป้าหมายว่าต้องการให้อะไรเกิดขึ้นที่ไหนเมื่อไร โดยใคร และด้วยวิธีการอย่างไร

2. การจัดองค์กร (Organizing) คือ การแบ่งงานกันทำ การจัดสายการบังคับบัญชาหรือการเลือกหรือสรรหาบุคลากรให้มาปฏิบัติหน้าที่ตามแผน

3. การบังคับบัญชา (Commanding) คือ การบังคับบัญชาสั่งการให้บุคลากรเหล่านั้นปฏิบัติหน้าที่ แต่กระทำหน้าที่ของบุคคลตามคำสั่งการของผู้บังคับบัญชาอาจมีปัญหาขัดแย้งกันหรือไม่สัมพันธ์กัน

4. การประสานงาน (Coordinating) คือ การจัดระเบียบการทำงานและการติดต่อกันเพื่อให้งาน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ทำให้งานซับซ้อนขัดแย้งกัน หรือเหลื่อมล้ำกัน และดำเนินไปอย่างราบรื่น

5. การควบคุม (Controlling) คือ การกำกับดูแลการบริหารงานฝ่ายต่างๆ เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานเป็นไปตามแผนหรือเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายมากน้อยเพียงใดเป็นเพราะเหตุใด ซึ่งอาจมีความจำเป็นต่อการปรับทำแผน หรือวางแผนใหม่ (Replanning) และเมื่อมีการปรับแผน คือ การวางแผนใหม่และอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับองค์กรใหม่ (Reorganizing) เป็นวงจรอย่างนี้เรื่อย ๆ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 11) กล่าวว่า กระบวนการบริหารเป็นการออกแบบ และรักษาสภาพแวดล้อมของบุคคลร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือหมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กรโดยมีจุดหมายดังนี้

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์กร (Organizing)
3. การชักนำ (Leading)
4. การควบคุม (Controlling) มนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน

ทรัพยากรข้อมูลขององค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ

สุพิณ เกษาคุปต์ (2544 : 12) ได้ให้ทัศนะว่า ผู้บริหารต้องมีหน้าที่ที่สำคัญประการคือ

1. การวางแผน (planning) คือ การคิดการล่วงหน้า
2. การจัดองค์กร (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างของสายงาน ตำแหน่งงาน และอำนาจหน้าที่ต่างๆ
3. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) คือ การดูแลการสั่งการให้ เป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อย
4. การประสานงาน (Coordinating) คือ การดูแลควบคุมแลการอำนวยความสะดวกให้ผู้ทำงาน สามารถทำงานได้ตามความสะดวกและเต็มความสามารถ
5. การควบคุม (Controlling) คือ การควบคุมให้ดำเนินงานไปตามแผนที่วางเอาไว้

Dale (ศิริอร ชันธหัตถ์. 2545 : 53 ; อ้างอิงมาจาก Dale. 1968 : 179) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการไว้ 7 ขั้นตอน เรียกว่า “POSDCIR” คือ

1. การวางแผน (Planning) คือการกำหนดนโยบาย และกลยุทธ์ของ
องค์การ
2. การจัดองค์การ (Organizing) คือการจัดหมวดหมู่ของงานในองค์การ
3. การบริหารงานบุคคล (Staffing) คือการสรรหาบุคลากรเข้าสู่หน่วยงาน
และเป็นกำลังสำคัญขององค์การ
4. การอำนวยการ (Directing) คือการสั่งการให้บุคลากรดำเนินงานตาม
แผนงาน โครงการ และดุลยพินิจของผู้บริหาร
5. การควบคุม (Controlling) คือเป็นการกำกับดูแลและติดตามผลการ
ปฏิบัติงานของบุคลากร
6. การนำนวัตกรรมมาใช้ (Innovation) เป็นการปรับปรุงและพัฒนาองค์การ
ให้ทันสมัย
7. การเป็นตัวแทนขององค์การ (Representation) เป็นการสนับสนุนและ
ส่งเสริมให้องค์การเด่นและดัง

โดยสรุป กระบวนการบริหาร เป็นกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่หลักของการบริหาร อย่างน้อย 4 ประการคือ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการหรือการนำ และการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวโดยปกติมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้า ได้นำเอาระบวนการบริหารเหล่านี้มาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน (Planning) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ด้านอำนวยการ (Directing) และด้านการควบคุม (Controlling)

แนวคิดการประเมินโครงการ

1. ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

จะเห็นได้ว่าการประเมินโครงการเป็นกิจกรรมที่สำคัญอันจะขาดไม่ได้ เพราะการประเมินโครงการมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารโครงการ (สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. 2531 : 15) ได้สรุปประโยชน์ของการประเมินโครงการไว้ ดังนี้

- 1) ช่วยให้ข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการ

2) ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคของโครงการที่นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือแก้ไข การดำเนินโครงการให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ

3) ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จ และความล้มเหลวของโครงการที่นำมาใช้ในการตัดสินใจ และวินิจฉัยว่าจะดำเนินงานในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือจะขยายการดำเนินงานต่อไปอีก

4) ช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกประสิทธิภาพของโครงการว่าเป็นอย่างไร คำนวณค่ากับการลงทุนหรือไม่

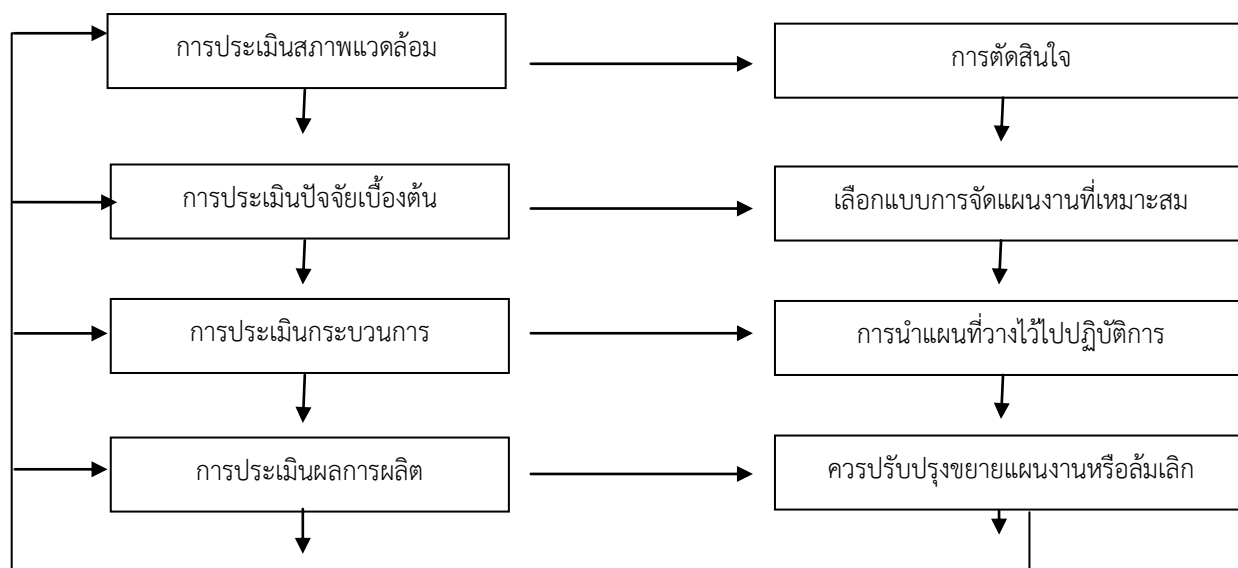
2. รูปแบบการประเมินโครงการ

นักวิชาการได้กล่าวถึง รูปแบบการประเมินโครงการแบบชิป (CIPP MODEL) ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2525 : 184) ได้กล่าวว่าแบบชิป ไม่เพียงแต่ว่า ประเมินวัตถุประสงค์เท่านั้น แต่ยังเป็นประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินโครงการประชุม เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วถึง และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมนี้เสร็จสิ้นลงแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินรูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) จึงเป็นที่นิยมใช้ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดีข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นข่าวสารแบบสะสมจะช่วยให้การตัดสินใจของนักบริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่ายสะดวกในการปฏิบัติจึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง รูปแบบจำลองชิป จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยให้ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์และขั้นตอนของการประเมินแบบจำลองชิป และประเภทของการตัดสินใจ

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชิป

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2529 : 11) รูปแบบการประเมินของชิป (CIPP MODEL) เสนอโดยสตีฟเฟิลบีม (Stufflebeam) แห่งมหาวิทยาลัยรัฐโอไฮโอ (Ohio State University) ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมจากนักประเมินโครงการเป็นอย่างมากในปัจจุบันคำว่า CIPP เป็นคำย่อของคำว่า Context, Input, Process และ Product รูปแบบการประเมินแบบชิปนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลหรือสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสมในการประเมินนั้นมุ่งประเมินจากสิ่งที่ประเมิน 4 ประการ คือ

1. บริบท (Context) เพื่อพัฒนาจุดมุ่งหมายของโครงการ
2. ปัจจัยนำเข้า (Input) เพื่อออกแบบโครงการ
3. กระบวนการ (Process) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ตามโครงการ
4. ผลผลิต (Product) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ตามโครงการ

ข้อดีและข้อจำกัดของการประเมินแบบชิป รูปแบบของการประเมินโครงการ

โดยทั่วไปจะวางให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการดำเนินโครงการนั้น (จำเนียร สุขหลาย และคณะ. 2535 ; อ้างอิงมาจาก อัญชลี เกษสุริยงค์. 2539 : 41) ได้กล่าวว่า ในการใช้รูปแบบการประเมินนั้นควรได้คำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วย

1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ
2. ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องการออกแบบการประเมินที่แตกต่างกัน และการใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผลและเป็นรูปแบบต่างๆ ไป

3. ในกรณีที่มีรูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือ การวิเคราะห์ การรวบรวม และการนำเสนอ

4. การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ คือ ขั้นตอนวิเคราะห์ การออกแบบเลือกและปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ

5. เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยงและความเป็นปรนัย

6. การประเมินทำเป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

ข้อดี คือทำให้เกิดความเข้าใจในบริบทของการตัดสินใจและสารสนเทศที่ต้องการเพื่อการตัดสินใจในการบริหารจัดการโครงการหรือโปรแกรมต่าง ๆ ทำให้มั่นใจว่าข้อมูลที่ต้องการมีข้อมูลอะไรบ้างที่ตรงกับความต้องการในการตัดสินใจ และมีกระบวนการกระตุ้นให้มีการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจที่สำคัญ และมีข้อจำกัด คือ ระบบการประเมินมักเปลี่ยนแปลงไม่ทันกับความต้องการสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในสภาพที่เป็นพลวัต และมีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมักเป็นระบบที่ขาดความยืดหยุ่น

3. การประเมินโครงการรูปแบบอื่น ๆ

มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ (Approach) ในการประเมินไว้หลายแบบแต่ละแบบมีแนวคิด ทฤษฎี เหตุผล และวิธีการประเมินที่มีผู้สนับสนุนนำไปใช้เป็นแบบอย่าง (Model) ในการประเมินตามความเชื่อของแต่ละบุคคล และกลุ่มอาชีพตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์ของปัญหาที่จะประเมินต่าง ๆ กันไป ดังนี้

การพิจารณาจัดกลุ่มของการประเมิน นอกจากจะมีการแบ่งออกเป็นประเภท หรือ ชนิดของการประเมิน (Type of Evaluation) สามารถแบ่งตามลักษณะของการประเมินโดยการพิจารณารูปแบบของการประเมิน (Evaluation Model) ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิวัฒนาการของแนวคิดในเรื่องการประเมินโครงการที่ได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2537 : 34-40) กล่าวว่า การออกแบบประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาว่า จะประเมินได้อย่างไรจึงจะทำให้ผลประเมินถูกต้องตามสภาพความเป็นจริงครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของผู้ที่จะใช้ผลประเมิน ซึ่งจะต้องให้ทันเวลาด้วยการสังเคราะห์รายงานการประเมินทั้งหลาย ปรากฏแบบประเมิน 3 รูปแบบ คือ

1. แบบประเมินเชิงสำรวจ แบบประเมินแนวนั้นจะเป็นการสำรวจสิ่งต่างๆ ที่จะช่วยในการประเมิน เช่น การวิเคราะห์ตัวโครงการเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของโครงการกับกิจกรรมในโครงการ การวิเคราะห์เอกสารเป็นวิธีการหลักที่ใช้ในการประเมินตามแนวการสำรวจ จากความคิดของบุคคลที่เกี่ยวข้องจุดอ่อนของการใช้แบบประเมินเชิงสำรวจ

คือ ผลการประเมินค่อนข้างจะมีความเป็นปรนัยต่ำซึ่งทำให้ผลของการประเมินเป็นที่น่าสงสัย ทางแก้ไขก็คือความพยายามเก็บข้อมูลเชิงความคิดเห็นให้มีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน และพยายามประเมินจากหลักฐานหรือเอกสารที่มีอยู่เป็นสำคัญ

2. แบบประเมินเชิงทดลอง เป็นการประเมินโดยอาศัยแบบการทดลองในการวิจัย แบบทดลองแบบการทดลองที่นิยมใช้กันมากเป็นแบบมีกลุ่มเดียว เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น โดยการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นโดยการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการวัดก่อนและหลัง การทดลอง ที่มีกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว มีจุดอ่อนค่อนข้างมาก ซึ่งอาจแก้ไขโดยอาศัยแบบทดลองที่มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แต่ผลที่เกิดขึ้นยังเป็นที่น่าสงสัยว่าเปรียบเทียบกันได้จริงหรือทำให้ผลการประเมินที่ได้เน้นที่ผลมากเกินไป ซึ่งผลการประเมินมีผลกระทบต่อ การปรับปรุงกิจกรรมและการดำเนินการต่าง ๆ น้อย

3. แบบประเมินตามโมเดลการประเมิน นักประเมินได้พัฒนาโมเดลการประเมินขึ้นเพราะโมเดลในการประเมินจะเป็นเครื่องชี้ทิศทางว่า การประเมินจะเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง และในการเลือกใช้แบบประเมินจะต้องเลือกให้สอดคล้องกับความจำเป็น หรือความต้องการของผู้ใช้ ผลประเมินโมเดลที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะมีความคล้ายคลึงกันซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยกระบวนการและผลผลิตเป็นแก่นในการเสนอโมเดล ซึ่งแยกได้เป็น 3 ประเภท คือ

3.1 โมเดลที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal or Objective Attainment Model) หรือที่รู้จักในนามรูปแบบของไทเลอร์ (Tylerian Model) การประเมินตามโมเดลนี้ เป็นการเปรียบเทียบข้อความที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย ไทเลอร์ (Tyler) เสนอแนะว่า ควรเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมกับส่วนประกอบ (Performance) ถ้าผลการเปรียบเทียบปราศจากความขัดแย้งกัน ก็แสดงว่าบรรลุจุดมุ่งหมายถ้ามีส่วนขัดแย้งกันก็แสดงว่าไม่บรรลุจุดมุ่งหมายการประเมินตามโมเดลนี้มีลักษณะเป็นการประเมินในระบบปิด คือสนใจเฉพาะผลที่ใช้ประเมินจุดมุ่งหมายเท่านั้นและเป็นการประเมินรวมสรุป (Summative Evaluation) ที่เน้นผลสุดท้ายที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงโครงการน้อยมาก แต่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงสรุป เช่น การยุติโครงการหรือการรับรองโครงการ

3.2 โมเดลเน้นการตัดสินใจหรือโมเดลเน้นการประจักษ์หน้า (Countenance Model) ของสเตก (Stake) ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการบรรยายสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นในด้านสิ่งนำ หรือปัจจัยที่ใช้ในโครงการ การปฏิบัติ และผลลัพธ์ โมเดลนี้เป็นการบรรยายสิ่งที่มุ่งประเมินอย่างถ่องแท้ก่อนการตัดสินใจคุณค่า

ตอนที่ 2 เป็นเมตริกการตัดสินใจที่ประกอบด้วยสิ่ง นำการปฏิบัติและผลลัพธ์ ซึ่งจะต้องประเมินเปรียบเทียบกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

3.3 โมเดลเน้นการจัดเป็นหลัก ได้แก่ โมเดลของสตัฟเฟิลบีมและคณะมีชื่อว่าชิปโมเดล (CIPP Model) การประเมินตามโมเดลนี้เป็นการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ

เลือกทางเลือกต่าง ๆ อย่างถูกต้อง การประเมินโมเดลนี้ประกอบด้วย การประเมิน 4 ประเภท คือ การประเมินสภาพแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิตรายละเอียดดังต่อไปนี้

การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการหรือความจำเป็นเพื่อการจัดทำโครงการหรือจัดลำดับความสำคัญของโครงการ และการกำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการต่าง ๆ ซึ่งทำได้โดยศึกษาสภาวะแวดล้อมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อโครงการ

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินความพร้อมเพียงของปัจจัยเบื้องต้น ซึ่งได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยต่าง ๆ

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินได้ว่าได้นำโครงการปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งอาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ ประเมินก่อนนำไปปฏิบัติจริงและประเมินกระบวนการขณะปฏิบัติอยู่ ซึ่งจะให้ผลได้อย่างทันที่ เพื่อจะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการดำเนินโครงการอันจะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่ว่าได้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งอาจทำได้ทันทีที่โครงการสิ้นสุดลง และมีการติดตามผลการปฏิบัติงานต่อมาอีกระยะหนึ่ง ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการรับรอง การล้มเลิก หรือการปรับขยายโครงการ

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2529 : 5) ได้กล่าวว่า เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะรูปแบบการประเมินโครงการนอกจากจะให้ภาพรวมของลักษณะการประเมินแล้ว ยังให้แนวทางในการตั้งข้อคำถาม และความมุ่งหมาย ตลอดจนวิธีการรวบรวมข้อมูล เพื่อการประเมินอีกด้วย ในสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา รูปแบบการประเมินที่ใช้มีกรวม ๆ เอารูปแบบการประเมินหลายรูปแบบมาเป็นแนวทางการประเมิน (Guideline) ที่พัฒนาขึ้นโดยคณะกรรมการประเมินโครงการทางการศึกษาทั้งหลาย ซึ่งจะพบว่าสถาบันเหล่านั้นเน้นการประเมินโครงการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง จากรูปแบบการประเมิน 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal-Based Model) ผู้ปฏิบัติงานตามรูปแบบ การประเมินนี้คือ ไทเลอร์ ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่เก่าแก่และใช้กันอย่างกว้างขวางที่สุดในการประเมินโครงการต่างๆ การประเมินรูปแบบนี้จะเน้นความสำคัญของการประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Goal Attainment หรือ Objective-Based Model) กล่าว คือการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญ คือ ผลผลิตจากโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ก็ประเมินได้ว่าโครงการนั้นสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ตามแนวคิดนี้จะเห็นได้ว่าปัญหาใหญ่จะอยู่ที่ว่า การที่จะวัดผลสัมฤทธิ์นั้นเป็นเรื่องลำบากเพราะบ่อยครั้งวัตถุประสงค์ของโครงการเขียนไว้ในรูปอัตรณ์ยทำให้การวัดวัตถุประสงค์เป็นไปได้ยาก ดังนั้นก่อนที่จะมีการประเมินโครงการใดก็ตามจะต้องนำวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นมาเขียนเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเสียก่อน ซึ่งจะง่ายต่อการสร้างเครื่องมือวัด

และการเปรียบเทียบผลจากการปฏิบัติ (Performance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้

2. การประเมินแบบตอบสนองหรือมีส่วนร่วม (Responsive Model) สเตค (Stake) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินของ สคริเวนและครอนบาค (Scriven and Cronbach) มาประยุกต์ให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เพื่อให้มองเห็นภาพชัดเจน และสะดวกในการวัดและการประเมินการประเมินแบบResponsive Model นี้เน้นที่กิจกรรมมากกว่าจุดมุ่งหมายของโครงการ และนอกจากนั้นยังพุ่งความสนใจไปที่ปัญหาและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการนั้น หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าการประเมินแบบนี้ก็คือ การรวบรวม วิเคราะห์ และตีความข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเป็นปัญหาของผู้ใช้บริการของโครงการ โดยผลตอบสนองจากผู้ร่วมโครงการจะสะท้อนให้เห็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการได้

3. การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Connoissourship Model) อีสเนอร์ (Eisner) เป็นผู้บุกเบิกแนวคิดการประเมินโครงการ โดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการประเมิน โดยทั่วไปการประเมินแบบนี้จะเน้นที่บทบาทของผู้ประเมินโดยไม่ยึดจุดมุ่งหมาย ไม่ได้คำนึงถึงปัญหาหรือข้อโต้แย้งใด ๆ และไม่ได้ประเมินโครงการโดยอาศัยการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ แต่เป็นการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโครงการนั้นๆ ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดแนว (Guideline) และเกณฑ์การประเมิน ดังนั้นการประเมินจึงเกิดขึ้นจากการสำรวจตรวจสอบโครงการของผู้เชี่ยวชาญและเกณฑ์ที่ผู้เชี่ยวชาญกำหนดขึ้นมานั้นส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ทางวิชาชีพของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseur ship) กล่าวโดยสรุป การประเมินโครงการโดยผู้เชี่ยวชาญนี้เรายอมรับผลการประเมินเพราะผู้เชี่ยวชาญเองจึงทำให้ผลการประเมินโครงการเป็นที่เชื่อถือได้

4. การประเมินเพื่อการตัดสินใจ (Decision-making Model) มี 2 รูปแบบ คือ

4.1 สตีฟเฟิลปีม ได้อธิบายการประเมินแบบจำลองชิป (CIPP) ว่าหมายถึงกระบวนการจำแนก รวบรวมและเสนอข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของความมุ่งหมายการออกแบบหรือการวางแผนการดำเนินงานและแผนงานของโครงการใดโครงการหนึ่ง เพื่อเป็นแนวในการตัดสินใจรับผิดชอบ และเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการนั้น

4.2 อับลิน (Abelin) ซึ่งได้อธิบายความหมายการประเมินโครงการแบบ CES ว่าหมายถึงกระบวนการพิจารณาตัดสินใจได้พิจารณาเลือกตามความเหมาะสมปัจจุบันนี้มันักประเมินได้คิดค้นรูปแบบการประเมิน เพื่อนำมาใช้ในการประเมินโครงการทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก และมีผู้ให้ข้อคิดเห็นว่ารูปแบบการประเมินที่มีอยู่ยังไม่สามารถที่จะนำมาใช้ในการประเมินได้ทุกโครงการ ดังนั้นนักประเมินจึงมีการดัดแปลงปรับปรุงบูรณาการรูปแบบการประเมินให้เหมาะสมกับโครงการที่จะประเมิน โดยอาจจะประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินที่ได้รับการพัฒนาแล้วเป็นแนวคิดสำหรับในการนำไปใช้

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2531 : 24) กล่าวถึงคำว่า รูปแบบการประเมิน (Evaluation Model) ว่าบางท่านเรียกว่าแบบจำลองของการประเมินหมายถึง กรอบความคิด หรือแบบแผนที่เป็น

ระบบซึ่งแสดงให้เห็นขั้นตอน หรือกระบวนการของการประเมินมีประโยชน์อย่างมากในการใช้เป็นแนวทางหรือข้อชี้แนะต่อการวางแผน และการปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบการประเมินจึงเสมือนพิมพ์เขียวของสถาปนิกนั่นเอง และได้แบ่งรูปแบบการประเมินโครงการ เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นการวินิจฉัยหรือการตัดสินใจ (Judgmental Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นกระบวนการของการกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าของโครงการโดยอาศัยเกณฑ์ภายในและเกณฑ์ภายนอก ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ สคริฟเวนและคณะ
2. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision-oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลและข่าวสารต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการของผู้บริหาร ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมและอัครลิน
3. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective-centered Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตรวจสอบผลที่เกิดจากโครงการว่า สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าเพียงใด ได้แก่ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ และครอนบาค

รัตน์ะ บัวสนธ์ (2538 : 120) กล่าวถึงรูปแบบของการประเมิน (Model of Program Evaluation) ว่าหมายถึงร่างหรือเค้าโครงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงภาพรวมทั้งหมดของสิ่งนั้น เป็นเพียงกรอบ หรือ ความคิดของสิ่งต่าง ๆ ที่ยังมีได้ลงมือปฏิบัติและมีลักษณะเป็นนามธรรมรูปแบบการประเมินโครงการนี้มีผู้รู้หรือนักประเมินโครงการได้นำเสนอไว้หลากหลายรวมทั้งจะพยายามบูรณาการรูปแบบการประเมินโครงการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ได้แก่ 1) รูปแบบการประเมินโครงการของไทเลอร์ (Tyler's Model) 2) รูปแบบการประเมินโครงการของครอนบาค (Cronbach's Model) 3) รูปแบบการประเมินโครงการของสเทค (Stake's Model) 4) รูปแบบการประเมินโครงการของโพรวัส (Provus's Model) 5) รูปแบบการประเมินโครงการของซีพี (CIPP's Model) 6) รูปแบบการประเมินโครงการของอัครลิน (Aklin's Model) เป็นต้น

รูปแบบการประเมินโครงการมีผู้เสนอความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินไว้มากมายหลายรูปแบบแต่ละแบบมีแนวคิดทฤษฎี เหตุผลและวิธีการประเมินที่มีผู้นิยมนำไปใช้เป็นแบบอย่าง (Model) ในการประเมินสภาพการณ์ของปัญหาที่จะประเมินต่าง ๆ กันไป เพียงแนวคิดในเชิงปฏิบัติอาจดัดแปลงบูรณาการหรือปรับปรุงแนวคิด และวิธีการให้สอดคล้องเหมาะสมกับปัญหาของการประเมินของแต่ละโครงการ

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การดำเนินงานของโครงการเป็นการประเมินที่เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมของโครงการ การนำปัจจัยนำเข้ามาใช้เหมาะสมมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามลำดับขั้นตอน หรือไม่มีกิจกรรมที่จัดจะก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมีอุปสรรคใด ๆ เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้รัดกุมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประเมินผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลที่ได้รับทั้งหมดจากการประเมินโครงการว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่การประเมินผลผลิตจะมีการนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่จะเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จ หรือล้มเหลวของโครงการ การประเมินในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดสินใจปรับปรุงขยายโครงการนำไปใช้ต่อเนื่องต่อไป และเพื่อล้มเลิกโครงการการใช้แบบจำลองชิปอย่างเต็มรูปจะให้สารสนเทศแบบสะสม กล่าวคือการตัดสินใจหลังจากการประเมินสถานะแวดล้อมแล้ว จะเป็นแนวทางสำหรับประเมินปัจจัยเบื้องต้นการประเมินกระบวนการ การประเมินผลผลิต ขณะเดียวกันการตัดสินใจหลังการประเมินปัจจัยเบื้องต้นแล้วจะเป็นแนวทางในการประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิต และจากการประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ผลที่ได้จะย้อนกลับไปสู่การตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์ และการเลือกแนวทางในการจัดโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

สำนักนายกรัฐมนตรี (2549 : 56-72) ได้วางยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งในชุมชนและสังคมเป็นรากฐานที่สำคัญของประเทศ ดังนี้

1. ความเป็นมา

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมทุนของประเทศที่มีอยู่ ทั้งที่เป็นทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้นและเชื่อมโยงกันเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา ทั้งนี้ การเสริมสร้างทุนทางสังคมจะเป็นพื้นฐานหลักโดยต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพคนให้เป็นคนที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะและรู้เท่าเทียมการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนและระหว่างชุมชน และเป็นพลังของการพัฒนาประเทศ

ชุมชนเกิดจากการรวมตัวของผู้คนทั้งในชนบทและในเมือง ในหมู่บ้านระหว่างหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด ในอาชีพหนึ่งหรือความสนใจร่วมกันของคนหลายอาชีพจากหลายแห่งหลายพื้นที่การรวมตัวกันดังกล่าวมีทั้งที่เป็นมูลนิธิ เป็นสหกรณ์ สมาคม หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ได้จดทะเบียนรวมกันเป็นกลุ่มอาชีพ เป็นชมรม มีกติกากฎเกณฑ์และการอยู่ร่วมกัน การเสริมสร้างให้ชุมชนมีการรวมตัวอย่างเข้มแข็งมาร่วมคิดร่วมเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีกระบวนการเรียนรู้การจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลายตาม ภูมิสังคม ที่เหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรักความเอื้ออาทร มีความสามัคคี มีความเสียสละ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและผู้อื่น จึงเป็นการอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อมุ่งไปสู่ความสุขที่เกิดจาก ความสมดุล ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี

สามารถพึ่งตนเองได้ ชุมชนสามารถบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างมีคุณภาพสอดคล้องและเชื่อมโยงกับ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนเพิ่มพูนความสัมพันธ์อันใกล้ชิดความสัมพันธ์ของผู้คนทั้ง ภายในและภายนอกชุมชน ทั้งนี้ การรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งของคนในชุมชนนอกจากจะสามารถ ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ยากจนที่มีความเป็นองค์รวมเกี่ยวพันทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและ การเมืองการปกครอง ซึ่งต้องอาศัยชุมชนที่เข้มแข็งเป็นเสาหลักในการร่วมมือร่วมใจดำเนินการให้หลุด พ้นจากความยากจนตลอดไปแล้ว ยังช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาอนาคตของชุมชนได้อีกด้วย

การพัฒนาที่ผ่านมา มีการกระจายอำนาจให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีมากขึ้น โดยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อจัดทำแผนชุมชนแล้วจำนวน 3,657 ตำบล ส่งเสริม กระบวนการประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนพัฒนาอำเภอทุก ชั้นตอนรวมทั้งมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามการดำเนินงานควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน มีวิสาหกิจชุมชนที่มีการจดทะเบียนทั่วประเทศ ขณะนี้จำนวน 28,2596 แห่ง รวมทั้ง มีการโอนเงิน ให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว 77,508 ล้านบาท สำหรับประชาชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม การสร้างงานสร้างอาชีพแก่ชุมชน อันเป็นความก้าวหน้าของการเตรียมความพร้อมแก่ท้องถิ่นและ ชุมชนรองรับการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งจักต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและ ทั่วถึง

วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงความไม่สมดุลของกระบวนการพัฒนาประเทศ ประกอบกับการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ขณะที่กระแสโลกาภิวัตน์ ได้นำพา ระบบเศรษฐกิจยุคใหม่และการสื่อสารไร้พรมแดนเข้ามา ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยี ภาวะความเป็นเมืองมากขึ้น และพฤติกรรมการเลียนแบบตะวันตกล้วนส่งผลกระทบต่อ ผู้เสียชีวิตของคนในชุมชนทั้งสิ้น ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นภัยคุกคามหากชุมชนขาดความรู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นขณะเดียวกันอาจเป็นโอกาสในการพัฒนาของชุมชนได้เช่นกัน หากชุมชนสามารถ ปรับตัวและใช้ประโยชน์จากบริบทการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

เพื่อเสริมสร้างให้สังคมไทยอยู่อย่างมีความสุข ด้วยวิถีปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ชุมชนที่เข้มแข็ง จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน โดยที่ยุทธศาสตร์และ แนวทางการพัฒนาจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นองค์รวมมีกระบวนการ เรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกันของคนในชุมชนด้วยทุนทางทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน มีการ ผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองอย่างพอเพียง พึ่งพาตนเองได้ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งภายในและ ภายนอกชุมชนบนพื้นฐานการเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เกิดความสมานฉันท์ มีการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่ได้ อย่างเหมาะสมยั่งยืนนำไปสู่ภาวะดินดำน้ำชุ่ม ป่าไม้ พืชพรรณ สัตว์ป่าอุดมสมบูรณ์ และสิ่งแวดล้อม น่าอยู่ปลอดภัย อยู่ร่วมกับทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสันติและเกื้อกูลเกิด

ความสงบสุขร่มเย็น สามารถแก้ปัญหาความยากจนอย่างมีบูรณาการ มีภูมิคุ้มกันสามารถต้านรับและใช้ประโยชน์จากกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆอย่างรู้เท่าทัน และมีบทบาทที่เข้มแข็งในการพัฒนาประเทศ

2. วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

2.1 วัตถุประสงค์

- 1) สร้างเสริมศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายด้วยกระบวนการเรียนรู้ และการจัดองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ พัฒนาเป็นแผนชุมชนเพื่อการพัฒนา และแก้ไขปัญหาของชุมชนบนฐานการพึ่งตนเองและการพึ่งพาซึ่งกันและกันในท้องถิ่น
- 2) พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและคุณภาพชีวิตบนพื้นฐานความเข้มแข็งของชุมชนและการใช้ทุนทางเศรษฐกิจทุนทางสังคมและทุนทางธรรมชาติอย่างมีคุณภาพอย่างมีคุณภาพเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ลดรายจ่าย สร้างรายได้ และแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ
- 3) เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับระบบนิเวศได้อย่างเกื้อกูลสามารถอนุรักษ์ ฟื้นฟู เข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนนำไปสู่สังคมที่น่าอยู่สงบสุขและสมานฉันท์

2.2 เป้าหมาย

- 1) เป้าหมายเชิงคุณภาพ ในชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข มีกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และการจัดสวัสดิการชุมชน มีความมั่นคงด้านอาหาร มีคุณภาพในการดำรงชีวิตภายใต้ของศักยภาพของฐานทรัพยากรและวิถีวัฒนธรรมที่ทำงานในชุมชน มีการบริหารจัดการที่ดี มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง มีภูมิคุ้มกันในการเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และนำไปสู่ปัญหาความยากจน
- 2) เป้าหมายเชิงปริมาณ ให้ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปประกอบการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาท้องถิ่นรวมทั้งขยายโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนที่ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจ

3. แนวทางการพัฒนา

3.1 การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการส่งเสริมการรวมตัวเรียนรู้ ร่วมคิดร่วมทดลองปฏิบัติจริง รวมทั้งการเสริมหนุนกลุ่มที่มีการรวมตัวอยู่แล้วให้เข้มแข็งเน้นศักยภาพ ความพร้อมของชุมชน เชื่อมโยงกับการทำมาหาเลี้ยงชีพตั้งแต่ระดับปัจเจกระดับครอบครัวรวมถึงระดับชุมชนและสังคมภายนอก มีกระบวนการจัดองค์ความรู้เป็นขั้นเป็นตอนมีเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดย

3.2 การส่งเสริมการรวมตัวของคนในชุมชนทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน ในรูปแบบที่หลากหลายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งในเชิงพื้นที่หรือประเด็นความสนใจ และเสริมหนุนชุมชนที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มต่างๆอยู่แล้วให้มีขีดความสามารถในการพัฒนามากขึ้น

โดยการเปิดพื้นที่สาธารณะในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ผ่านสื่อบุคคล สื่อการศึกษา สื่อท้องถิ่นและสื่อระดับชาติ รวมถึงการปรับปรุงกลไกทางกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและมาตรการการเงินการคลัง เพื่อเอื้ออำนวยให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามาร่วมสนับสนุนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง

3.3 การจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างครบวงจร

โดยพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนให้เป็นระบบและปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอทั้งข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลศักยภาพชุมชนในประเด็นต่าง ๆ อาทิ สถานะของกลุ่มต่าง ๆ กิจกรรมของชุมชน ทิศทางเศรษฐกิจ ทิศทางทรัพยากรทางธรรมชาติ ทุนภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์หรือผู้นำตามธรรมชาติในชุมชนการสืบค้นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน เป็นต้น โดยจัดทำเป็นแผนที่ทุนของชุมชนที่คนในชุมชนสามารถเข้าถึงได้สะดวกและนำไปใช้ประโยชน์เป็นฐานในการจัดการทรัพยากรของชุมชนและกำหนดทางเลือกการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต

3.4 จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมกำหนดแนวทางและกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนโดยยึดหลักการพึ่งพาตนเองด้วยศักยภาพทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยนำข้อมูลชุมชนมาทำการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ ค้นหาทางออก นำไปทดลองปฏิบัติจริง มีเครือข่ายการศึกษา ดูแลแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ มีการต่อยอดปรับใช้ประโยชน์ โดยใช้แหล่งทุนในชุมชน อาทิ ธนาคารประชาชน สหกรณ์เครดิตยูเนียน และกองทุนต่างๆของหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นต้น พัฒนาความต้องการของชุมชนให้เป็นแผนชุมชนไปเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาอื่นๆตามความสามารถ

3.5 ส่งเสริมให้กลุ่มปราชญ์ กลุ่มแกนนำและผู้รู้ ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ในชุมชน โดยเชื่อมโยงความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่จริง ควบคู่กับการค้นหาผู้นำตามธรรมชาติรุ่นใหม่ที่เข้มแข็ง มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเพียร และมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมให้เป็นพลังขับเคลื่อนและขยายผลกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนในวงกว้าง และระยะยาว

3.6 สนับสนุนการจัดองค์ความรู้และการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความหลากหลายของทุนในชุมชน ควบคู่กับการฟื้นฟูความรู้พื้นบ้าน โดยสนับสนุนบทบาทนักวิจัยท้องถิ่นร่วมกับนักวิจัยของสถาบันการศึกษาในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เช่น การทำเกษตรผสมผสาน และการทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น โดยรวบรวมความรู้ต่างๆ อย่างเป็นระบบ เผยแพร่สู่ชุมชนและมีกระบวนการพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ต่อการพึ่งพาตนเองและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

3.7 การสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วยการส่งเสริมความมั่นคงของครอบครัว การจัดบริการทางสังคมในชุมชน การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาน

การสร้างระบบความสัมพันธ์ที่ดีแบบการพึ่งพาอาศัยกันและกันของชุมชนและระหว่างชุมชนอย่างเท่าเทียมด้วยบริบททางศาสนาและวัฒนธรรมชุมชน และการให้ความคุ้มครองสิทธิชุมชน รวมถึงการเฝ้าระวังช่วยเหลือเยียวยาเมื่อชุมชนเผชิญกับภัยพิบัติต่าง ๆ

3.8 เสริมสร้างครอบครัวให้มีความมั่นคง มีสัมพันธภาพที่ดี มีความเข้มแข็งในคุณธรรม จริยธรรมในครอบครัว โดยจัดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ใช้สื่อชุมชนและสื่อสารมวลชนให้ข้อมูลข่าวสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต รวมถึงการสร้างค่านิยมครอบครัวอบอุ่นผ่านบทบาทชายหญิง การจัดกิจกรรมผ่านบทบาทครอบครัว สถานศึกษา และสถาบันทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ

3.9 เสริมสร้างโอกาสและสภาพแวดล้อมในชุมชน ให้เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกอย่างสม่ำเสมอด้วยสาระและเครื่องมือที่หลากหลายในราคาถูกลง

3.10 เสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ทั้งการสร้างหลักประกันชีวิต สวัสดิการสังคม ความมั่นคงด้านอาหาร ความมั่นคงด้านสุขภาพและที่อยู่อาศัย การคุ้มครองผู้บริโภค และความมั่นคงในสิทธิมนุษยชน โดย

3.11 สนับสนุนการระดมทุนในชุมชนเพื่อการออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ การออมวันละบาท สหกรณ์ออมทรัพย์ ฯลฯ เพื่อเป็นแหล่งทุนในการพัฒนาอาชีพ และจัดสวัสดิการขั้นต้นของชุมชน ควบคู่กับการสร้างวินัยในการใช้จ่าย เพื่อช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต เช่น การออมความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ ป่า พืชผัก ผลไม้ และสัตว์

3.12 สร้างประชาคมสุขภาพของชุมชนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยการทำการเกษตรผสมผสานให้มีความกินตลอดทั้งปี การใช้สมุนไพรและภูมิปัญญาท้องถิ่นทดแทนการใช้สารเคมีและเพื่อความปลอดภัยของอาหาร ควบคู่กับการเฝ้าระวังในการส่งเสริมสุขภาพและเฝ้าระวังสุขภาวะของชุมชนทั้งโรคระบาดซ้ำ การมีสุขอนามัยที่ดีและสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ปลอดภัย

3.13 เตรียมความพร้อมและยกระดับการพัฒนาคุณภาพบริการ ให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดบริการทางสังคมขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนแต่ละช่วงวัยและวิถีชีวิตในชุมชน

3.14 พัฒนาศักยภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในการจัดการความเสี่ยงภัยของชุมชน รวมไปถึงการเฝ้าระวังความเสี่ยงจากภัยพิบัติจากธรรมชาติ ความเสี่ยงจากราคาผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยมีระบบการให้ความช่วยเหลืออย่างครบวงจรและมีประสิทธิภาพ

3.15 เชื่อมโยงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สถาบัน ทางศาสนาและสถานศึกษาในการสืบสานวัฒนธรรมจารีตประเพณีที่ดั้งเดิมของชุมชน การฟื้นฟูค่านิยม การทำงานร่วมกัน เช่น ประเพณีลงแขก สืบชะตาลำน้ำ เป็นต้น การปฏิบัติตามหลักธรรมและการทำนุบำรุงศาสนา เป็นต้น รวมทั้งการสร้างความเข้าใจและเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชนต่างชาติพันธุ์ธรรงค์สร้างจิตสำนึกสาธารณะให้คนในชุมชนเป็นพลเมืองที่ดีที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ รักและภาคภูมิใจในบ้านเกิด รวมทั้งสนับสนุนการเป็นอาสาสมัครชุมชน

3.16 การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชนสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน รวมทั้งส่งเสริมบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนและนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน

3.17 สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สหกรณ์กลุ่มออมสัจธรรมชาติ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ ฯลฯ พัฒนาระบบเครือข่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมการเกษตรหรือกิจกรรมอื่นๆที่หลากหลายมีการแปรรูปและการผลิตบนฐานทรัพยากรในชุมชนให้เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคภายในชุมชน และนำส่วนเกินไปแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชน โดยมีข้อตกลงและผลประโยชน์ที่ยอมรับร่วมกันอย่างเป็นธรรม

3.18 หนุนรงค์และส่งเสริมภาคการผลิตและบริการในการเคลื่อนย้ายเครื่องจักรหรือกิจกรรมบางส่วนไปสร้างอาชีพ และการจ้างงานในท้องถิ่นและพื้นที่ห่างไกล เพื่อลดการเคลื่อนย้ายแรงงานสู่เมืองหลวงและเมืองใหญ่ ทำให้ครอบครัวอบอุ่นอยู่พร้อมหน้าทุกวัย

3.19 ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจบนหลักความโปร่งใส ใช้ฐานทรัพยากรในพื้นที่ อาทิ การสร้างโรงงานไปโอดิเซล เกษตรอินทรีย์ หัตถกรรม บริการสุขภาพและสปา ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและล่องสเตย์ เป็นต้น

3.10 สนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง เช่น อาหารสุขภาพ หัตถกรรม บริการสุขภาพ บริการท่องเที่ยว เป็นต้น โดยรักษาคุณค่าเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างเข้มแข็งเมื่อนำภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นไปต่อยอดขยายผลในเชิงพาณิชย์

3.11 พัฒนาระบบการบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการสร้างผู้ประกอบการใหม่ ด้วยการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่นพัฒนามาตรฐานสินค้า การสร้างตราสินค้า การจัดการเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพของกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งคนพิการที่สอดคล้องกับความหลากหลายของอาชีพในชุมชนเพื่อลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ

3.12 การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน

การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวน อนุรักษ์ พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

3.13 สร้างความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิต รวมทั้งกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรของท้องถิ่นให้ชุมชนที่มีศักยภาพเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ พัฒนาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.14 สนับสนุนกลไกชุมชนและเครือข่ายในการจัดการและปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับการผลิตเพื่อการยังชีพของชุมชนอย่างเป็นธรรม

3.15 สร้างเสริมขีดความสามารถและองค์ความรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นภาคีหลักในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้องโดยมีการใช้และแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันอย่างยุติธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้เริ่มมีการจัดตั้งขึ้นตามแนวนโยบายของรัฐบาลยุคของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนจึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต ซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 โดยมีรายละเอียดที่สำคัญสรุป ดังนี้ (ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและชุมชนเมืองแห่ง พ.ศ. 2544. 2544 : 18-40)

1. นโยบายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม

และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

2. ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.1 เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น

2.2 ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและ

ภูมิปัญญาของตนเอง

2.3 เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน

2.4 เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและ

ประชาสังคม

2.5 กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

3. วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุน พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

3.2 ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความสามารถในการจัดระบบเงินกองทุน บริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.5 กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

3.6 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละกองทุนมีความมีคณะกรรมการกองทุน จำนวน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิก ซึ่งกรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 คุณสมบัติของกรรมการกองทุน

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลา ไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์

3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมใน กิจกรรม ชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดและไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจน ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้
ความสามารถ

5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษที่ได้
กระทำผิดโดยประมาท

6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการ
ลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐาน ทำ ให้เสียทรัพย์
และความผิดฐานบุกรุก

7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์การสรรเสตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

4.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจ
หน้าที่ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรร
ผลประโยชน์ของเงินกองทุน เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่นที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน

2. ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน
ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก ทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์การชุมชนหรือ
ปัจเจกบุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

4. สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน
และวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ตลอดจนสำรวจและจัดทำข้อมูลดังกล่าว
ของกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

5. พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6. ทำนิติกรรมสัญญา หรือ ดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพัน
ของกองทุน

7. จัดหรือเรียกประชุมสมาชิกที่กำหนดหรือได้ตกลงกัน หรือตามที่สมาชิก
จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งใน 5 ของสมาชิกทั้งหมดลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอและจะต้องดำเนินการให้
แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

8. จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทนหรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการคืนให้แก่กองทุนให้เต็มตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย ในกรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือหรือคำสั่งเป็นที่สุดเนื่องจากคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามหรือบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

9. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

4.3 กองทุนและสมาชิกกองทุน

เงินและทรัพย์สินของกองทุน ประกอบด้วย

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค่าหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

4.4 สมาชิกกองทุน

สมาชิกกองทุน ประกอบด้วย บุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น และมีคุณสมบัติและไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุนซึ่งในการรับสมัครสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการที่กองทุนกำหนด ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเป็นหลัก

4.5 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาทในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินรายหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท

การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสม และจำเป็น

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ยืมให้ผู้ขอกู้ และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนตั้งแต่ผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อย 2 คน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญาอนุมัติเงินกู้กับผู้ขอที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชี ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะบุคคลหรือทรัพย์สิน

ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบของที่ประชุมสมาชิกโดยคำนึงถึงจารีตประเพณีและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6. การกำหนดระยะเวลาชำระเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญาการชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืนธนาคารและนำหลักฐานการชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาอนุมัติเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้ในสัญญาอนุมัติเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้ อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้รายหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่งหรือดำเนินการอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

8. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรให้แก่คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนได้โดยทันทีให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้

เงินกู้ไปใช้นอกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลา 30 วัน
หลังจากวันยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสภาพตามสมาชิกในวรรคสอง ห้ามมิให้
สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลา 2 ปี

4.6 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

1. ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่
คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ รวมทั้งจัดทำสรุปผลการ
ดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำงบรายงานการเงินตามแบบที่คณะกรรมการ
กำหนด และส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการกำหนดภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันสิ้นปี
ทางบัญชีของทุกปี

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุน เพื่อทำหน้าที่
ประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้
จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด และให้ทำบันทึกผล
การสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุน พร้อมทั้งจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อสมาชิกและสาธารณชน

3. การจัดสรรกำไรสุทธิ เมื่อสิ้นปีทางบัญชี หากปรากฏว่าปีใดมีกำไรสุทธิ
คณะกรรมการกองทุนสามารถนำกำไรสุทธิมาจัดสรรตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

แนวทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

การบริหารโครงการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการศึกษารายละเอียดให้
ชัดเจนก่อนที่จะลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย. ม.ป.ป. : 5-11)

ขั้นที่ 1 ศึกษาและทำความเข้าใจโครงการกองทุนหมู่บ้าน

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

1. เพื่อเป็นแหล่งเงินในการลงทุน สร้างงานสร้างอาชีพ เสริมรายได้
2. เป็นแหล่งเงินทุนของหมู่บ้านที่เป็นลักษณะเงินทุนหมุนเวียน
3. เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เกิดการเรียนรู้ที่จะคิดเอง ทำเอง แก้ไขปัญหาเอง

โดยที่ภาคราชการเป็นเพียงให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการเท่านั้น

4. เป็นการพัฒนาสังคมที่จะนำไปสู่สังคมที่ยั่งยืนสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะต่อไป
ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น

2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง

3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน

4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม

5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุน พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบเงินกองทุน บริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม การสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก รวมทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 เตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

ประชาชนในหมู่บ้านต้องร่วมมือกันเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านตามขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างจิตสำนึก และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

1.1 สร้างจิตสำนึกร่วมกันของประชาชน ในการเป็นเจ้าของทุนที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการ โดยประชาชน เพื่อประชาชนของหมู่บ้าน

1.2 สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทราบนโยบาย กลไกแนวทางการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง

1.3 สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินการและการบริหาร จัดการกองทุน เริ่มจากการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

2. เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุน

จัดเวทีชาวบ้านเพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุน จำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิงในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ทั้งนี้หมายถึงมี

จำนวนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันขึ้นอยู่กับเวทีชาวบ้านที่เกี่ยวกับจำนวนและวิธีการเลือกสรร คณะกรรมการกองทุน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. คุณสมบัติคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ประชาชนร่วมกันคัดเลือกคนดีและมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้เป็นคณะกรรมการกองทุนเพื่อบริหารกองทุนของประชาชน

1. เป็นผู้ที่อาศัยในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เป็นมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรม ชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดและไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการ ลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐาน ทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

รัฐวิสาหกิจ

7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงาน
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
9. ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุนด้วยมติของคณะกรรมการ หรือมติของสมาชิก

4. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน

- 4.1 บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบกำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน
- 4.2 ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดและได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
- 4.3 รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิกทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชนหรือปัจเจกบุคคล หมู่บ้านหรือชุมชน
- 4.4 สืบค้นและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อุตสาหกรรมในครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ตลอดจนสำรวจและจัดทำข้อมูลดังกล่าวของกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 4.5 พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด

4.6 ทำนิตกรรมสัญญา หรือดำเนินการ กำหนดภาระเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน

4.7 จัดหรือประชุมสมาชิกตามที่กำหนด หรือได้ตกลงกันหรือตามที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ลงลายมือชื่อ ทำหนังสือร้องขอและจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

4.8 จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน หรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการ คืนให้แก่กองทุนให้ครบตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย ในกรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือหรือคำสั่งเป็นที่สุด เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามหรือบริหารจัดการเงินกองทุน ไม่เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

4.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

ขั้นที่ 3 การจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุน

เมื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนเสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการกองทุนและประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกองทุน (กติกา) โดยมีแนวทางดังนี้

1. ต้องไม่ขัดแย้งกับระเบียบ ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติกำหนด

2. กำหนดสาระสำคัญที่สมาชิกจะต้องปฏิบัติอย่างครบถ้วนและชัดเจน
3. คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ต้องโปร่งใสและเป็นธรรม
4. เป็นประชาธิปไตย
5. เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมและเข้าถึงได้
6. เกื้อกูลต่อผู้ด้อยโอกาสและประโยชน์ต่อกิจกรรมอื่นๆที่มีอยู่ในหมู่บ้าน
7. สอดคล้องกับวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

ขั้นตอนการจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจัดทำร่างระเบียบข้อบังคับตามหลักการ
2. นำร่างข้อบังคับเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ เพื่อให้สมาชิกประชุมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติม และให้ความเห็นชอบ

3. ประกาศใช้เป็นข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน
4. ปรับปรุง แก้ไข ตามสถานการณ์ในอนาคต
5. รับสมัครสมาชิก โดยรับสมัครจากบุคคลธรรมดา กลุ่ม องค์กรชุมชน ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น และเมื่อรับสมัครแล้วให้จัดทำทะเบียนสมาชิกไว้

6. การระดมทุน โดยการส่งเสริมให้สมาชิกถือหุ้น หรือเงินฝากจะเพื่อเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออม และมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ มีโอกาสได้พบปะกันบ่อยขึ้น

ขั้นที่ 4 การกู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้าน มีหลักการพิจารณา ดังนี้

1. การเขียนโครงการเพื่อขอกู้

1.1 สมาชิกที่จะกู้เงินยื่นแบบคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุน

1.2 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจพิจารณาอนุมัติรายละไม่เกิน 20,000 บาท

ถ้ารายใดขอกู้เกินรายละ 50,000 บาท การอนุมัติเงินก็ถูกเงินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนที่กำหนด

2. หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาเงินกู้ ควรมีพิจารณาอย่างน้อย 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ความเป็นไปได้ของโครงการที่ขอกู้ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของโครงการ วงเงินที่ขอกู้ ระยะเวลาในการดำเนินงานต้องสอดคล้องกับระยะเวลาในการชำระคืนสัญญาหรือไม่

2.2 ด้านตัวบุคคล โดยพิจารณาจากประสบการณ์ในการดำเนินงานโครงการ ประวัติผู้ขอกู้ ความมั่นคงของผู้ขอกู้ และความสามารถในการชำระหนี้

2.3 หลักค้ำประกันเงินกู้ ขึ้นอยู่กับระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน อย่างไรก็ตามควรมีหลักการพิจารณา คือ ถ้าเป็นบุคคลค้ำประกันต้องดูว่าผู้ค้ำมีคุณสมบัติเหมือนเป็นผู้กู้โดยบุคคลหนึ่งไม่ควรค้ำประกันเกิน 2 คน ถ้าใช้ทรัพย์สินค้ำประกันก็ให้พิจารณาจากมูลค่าของทรัพย์สิน

ขั้นที่ 5 การจัดทำระบบบัญชี

การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน มีบัญชีหลักที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทะเบียนต่าง ๆ ประกอบด้วย ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนคุมคำขอกู้ ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะของสมาชิก ทะเบียนคุมทรัพย์สิน

2. บัญชีรายวัน ประกอบด้วย บัญชีเงินสด-เงินฝากธนาคาร บัญชีรายวันรับ บัญชีรายวันจ่าย

3. งบกำไรขาดทุน หรือรายงานรายได้ค่าใช้จ่าย

4. งบดุล

ขั้นที่ 6 การติดตามหลังกู้ยืมเงินของสมาชิก

เมื่อสมาชิกได้รับเงินกู้และได้นำเงินไปดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ไปแล้ว คณะกรรมการกองทุนควรมีการติดตาม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำการดำเนินงานของสมาชิกอย่างต่อเนื่องตามแนวทาง ดังนี้

1. ติดตามตรวจสอบการใช้เงินกู้ เพื่อควบคุมการใช้จ่ายเงินของสมาชิกให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. การแจ้งและเร่งรัดหนี้เงินกู้เป็นการเตือนให้สมาชิกได้ทราบว่าต้องเตรียมชำระเงินคืนเมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนด และต้องใช้หลักฐานอะไรบ้าง

3. การติดตามหนี้เงินกู้ เมื่อสมาชิกไม่ชำระหนี้ตามกำหนด ต้องมีการติดตามสมาชิกรายนั้น เพื่อให้ทราบสาเหตุที่ไม่ชำระว่าเกิดจากสาเหตุใด แล้วกำหนดมาตรการกับสมาชิกรายนั้นตามแต่เหตุ

ขั้นที่ 7 การประเมินผล

การประเมินผลเป็นกระบวนการ เพื่อให้ทราบว่าโครงการที่ได้ดำเนินการไปนั้นมีจุดดี จุดด้อยที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขส่วนใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนร่วมได้ทราบและดำเนินการทัน่วงที ดังนี้

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตัดสินใจร่วมกันว่าจะประเมินผลเรื่องอะไร
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน
3. เลือกเกณฑ์ชี้วัด เลือกผู้ประสานการประเมิน และวิธีการประเมิน
4. วางแผนการประเมิน และดำเนินการตามแผน
5. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการประเมิน
6. เสนอผลการประเมินให้ที่ประชุมทราบ ตลอดจนแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงผลการประเมิน
7. ตัดสินใจที่จะใช้ประโยชน์จากการประเมินผล เพื่อพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 8 การสร้างเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน

การสร้างเครือข่ายมีขั้นตอนหลัก ๆ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายรวมทั้งพิจารณาองค์ต่างๆที่เห็นว่าเหมาะสมที่จะเข้าเป็นเครือข่ายที่จะทำงานร่วมกัน
2. ขั้นตอนการติดต่อกับองค์กรที่จะเป็นเครือข่าย เป็นขั้นตอนการติดต่อสัมพันธ์เพื่อชักชวนให้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการทำงาน
3. ขั้นตอนการสร้างสัมพันธ์กรณีร่วมกัน เป็นการสร้างความผูกพันร่วมกันซึ่งหมายถึงการตกลงในความสัมพันธ์ต่อกัน
4. ขั้นตอนการพัฒนาความสัมพันธ์ เป็นขั้นตอนที่สร้างเครือข่ายปรากฏผลงานที่เป็นรูปธรรมเป็นขั้นตอนการเริ่มทำกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน
5. หลังจากขั้นตอนการพัฒนาความสัมพันธ์ จนนำไปสู่การทำงานร่วมกันแล้วเมื่อผลงานเป็นที่ปรากฏชัด องค์กรเครือข่ายรู้สึกว่าคุณได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายความเป็นเครือข่ายจะแน่นแฟ้นขึ้น พร้อมกับการเรียนรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

แนวทางการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพหนอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

1. กองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพหนอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

รายงานกิจการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพหนอง ประจำปี 2554 ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2551 (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเชียงยืน. 2552 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวว่า กองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพหนอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 โดยได้รับเงินกองทุนหมุนเวียนจากการจัดสรรของรัฐบาลจำนวน 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2549 นำมาบริหารจัดการภายในหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างให้ชุมชนซึ่งเป็นฐานรากของประเทศ มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตัวเองได้ อันจะนำไปสู่ความมั่นคงต่อประเทศในอนาคต

กองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 12 เริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2544 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ณ วันสิ้นงวดปีทางบัญชี 31 ธันวาคม 2550 ดังนี้

1. หมู่ที่ 1 มีสมาชิก จำนวน 109 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,205,000 บาท
2. หมู่ที่ 2 มีสมาชิก จำนวน 111 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,010,000 บาท
3. หมู่ที่ 3 มีสมาชิก จำนวน 145 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,083,000 บาท
4. หมู่ที่ 4 มีสมาชิก จำนวน 110 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,133,500 บาท
5. หมู่ที่ 5 มีสมาชิก จำนวน 113 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,091,000 บาท
6. หมู่ที่ 6 มีสมาชิก จำนวน 106 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,152,000 บาท
7. หมู่ที่ 7 มีสมาชิก จำนวน 172 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,030,000 บาท
8. หมู่ที่ 8 มีสมาชิก จำนวน 177 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,20,5000 บาท
9. หมู่ที่ 1 มีสมาชิก จำนวน 177 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,600,000 บาท

10. หมู่ที่ 10 มีสมาชิก จำนวน 160 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,124,000 บาท

11. หมู่ที่ 11 มีสมาชิก จำนวน 128 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,283,000 บาท

12. หมู่ที่ 12 มีสมาชิก จำนวน 93 คน มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจำนวน 15 คน มีทุนดำเนินงานจำนวน 1,037,000 บาท

2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 12 ตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2544 ไว้ดังนี้ (คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลโพนทอง. 2544 : มีมีเลขหน้า)

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 12 ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการอดออม เสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพรวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 12 ตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2544 ดังนี้

ข้อที่ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบว่าด้วยเงินกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 12 ตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2544”

ข้อที่ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศเป็นต้นไป

ข้อที่ 3 ในระเบียบนี้

“เงินกองทุน” หมายความว่า เงินกองทุนหมู่บ้าน ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการเงินกองทุนหมู่บ้านกำหนด

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่ตั้งกองทุน ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายลักษณะปกครอง ท้องที่

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในหมู่บ้าน

“กรรมการกองทุน” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในหมู่บ้าน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานที่ตั้งกองทุนหมู่บ้าน

“ครัวเรือน” หมายความว่า ครอบครัวตามทะเบียนบ้านในหมู่บ้านซึ่งผู้อยู่อาศัยอยู่กันหลายคน

“หัวหน้าครัวเรือน” หมายความว่า ผู้ที่มีชื่อเป็นเจ้าของบ้านหรือเป็นหัวหน้าครอบครัวตามทะเบียนบ้าน

“ผู้แทนครัวเรือน” หมายความว่า บุคคลในครัวเรือน ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนมอบหมายเป็นหนังสือให้เป็นหัวหน้าครัวเรือน

“ค่าธรรมเนียมแรกเข้า” หมายความว่า เงินที่ต้องชำระเมื่อได้รับการพิจารณาให้เข้าเป็นสมาชิกกองทุน

“หุ้น” หมายความว่า เงินที่สมาชิกแจ้งความจำนงถือหุ้นตามมูลค่าที่กองทุนกำหนด

“เงินฝากสัจจะสะสม” หมายความว่า เงินที่สมาชิกตกลงแจ้งความจำนงที่จะฝากสะสมออมไว้กับกองทุนเป็นรายเดือน

“เงินรับฝาก” หมายความว่า เงินประเภทต่าง ๆ ที่สมาชิกลำเอียงฝากไว้กับกองทุน นอกเหนือจากค่าธรรมเนียม เงินหุ้น และเงินออมสัจจะสะสมตามที่กองทุนกำหนด

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกของกองทุน

“ที่ประชุมสมาชิก” หมายความว่า การประชุมใหญ่สามัญประจำปี และการประชุมวิสามัญ

ข้อ 4 ให้ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านรักษาตามระเบียบนี้

ข้อ 5 วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน

(1) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อการลงทุนในการพัฒนาอาชีพ การสร้างรายได้ของประชาชน

(2) เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาอาชีพของสมาชิกให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีคุณภาพมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถพึ่งตนเองได้

(3) เพื่อส่งเสริมในด้านการประหยัด การออมทรัพย์ โดยการถือหุ้น การฝากเงิน และการร่วมค้ำของมวลสมาชิก

(4) เพื่อให้สวัสดิการหรือการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันในมวลสมาชิกและครอบครัวสมาชิก

(5) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศให้มีความมั่นคงทั้งในด้านเศรษฐกิจและทางสังคม

(6) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพหรือความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้าน

(7) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนกักขังภายในหมู่บ้าน เพื่อแก้ปัญหาค่าเงินเดือนร้อนของสมาชิก

ข้อ 6 ทุนและเงินกองทุน

กลุ่มจะได้รับเงินกองทุนหรือทรัพย์สิน หรืออาจหาทุนหรือทรัพย์สินหรือสิ่งอื่นใดเพื่อบำรุงหรือเพื่อการดำเนินงานของกลุ่มให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(1) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นเงินกองทุนหมู่บ้าน

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

(3) เงินที่กองทุนกักขัง

- (4) ดอกผลหรือประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากกองทุน
- (5) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- (6) เงินค่าหุ้น
- (7) เงินฝากสัจจะสะสมรายเดือน
- (8) เงินรับฝากจากสมาชิก
- (9) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติด

พันอื่นใด

ข้อ 7 การให้เงินกู้แก่สมาชิก

กองทุนจะให้เงินกู้แก่สมาชิก 2 ประเภท คือ

- (1) เงินกู้ฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน วงเงินไม่เกิน 50,000 บาท
- (2) เงินกู้ปกติสามัญไม่เกิน 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท

กองทุนจะให้กู้ได้เฉพาะผู้ที่เป็สมาชิกของกองทุนเท่านั้น และจะให้กู้เฉพาะกรณีเพื่อเป็นอันจำเป็นหรือมีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร

ข้อ 8 การสนับสนุนเข้าเป็นสมาชิกกองทุน

ผู้ที่สมัครงเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ จะต้องมคีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม และต้องปฏิบัติตามข้อบังคับกองทุน ข้อ 6 และเมื่อได้รับการพิจารณาให้เข้าเป็นสมาชิกแล้วจะต้องชำระเงินดังต่อไปนี้

- 1) เงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า จำนวน 20 บาท

เงินค่าธรรมเนียมถือเป็นเงินค่าใช้จ่ายกองทุน

2) เงินค่าหุ้น ๆ ละ สิบบาท สมาชิกแรกเข้าจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยสองหุ้นจะถือมากกว่านี้ก็ได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน (เงินค่าหุ้นจะถอนและปิดบัญชีได้เมื่อพ้นสมาชิกภาพ)

ข้อ 9 นอกจากสมาชิกจะชำระค่าหุ้นแรกเข้าแล้วสมาชิกยังสามารถชำระค่าหุ้นเพิ่มได้ปีละครั้งหลังจากประชุมใหญ่สามัญประจำปีแล้ว ซึ่งจะชำระเป็นเงินหรือทรัพย์สินหรือผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์หรือเป็นแรงงานก็ได้ ถ้าเป็นทรัพย์สิน ผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตคณะกรรมการกองทุนจะประเมินตีราคาตามราคาซื้อขายในท้องตลาด ณ ที่สมาชิคนำมาชำระค่าหุ้นแต่ละครั้ง แต่ถ้าชำระค่าหุ้นเป็นแรงงานคณะกรรมการกองทุนกำหนดโดยคิดค่าแรงงาน ในอัตราแรงงานขั้นต่ำของจังหวัดและนำค่าจ้างแรงงานที่ได้รับมาชำระเป็นค่าหุ้นที่สมาชิคนั้น จะเพิ่มค่าหุ้นในแต่ละครั้ง

ข้อ 10 เงินฝากสัจจะสะสม สมาชิกทุกคนจะต้องฝากสัจจะสะสมไว้ให้กับกองทุนทุก ๆ เดือน ๆ ละ เท่า ๆ กัน ในวงเงินไม่ต่ำกว่า เดือนละยี่สิบบาท ภายในทุกวันที่ 10 ของเดือน และสมาชิกสามารถแจ้งความจำนงเพิ่มได้ปีละหนึ่งครั้ง เมื่อสมาชิกแจ้งฝากเพิ่มขึ้นเท่าใดจะต้องชำระในเดือนต่าง ๆ

ไปเท่ากับจำนวนที่แจ้งเพิ่มทุกเดือน (เงินฝากสัจจะสะสม จะถอนและปิดบัญชีได้ต่อเมื่อพ้นสมาชิกภาพ และมีเงินปันผลเมื่อสิ้นปี)

ข้อ 11 เงินรับฝาก

นอกจากสมาชิกจะถือหุ้นและฝากสัจจะสะสมในกองทุนแล้วสมาชิกสามารถที่จะนำเงินมาฝากกับทางกองทุนได้อีก ในวงเงินสูงสุดไม่เกินร้อยละห้าพันบาท โดยสามารถฝากได้ไม่จำกัดจำนวนในหนึ่งเดือน และจะถอนได้ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อเดือน โดยจะได้รับอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี ดอกเบี้ยนี้เป็นดอกเบี้ยลอยตัว สามารถปรับลดขึ้นลงได้ตามสภาวะทางเศรษฐกิจเหมือนธนาคารตามมติของคณะกรรมการกองทุนกำหนด

ข้อ 12 ประเภทและวิธีการกู้ยืม

สมาชิกสามารถยื่นคำขอกู้เงินพร้อมเสนอโครงการต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำเงินไปใช้จ่ายในกิจการได้ ดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน
- (2) เพื่อพัฒนาอาชีพ
- (3) เพื่อการสร้างงาน
- (4) เพื่อประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้
- (5) เพื่อลดรายจ่าย

ข้อ 13 การพิจารณาและอนุมัติเงินกู้

คณะกรรมการจะพิจารณาคำขอกู้และโครงการที่เสนอ โดยลักษณะของโครงการต้องเป็นไปได้ ไม่มีอัตราเสี่ยงหรือมีอัตราเสี่ยงน้อย คำนึงค่ากับการลงทุนเมื่อพิจารณาแล้วจะอนุมัติให้กู้ และแจ้งให้ผู้กู้ไปทำสัญญาต่อไป

ข้อ 14 วงเงินที่ให้กู้

เงินที่คณะกรรมการกองทุนอนุมัติให้สมาชิกกู้จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามระเบียบข้อ 12 แต่ถ้าวงเงินเกินสองหมื่นบาท คณะกรรมการจะปฏิบัติตามข้อบังคับกองทุนข้อ 35 วรรค 2

ข้อ 15 การทำสัญญา

สมาชิกที่ได้รับการอนุมัติให้กู้จะต้องไปทำสัญญากู้ไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด โดยใช้หลักประกันอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. เงินกู้ตามข้อ 12 (1) ให้ทำสัญญาต้องใช้สมาชิกกองทุนอย่างน้อยสองคนค้ำประกันและหรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร
2. เงินกู้ตามข้อ 12 (2) – (5) ให้ทำสัญญาต้องใช้สมาชิกกองทุนอย่างน้อยสองคนค้ำประกันและหรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร

ข้อ 16 การจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก

สมาชิกผู้ที่ได้รับอนุมัติให้กู้และทำสัญญาแล้ว คณะกรรมการจะรายงานคำขอผู้
พร้อมสัญญาให้ธนาคารทราบ เพื่อเบิกเงินและโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้กู้ตามจำนวนที่ขอกู้

ข้อ 17 การชำระเงินกู้คืน

สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนจะต้องชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ดังนี้

- (1) ผู้กู้ตามระเบียบข้อ 12 (1) จะต้องส่งคืนภายในหกเดือน
- (2) ผู้กู้ตามระเบียบข้อ 12 (2)-(5) จะต้องส่งคืนภายใน 1 ปี

ข้อ 18 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

กองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ย ดังนี้

- (1) ดอกเบี้ยเงินกู้อัตรา 6 ต่อปี
- (2) ดอกเบี้ยเงินฝากอัตราร้อยละ 3 ต่อปี

ข้อ 19 ค่าปรับผิดสัญญา

ในกรณีที่ผู้กู้ทำผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.50 บาทต่อวันเว้น
แต่ผู้กู้ได้รับพิจารณาให้ยกเว้น หรือปรับลดดอกเบี้ยตามข้อบังคับข้อ 41

ข้อ 20 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนและได้ปิดบัญชีและมีการตรวจสอบตามมาตรฐานการ
บัญชีและรับรองรับงบแล้ว คณะกรรมการจะต้องจัดทำรายละเอียดการรายงานผลการดำเนินการกิจการ
และจัดสรรกำไรสุทธิกองทุน ดังนี้

- (1) เงินปันผลตามหุ้นส่วนในอัตราร้อยละสิบ
- (2) สมทบกองทุนในอัตราร้อยละสิบ
- (3) เงินเฉลี่ยคืนจากดอกเบี้ยเงินกู้ ในอัตราร้อยละห้า
- (4) เงินทุนสำรองเพื่อสมทบเข้ากองทุนประกันความเสี่ยงในอัตราร้อยละสิบ
- (5) เงินค่าตอบแทนคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการในอัตราร้อยละสิบ
- (6) เงินปันผลตามเงินออมสัจจะในอัตราร้อยละห้า
- (7) เงินค่าตอบแทนผู้ตรวจสอบบัญชีในอัตราร้อยละห้า
- (8) เงินค่าตอบแทนที่ปรึกษาคณะกรรมการกองทุนในอัตราร้อยละห้า
- (9) เงินค่าตอบแทนเพื่อสวัสดิการสมาชิกในอัตราร้อยละห้า
- (10) เงินทุนสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้านในอัตราร้อยละสิบ
- (11) เงินค่าวัสดุ ค่าสมุดบัญชี ค่าเอกสารและเครื่องใช้อื่น ๆ ในอัตราร้อยละสิบ
- (12) ค่าอบรมสัมมนาและอื่น ๆ เพื่อพัฒนาอาชีพของประชาชนในอัตราร้อยละสิบ

ร้อยละสิบ

ข้อ 21 การบัญชีและการตรวจสอบ

คณะกรรมการกองทุนจะต้องจัดให้มีเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจการของ
กองทุน ดังนี้

- (1) บัญชีการรับ - จ่ายเงิน
- (2) บัญชีคุมเงินฝาก - ถอน
- (3) ทะเบียนคุมสมาชิก
- (4) ทะเบียนคุมทรัพย์สินและหนี้สิน
- (5) ทะเบียนคุมโครงการดำเนินการของสมาชิกผู้กู้
- (6) เอกสารอื่น ๆ เตรียมและจัดส่งทะเบียนพร้อมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ให้

ผู้ตรวจสอบได้ตรวจสอบภายในวันที่ 1- 15 ของทุกเดือน

ข้อ 22 การแต่งตั้งที่ปรึกษา ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้ตรวจสอบบัญชี เพื่อดำเนิน
กิจการกองทุนได้เจริญก้าวหน้าไปตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมการกองทุนตามมติที่ประชุมใหญ่ได้
เจริญก้าวหน้าไปตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมการกองทุนจะแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนตามมติที่
ประชุมใหญ่ก็ได้

ข้อ 23 ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ประกาศให้คณะกรรมการกองทุนประเมินผล
การดำเนินงานตามระเบียบนี้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

ข้อ 24 บรรดาประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่
ระเบียบนี้ใช้บังคับให้ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับระเบียบนี้จนกว่าจะได้มีการแก้ไข
ยกเลิก

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กัน ผู้วิจัยได้ดำเนินการและนำเสนอตามขั้นตอน ดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) มีความมุ่งหมายการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาล ตำบลโพหนอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน และปัญหา เกี่ยวกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) เพื่อสัมภาษณ์กรรมการบริหารกองทุนและสมาชิกกองทุนในเขตอำเภอเขียงยืนประกอบด้วย คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิกกองทุน 1 คน ในแต่ละกองทุนจำนวน 12 กองทุน รวมทั้งหมด จำนวน 24 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ตามแนวคิดของแดเนียล แอลสตรีฟเฟิลบีม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณาวิเคราะห์

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่สมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 829 คน จาก 12 หมู่บ้าน

- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่สมาชิกจากกองทุนหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 340 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขั้นตอนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) พบว่า ได้จำนวน 340 คน

ขั้นตอนที่ 2 ใช้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้านเป็นหน่วยการสุ่ม ทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ตามจำนวนของสมาชิกกองทุนในแต่ละหมู่บ้าน ทั้ง 12 หมู่บ้าน พบว่า ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 340 คน รายละเอียดตารางดังนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านโพน1	95	30
2	บ้านโพน2	72	20
3	บ้านโพน3	95	30
4	บ้านสีดา	135	40
5	บ้านสระแก้ว	78	20
6	บ้านหนองไถ	104	40
7	บ้านหนองคู	100	40
8	บ้านหนองคูใต้	76	20
9	บ้านโพนพัฒนา	160	40
10	บ้านโพนใต้	86	20
11	บ้านหนองคู	76	20
12	บ้านโพนบูรพา	74	20
	รวม	829	340

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง จำนวน ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสภาพการให้บริการของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านของผู้ตอบแบบประเมิน เป็นแบบเลือกตอบ(Checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (LiKert) คำถามแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ คือ

1. ด้านสภาพแวดล้อม(Context Evaluation)
2. ด้านปัจจัยป้อน (Input Evaluation)
3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)
4. ด้านผลผลิตของโครงการ (Project Evaluation)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน ในเขตตำบลโพหนองอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม เป็นคำถามชนิดปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ

3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามแบบปลายเปิด จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 69-71)
3. สร้างแบบสอบถาม เพื่อสอบถามการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบสอบถามการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย
  - 4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สุขศรีงาม อาจารย์ประจำคณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ
  - 4.2 รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญวิญ กิจระการ อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
  - 4.3 นายจิตกร ศักดิ์ศิริลักษณ์ วุฒิการศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา ตำแหน่ง พัฒนาการอำเภอยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อยจังหวัดมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
5. นำแบบสอบถามที่เสนอมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยได้ปรับข้อความ และข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับคณะกรรมการและสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองคู จังหวัดมหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวมในแต่ละด้าน (Item - total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .30 ถึง 1.00 เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่จะนำไปใช้จริง

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

9. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตามข้อ 4

10. นำแบบสัมภาษณ์ที่เสนอมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยได้ปรับข้อความ และข้อความคำถามให้สอดคล้อง

11. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เป็นฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ขอความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อทำหนังสือแนะนำตัวในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกโครงการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ทองอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตดังกล่าวไปติดต่อกับคณะกรรมการบริหารงานหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามวันและเวลาที่กำหนด โดยชี้แจงให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทราบวัตถุประสงค์ของการตอบแบบสอบถามและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง

4.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และการตอบแบบสอบถาม พบว่าทุกฉบับมีความสมบูรณ์

5.2 ตรวจสอบให้คะแนนเป็นรายข้อตามหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99-100)

5 หมายถึง ความคิดเห็นด้วย การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ระดับมาก

3 หมายถึง ความคิดเห็นด้วย การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ระดับน้อย

1 หมายถึง ความคิดเห็นด้วย การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ระดับน้อยที่สุด

5.3 นำคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

โปรแกรมสำเร็จรูป spss for windows เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 100)

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 164)
2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96)
3. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

บทที่ 4

งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

จากการศึกษาการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

ชลดา จันทรสาขา และคณะ (2546 : 127) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ กรณีศึกษา : หมู่บ้านที่ได้รับมาตรฐานการบริหารจัดการกองทุนระดับที่ 1 (AAA) อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยแบ่งกรอบแนวคิดเป็น 2 ปัจจัยด้วยกันคือปัจจัยภายใน ประกอบไปด้วย ฐานะทางการเงิน การประกอบอาชีพ ภาระหนี้ ความรู้ในการประกอบอาชีพ วิจารณ์ญาณในการใช้เงิน การมีส่วนร่วมของสมาชิก และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน ส่วนปัจจัยภายนอก ประกอบไปด้วย คณะกรรมการกองทุนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบการบริหารจัดการกองทุน โดยได้คัดเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างจาก 13 หมู่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยพบว่าปัจจัยทั้ง 7 ปัจจัย มีผลต่อความสำเร็จในนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เนื่องจากประชากร อยู่ภายใต้พื้นฐานธรรมชาติ ทางเศรษฐกิจและทางสังคมที่ใกล้เคียงกัน ส่วนปัจจัยภายในทั้ง 3 ปัจจัย มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติมีความแตกต่างกับบ้าง ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชากร มีความแตกต่างกัน คือ ปัจจัยคณะกรรมการกองทุน เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีพื้นฐานทางการศึกษาไม่เท่ากัน ทำให้สามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนไม่เท่ากัน ส่งผลให้มีทักษะในการบริหารงานกองทุนในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน

สุรีย์พันธ์ แสงไพบูลย์ (2546 : 133-134) ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้านของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษากรณี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง จากการศึกษาพบว่า ผลการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้านของในอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับดี ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้าน คือการได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภายนอก การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานได้จัดการประชุมชี้แจง นโยบายกองทุนหมู่บ้าน ให้คำแนะนำการปฏิบัติงานกองทุน หมู่บ้านและการได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือการทำงานจากหน่วยงานอื่นๆ และนำการปฏิบัติงานส่วนปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาผลการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้านของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษากรณีอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า กรรมการกองทุนหมู่บ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานกองทุน เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ติดตามการดำเนินงานของกรรมการกองทุนอย่างต่อเนื่อง งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ยังมีไม่เพียงพอ สมาชิกกองทุนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องหลักการและวัตถุประสงค์ตามนโยบาย

กองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความรู้ความเข้าใจมากขึ้น และร่วมประชุมกับกรรมการกองทุนเพื่อรับทราบปัญหาและอุปสรรค เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศพบว่า สมาชิกกองทุนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ส่วนสมาชิกที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทับทิม แห่งคำ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลปะอ่าว อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า มีผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนในด้านการวางแผน การจัดการ การจัดหาบุคลากร การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน และด้านการงบประมาณกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านงบประมาณ และรองลงมา 2 อันดับ คือ ด้านการวางแผน และด้านการจัดหาบุคลากร ส่วนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานที่สำคัญได้แก่ 1. ด้านการจัดการ ได้แก่ การออกระเบียบ ข้อบังคับในเรื่องของระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้สั้นเกินไป 2. ด้านการประสานงาน ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนขาดความรู้ความชำนาญในการส่งเสริมและให้คำแนะนำอาชีพสมาชิก

สุรศักดิ์ ชัยรัมย์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า สมาชิกที่มีการบริหารจัดการเงินกองทุนในระดับดี มีผลการปฏิบัติโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก กองทุนที่มีการบริหารจัดการกองทุนอยู่ในระดับปานกลาง มีผลการปฏิบัติโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และกองทุนที่มีการบริหารจัดการกองทุนในระดับปรับปรุง มีผลการปฏิบัติโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อยโดยสมาชิกกองทุนระดับดีมีการปฏิบัติการบริหารจัดการ โดยรวมและเป็นรายด้านมากกว่าสมาชิกกองทุนระดับปานกลาง และกองทุนสมาชิกระดับปรับปรุง และสมาชิกระดับปานกลาง มีการบริหารจัดการกองทุนทุกด้านมากกว่าสมาชิกกองทุนระดับปรับปรุง และสมาชิกระดับปานกลางมีการบริหารจัดการกองทุนทุกด้านมากกว่าสมาชิกกองทุนระดับปรับปรุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ ผู้นำ คณะกรรมการ และสมาชิกไม่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการเงินกองทุน คณะกรรมการไม่มีความรู้ ความสามารถในการบริหาร สมาชิกขาดความสามัคคี ไม่มีส่วนร่วมในการประชุม ผู้นำไม่ประสานงานระหว่างคณะกรรมการและสมาชิก สมาชิกไม่ให้ความไว้วางใจในผู้นำ และคณะกรรมการ คณะกรรมการทำงานไม่โปร่งใส

สุรางค์ อีลา (2547 : 123) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน : ศึกษากรณี ตำบลเรียง อำเภอเรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยรวม 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยป้อน ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหมู่บ้าน

จำแนกเพศและประสบการณ์ทำงานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ส่วนอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน การได้รับการฝึกอบรมและแนะนำ และความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่อย่างเต็มที่ กรรมการกองทุนหมู่บ้านขาดความรู้ ความสามารถในการทำงานและสมาชิกส่งเงินไม่ตรงตามกำหนด

จรรยา เจือจันทร์ (2548 : 101-104) ได้ศึกษาการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยรวมมีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปฏิบัติมาก อยู่ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย ด้านการรับสมัครและการจัดทำทะเบียนสมาชิก ด้านการจัดทำทะเบียนผู้กู้ยืมและการประชาสัมพันธ์ ด้านการทำนิติกรรมสัญญา สืบตรวจการประกอบอาชีพต่างๆในชุมชน ด้านการพิจารณาให้เงินกู้ตามระเบียบหลักเกณฑ์และมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชุมและการเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนด และด้านการบริหารจัดการกองทุน

พิเชติ โปธิมา (2549 : 111-114) ได้ศึกษาผลกระทบของนโยบายกองทุนหมู่บ้านที่มีต่อประชาชนที่มีต่อเขตพื้นที่อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านในระดับสูง เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับลักษณะการบริหารงาน โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ คณะกรรมการมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเท่าเทียมกัน ส่วนลักษณะการกู้ยืมเงินของกองทุนไปประกอบอาชีพนั้น สมาชิกส่วนใหญ่กู้เงินไปประกอบอาชีพเดิมที่เคยทำอยู่ มีการใช้จ่ายเงินกู้เหมาะสม และสามารถส่งคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด สำหรับผลกระทบจากการดำเนินงานที่มีต่อประชาชนนั้น กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ที่ระดับปานกลาง โดยภาพรวมจึงสามารถสรุปได้ว่า นโยบายกองทุนหมู่บ้านมีผลกระทบในด้านบวกต่อประชาชนในพื้นที่อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามยังเห็นว่า เงินกองทุนหมู่บ้านยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก

จียา วงศ์กำแหง (2551 : 123-127) ได้ทำการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี โดยผลการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี และปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ กองทุนหมู่บ้าน จำนวน 249 กองทุน จากกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 659 กองทุน ผู้ให้ข้อมูลของกองทุน คือ ประธานกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 249 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นต่อน (Stepwise Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี มีประสิทธิภาพสูง ร้อยละ 10.44 ประสิทธิภาพปานกลาง ร้อยละ 19.28 และประสิทธิภาพต่ำ ร้อยละ 70.28 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี คือ 1) ปัจจัยด้านคณะกรรมการ ได้แก่ ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ ประสบการณ์ ในการบริหารกลุ่ม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน 2) ปัจจัยด้านสมาชิกกองทุน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของสมาชิก และ 3) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุน ปัจจัยทั้งหมดนี้มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี ได้ร้อยละ 47.6 และ 3. ปัญหาในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ สมาชิกไม่ชำระเงินคืนตามสัญญา คณะกรรมการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การบริหารจัดการ จำนวนเงินกู้ไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ขยาย ระยะเวลาการส่งคืนเงินกู้ จัดอบรมด้านการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการกองทุน และจัดสรรเงิน กู้ยืมเพิ่มขึ้น

มนูญชัย อีระอกนิษฐ์ (2552 : 125-126) ได้ศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพการ ประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) ประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหาร ด้านการวางแผน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงาน ด้านการเงิน 2) ประสิทธิภาพ การประยุกต์ใช้การบัญชีบริหาร ด้านการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับ ความสำเร็จในการดำเนินงาน ด้านลูกค้า และ 3) ประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหาร ด้านการควบคุม มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงาน ด้านการเรียนรู้และเติบโตขององค์กร โดยสรุป ประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหาร มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ควรให้ความสำคัญและนำข้อเสนอแนะที่ได้ จากงานวิจัยชิ้นนี้ไปประยุกต์ใช้ในด้าน การวางแผนงาน ด้านการสั่งการ ด้านการควบคุม และด้าน การตัดสินใจในการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหาร ก่อให้เกิดความ ร่วมมือร่วมใจ ทั้งในระดับผู้ประกอบการผู้บริหารและภาระหน้าที่ของพนักงาน เพื่อพัฒนาองค์กร ไปสู่ความสำเร็จ เพื่อปรับปรุงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ขององค์กรให้มีความชัดเจนนำไปสู่ แนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงานสร้างความเจริญก้าวหน้า ความอยู่รอด การปรับตัวความมั่นคงถาวรให้กับธุรกิจต่อไป

วีรยา ศรีสกลิต (2551 : 134-136) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพ การพัฒนาองค์กรกับความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของธุรกิจส่งออกอุปกรณ์รถยนต์ในประเทศไทย พบว่า 1) ประสิทธิภาพการพัฒนาองค์กร ด้านการวิเคราะห์ปัญหา มีความสัมพันธ์เชิงบวกและ ผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจโดยรวม และด้านการเรียนรู้และพัฒนา และ 2) ประสิทธิภาพการพัฒนาองค์กร ด้านการวางแผน ติดตามความก้าวหน้าและการพัฒนาองค์กร

มีความสัมพันธ์เชิงบวกและผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจโดยรวม ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา โดยสรุป ประสิทธิภาพการพัฒนาองค์กร มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานธุรกิจของธุรกิจส่งออกอุปกรณ์รถยนต์ในประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร การวางแผน การดำเนินงานขององค์กรและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูล ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินธุรกิจขององค์กร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับธุรกิจอื่นให้เจริญเติบโตและอยู่รอดได้ในระยะยาวต่อไป

อัจฉราวรรณ รัตนพันธ์ (2547 : 115-157) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ของ องค์กรกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การเรียนรู้ขององค์กรมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การเรียนรู้ขององค์กรด้านการเรียนรู้งาน ด้านการเรียนรู้ความเป็นผู้นำ ด้านการเรียนรู้ ทีมงาน และด้านการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับปัจจัย ที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านลูกค้า การเรียนรู้ขององค์กรด้านการเรียนรู้ระบบและด้านการเรียนรู้ เชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับปัจจัย ที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านกระบวนการภายในองค์กร และการเรียนรู้ขององค์กร ด้านการเรียนรู้ ระบบ ด้านการเรียนรู้ทีมงาน และด้านการเรียนรู้การแปรรูป มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อ การดำเนินงานด้านการเรียนรู้และพัฒนา และปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และพัฒนา มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน โดยสรุป การเรียนรู้ขององค์กรและปัจจัยที่มีผลต่อผล การดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน

นวรรตน์ เจียรนัย (2545 : 154-155) ได้ศึกษาการวัดผลการดำเนินงานภายใต้ระบบ บริหารคุณภาพ ISO 9000 ตามทฤษฎี Balanced Scorecard ของบริษัท SME ในประเทศไทย พบว่า การดำเนินงานของบริษัททั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางและดี โดยบริษัทได้ผลกำไรจากการ ดำเนินงานพอสมควร ถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินงานในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า และการ เรียนรู้และพัฒนาไม่มากนัก แต่สามารถดำเนินงานในกระบวนการภายในต่างๆได้ดี และเมื่อ เชื่อมโยงผลการประเมินที่ได้กับข้อกำหนดต่างๆ ตามระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000 สามารถสรุป ได้ว่าบริษัทสามารถดำเนินงานตามระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000 ที่ได้วางไว้อย่างดีพอสมควร แต่จำเป็นต้องปรับปรุงการดำเนินงานบางข้อ เช่น การรับคำสั่งเรียนของลูกค้า การฝึกอบรม และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์โดยตรง บริษัทจึงต้องพิจารณา การดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ให้ครบถ้วนและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป จากการดำเนินงานในแต่ละ ส่วนงานจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน การดำเนินงานในส่วนใด ๆ จึงกระทบต่อการดำเนินงาน ในส่วนอื่น ๆ เสมอ ดังนั้นการที่บริษัทสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุของข้อบกพร่องที่ยังมีอยู่ และ ความสัมพันธ์ในแต่ละส่วนงานโดยยึดหลักตามแนวทฤษฎี Balanced Scorecard จะช่วยให้สามารถ แสดงถึงการดำเนินงานได้ง่ายขึ้น ซึ่งทำให้สามารถหาแนวทางการแก้ไข แนะนำไปใช้ในการ

ปรับปรุงการดำเนินงานธุรกิจให้ดีขึ้นต่อไปในอนาคตได้

ศรัยกร บุษยะมา (2545 : 134-137) ได้ศึกษาการวัดผลขององค์กรด้วยวิธีการแบบดุลยภาพ กรณีศึกษา บริษัทธีรพัฒน์อินดัสตรีส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด พบว่า การดำเนินการด้านการเงินโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เนื่องจากมีต้นทุนสูง การเพิ่มขึ้นของรายได้จากผลิตภัณฑ์เดิมต่ำและการเพิ่มขึ้นของรายได้จากลูกค้าเดิมและลูกค้าใหม่ก็ต่ำเช่นกัน การดำเนินการโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยพิจารณาจากอัตราส่วนสินค้าส่งคืนมีน้อยและลูกค้าร้องเรียนต่ำ การดำเนินการด้านกระบวนการปฏิบัติภายในโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าบริษัทยังขาดการให้ความสำคัญต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เสียโอกาสในการขยายตลาดใหม่และขาดการดำเนินการด้านการให้ความรู้และการเติบโต โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยข้อมูลบ่งชี้ให้เห็นว่าการฝึกอบรมมีน้อย พนักงานขาดทักษะและทัศนคติที่ดีต่อ องค์กร ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพขององค์กรโดยภาพรวม

ชนมณัฐ รอดบุญธรรม (2546 : 124) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับอำเภอ : กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41-50 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว รายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาทประชากรส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นประจำได้รับประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นประจำ ไม่เคยติดต่อประสานงานกับบุคคลภายนอกอำเภอ ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสมาชิกเครือข่ายฯมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเครือข่ายฯเป็นบางครั้ง สำหรับประชาชนเครือข่ายฯมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง ผลการดำเนินงานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับอำเภอ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านการสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายฯ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับอำเภอได้แก่ การศึกษา การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การได้รับประโยชน์ จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การติดต่อประสานงานกับบุคคลภายนอก การมีส่วนร่วมของสมาชิกของสมาชิกเครือข่ายฯ และภาวะผู้นำของประธานเครือข่ายฯ สำหรับปัจจัย เพศ อายุ เพศ และรายได้ ไม่มีผลต่อการดำเนินงานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับอำเภอ

ชลดา จันทรสาขา และคณะ (2546 : 127) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ กรณีศึกษา :หมู่บ้านที่ได้รับมาตรฐานการบริหารจัดการกองทุนระดับที่ 1 (AAA) อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยแบ่งกรอบแนวคิดออกเป็น 2 ปัจจัยด้วยกัน คือปัจจัยภายใน ประกอบไปด้วย ฐานะทางการเงิน การประกอบอาชีพ ภาระหนี้ ความรู้ในการประกอบอาชีพ วิจารณ์ฐานในการใช้เงิน การมีส่วนร่วมของสมาชิก และ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน ส่วนปัจจัยภายนอก ประกอบไปด้วย คณะกรรมการกองทุน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบการบริหารจัดการกองทุน โดยได้คัดเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างจาก 13 หมู่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยทั้ง 7 ปัจจัยนั้น มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เนื่องจากประชากร อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมพื้นฐานธรรมชาติ ทางเศรษฐกิจ และทางสังคมที่ใกล้เคียงกัน ส่วนปัจจัยภายในโดยรวมทั้ง 3 ปัจจัย มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติมีความแตกต่างกันไปบ้าง ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชากร มีความแตกต่างกันคือ ปัจจัยคณะกรรมการกองทุน เนื่องจาก คณะกรรมการกองทุน ในแต่ละหมู่บ้านมีพื้นฐานทางการศึกษาไม่เท่ากัน ทำให้สามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในระดับที่ไม่เท่ากัน ส่งผลให้มีทักษะของการบริหารและประชาสัมพันธ์นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้แก่ชาวบ้านในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน

สุรียพันธ์ แสงไพบุลย์ (2546 : 133-134) ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้าน ของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษากรณี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง จากการศึกษา พบว่า ผลการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้านในอำเภอโพธิ์ทองอยู่ในระดับดี ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้านของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คือการได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภายนอก การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานได้จัดการประชุมชี้แจง นโยบายกองทุนหมู่บ้าน ให้คำแนะนำการปฏิบัติงานกองทุน หมู่บ้าน และการได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือการทำงานจากหน่วยอื่น ๆ และปัจจัยในเรื่องความรู้ความเข้าใจในบทบาทของกรรมการกองทุนในด้านการกำหนดเป้าหมาย แผนปฏิบัติงาน มีระเบียบสำหรับ การปฏิบัติงานที่ชัดเจน การมอบหมายงานและการกำหนดคุณสมบัติบุคคล การปฏิบัติงาน ตามระเบียบ ข้อบังคับ การจัดระบบข้อมูลการบริหารงาน การประชุม รายงาน ติดตามผล และ การประชาสัมพันธ์ แนะนำ การปฏิบัติงานส่วนปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาผลการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้านของ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษากรณี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า กรรมการกองทุนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานกองทุน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ติดตามการทำงานของกรรมการกองทุนอย่างต่อเนื่อง งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ยังมี ไม่เพียงพอ สมาชิกกองทุนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องหลักการและวัตถุประสงค์ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น และร่วมประชุมกับกรรมการกองทุนเพื่อ รับทราบปัญหาและอุปสรรค เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเขต พบว่า สมาชิกกองทุนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานใน กองทุนหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

ชนิษฐา ปะกินำหัง (2547 : 135-136) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารกองทุน หมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านทุ่งทองกวาว ตำบลนาทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ผลจาก

การศึกษา พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี คณะกรรมการแม้จะมีการศึกษาค่อนข้างต่ำ แต่เป็นผู้มีคุณสมบัติถูกต้องตามข้อกำหนดและเคยมีประสบการณ์ในการบริหารกองทุนชนิดอื่น วัตถุประสงค์ในการบริหารกองทุน มีความพร้อม กระบวนการบริหารกองทุนหมู่บ้านของทงกวาว มีการจัดองค์การที่เหมาะสม สอดคล้องกับระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการคัดเลือกบุคลากรจากการเลือกตั้งของคนในชุมชน ซึ่งพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ความน่าเชื่อถือ กองทุนยังขาดกระบวนการติดตามการใช้เงินกู้ เนื่องจากในทางปฏิบัติทำได้ค่อนข้างยาก มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรโดยการฝึกอบรม และการสร้างแรงจูงใจด้วยค่าตอบแทนจากดอกผล การบริหารกองทุนไม่ได้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดว่าด้วยการปล่อยสินเชื่อให้สมาชิกอย่าง เสมอภาค ถึงแม้ว่าการบริหารเงินกองทุนของกองทุนหมู่บ้านทุ่งทองกวาว จะได้รับการคัดเลือก ให้เป็นหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการที่ดีระดับ 1 (AAA) ก็ตาม ยังปรากฏว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังใช้สิทธิในการพิจารณาเงินกู้ให้ตนเองในอัตราที่สูงกว่าให้สมาชิกโดยรวม ผลของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านทุ่งทองกวาว พบว่ามีความก้าวหน้าในการดำเนินงาน เงินกู้ในปัจจุบันไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน แต่การนำเงินไปลงทุนของผู้กู้ยังผิดวัตถุประสงค์กองทุน คือนำไปใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หรือซื้อของฟุ่มเฟือย ตลอดจนการนำเงินกู้ไปชำระหนี้สินอื่น กองทุนหมู่บ้านสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเห็นได้จากคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนรับรู้ ยอมรับ สนใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากกองทุนเป็นอย่างดี และชุมชนมีความพึงพอใจในผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านโดยเห็นว่ากองทุนเป็นแหล่งเงินกู้ที่เข้าถึงได้ง่าย ขั้นตอนการกู้ไม่ยุ่งยาก และมีดอกเบี้ยต่ำ เหมาะเป็นแหล่งเงินกู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้

สุรางค์ อีลา (2547 : 123) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน : ศึกษากรณี ตำบลเรียง อำเภอเรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยรวมใน 4 ด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดจกรองค์การ ด้านการอำนวยการ และด้านการควบคุม อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหมู่บ้าน จำแนกเพศและประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน การฝึกอบรม และแนะนำ และความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่เป็นปัจจัยต่อประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ประชาชนมีความคิดเห็นด้วยไม่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน คือกรรมการกองทุนหมู่บ้านไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ กรรมการกองทุนหมู่บ้านขาดความรู้ ความสามารถในการทำงานและสมาชิกส่งเงินไม่ตรงตามกำหนด

ชุมพล เสมอพันธ์ (2547 : 145-148) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของจังหวัดในเขตภาคเหนือ โดยใช้วิธีการผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพกับวิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบเชิงสมมุติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการศึกษานวนคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นรูปแบบเชิงสมมุติฐานเบื้องต้น ขั้นตอนที่ 2 การปรับรูปแบบเชิงสมมุติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ : ศึกษาพหุกรณี วิเคราะห์ด้วยการสรุปอุปนัยเพื่อตรวจสอบ และขยายรูปแบบทำให้ได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ปรับแล้ว และขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วยกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองของจังหวัดในเขตภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 1,450 กองทุน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรในรูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรผลสำเร็จในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ร้อยละ 75

สังขกร แก้วทรงเกษ และคณะ (2550 : 121) ได้ศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้เสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนชุมชนห้วยทรายขาวในพื้นที่โครงการหลวงแม่ป่วนหลวงเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า บ้านห้วยทรายขาว เป็นหมู่บ้านหนึ่งในพื้นที่การส่งเสริมของโครงการหลวงแม่ป่วนหลวง ที่ได้รับการพัฒนาอาชีพให้ชุมชนมีรายได้จากการปลูกผักปวยเล้งเป็นหลัก มีรายได้มากกว่า 1 ล้านบาทต่อปี และสนับสนุนให้มีกองทุนฯ เป็นเครื่องมือในการพัฒนา เช่น กองทุนปุ๋ย ธนาคารข้าว กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งก่อนการจัดการกระบวนการเรียนรู้การครองชีพและความเป็นอยู่ของชาวบ้านส่วนใหญ่มีรายจ่ายและหนี้สินมากกว่ารายได้และเงินออมถึงร้อยละ 63.64 แต่ภายหลังการจัดการกระบวนการเรียนรู้พบว่าชาวบ้าน มีความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยเฉพาะในสวนความสัมพันธ์ของครัวเรือนและกองทุนพบว่า ธนาคารข้าว เป็นแหล่งที่ทำให้เกิดทุนทรัพย์ และทุนทางสังคม เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์ความสัมพันธ์สามัคคีในชุมชน และจากการวิเคราะห์ชุมชนผ่านการเรียนรู้จากภายนอกชุมชน พบว่า การเสริมสร้างพัฒนาทักษะความรู้ให้คณะกรรมการ และตัวแทนชาวบ้านมีความเข้มแข็ง จะสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มให้เกิด การทำอย่างต่อเนื่อง ช่วยลดรายจ่ายในชุมชน นำไปสู่การร่วมกันรักษาทรัพยากรของชุมชน

เยาวลักษณ์ แถมศิริ (2553 : 97) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านโดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับ

มาก แต่มีสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นด้วยด้านการอำนวยความสะดวกมากกว่าทุกด้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้วยมากกว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่อายุทุกระดับในทุกด้าน สมาชิกที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีความคิดเห็นด้วยด้านการอำนวยความสะดวก มากกว่าสมาชิกที่มีระดับการศึกษาทุกระดับในทุกด้าน สมาชิกที่มีอาชีพเกษตรกร/รับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นด้วยมากกว่าสมาชิกที่มีอาชีพทุกอาชีพในทุกด้าน และสมาชิกที่มีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นด้วยด้านการอำนวยความสะดวกมากกว่าสมาชิกที่มีรายได้ทุกระดับในทุกด้าน 2) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลห้วยขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม และทุกกฎ ระเบียบ แตกต่างกัน ($p > .05$) ส่วนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วย โดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วย โดยรวม ด้านการวางแผน และด้านการอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วย ด้านการควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอาชีพแตกต่าง มีความคิดเห็นด้วย โดยรวม ด้านการวางแผนและด้านการอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยด้านการอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปประเด็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานเครือข่ายกองทุน หมู่บ้าน และชุมชนเมืองระดับอำเภอ จังหวัดปทุมธานี ประชากรส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรม ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเป็นประจำ ไม่เคยติดต่oprสานงานกับบุคคลภายนอกอำเภอ ประชากรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเครือข่ายฯ เป็นบางครั้งผลการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้านของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทองสมาชิกกองทุนได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภายนอกเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานได้จัดการประชุมชี้แจงนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ให้คำแนะนำการปฏิบัติงานกองทุนเป็นอย่างดี ประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านทุ่งทองกวาว ตำบลนาทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี คณะกรรมการแม้จะมีการศึกษาค่อนข้างต่ำ แต่เป็นผู้มีคุณสมบัติถูกต้อง และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลเรียง อำเภอเรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การฝึกอบรมและแนะนำ และความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่เป็นปัจจัยต่อประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน คือกรรมการกองทุนหมู่บ้านไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ กรรมการกองทุนหมู่บ้านขาดความรู้ ความสามารถ

ในการทำงานและสมาชิกส่งเงินไม่ตรงตามกำหนด ดังนั้นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดหนองคาย ควรเพิ่มการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ แนวทางปฏิบัติให้เป็นระบบมีการวางแผนล่วงหน้าเพื่อพัฒนาศักยภาพ กำหนดโครงสร้างของกองทุน โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และการจัดสายงานของคณะกรรมการกองทุน ให้เกิดความเหมาะสม มีการสั่งการให้บุคลากรในกองทุนหมู่บ้านดำเนินการตามแผนงาน โครงการ และดุลยพินิจของผู้บริหารของกองทุน ประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่นอยู่เสมอ และมีการตรวจสอบ กำกับ ดูแลการบริหารจัดการกองทุน และหาข้อบกพร่องจากการดำเนินงานเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามแผนแผนงานที่วางไว้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Bernard และคณะ (2006 : 745-756) ได้ศึกษาการลดความขัดแย้งในการวัด Balanced Scorecard ของนักศึกษาในเมืองนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การวัดการปฏิบัติงานอย่างไม่เป็นทางการอย่างสั้น ๆ โดยการแสดงความเกี่ยวข้องของกลยุทธ์ด้านการให้บริการด้านการเงินของบริษัท ด้านการบัญชี ด้านองค์การและสังคม มีการบริการที่ชัดเจน มีเหตุผลและเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการและการวัดกำไรจากการวัดผลเชิงคุณภาพโดยไม่สนใจกลยุทธ์ เชื่อมโยงที่แฝงอยู่ในรูปแบบของธุรกิจ ซึ่งมีการจัดวางความโน้มเอียงที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างการจัดการในระดับบนและการจัดการความแตกแยกเนื่องจากความล้มเหลวของรูปแบบที่วัดและกลยุทธ์ที่พิจารณาความมีประสิทธิภาพในการวัดการปฏิบัติงาน การศึกษาสมมุติฐานในปัจจุบันซึ่งแต่ละส่วนในบทบาทของการจัดการระดับบนไม่ได้นำกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพทางบัญชีมาใช้โดยปราศจากความชัดเจนต่อความต้องการที่จะทำในทางกลับกันในแต่ละส่วนของการจัดการร้านค้าพิจารณาจากกลยุทธ์ด้านคุณภาพที่ปราศจากความพร้อมในการปฏิบัติ การศึกษานี้ใช้ นักศึกษาภาคค่ำสาขาบริหารธุรกิจจำนวน 63 คน เพื่อทดสอบแต่ละสมมุติฐาน ผลของการวิจัยในการวัดอคติในการใช้การวัดผลเชิงคุณภาพในการวัดระบบการปฏิบัติงานอื่นๆ เพื่อให้วางแผนให้ความขัดแย้งนั้นลดลง

Lee, Chen และ Chang (2006 : 587-594) ได้ศึกษาความคลุมเครือของ FAHP (กระบวนการวิเคราะห์การปฏิบัติงานตามลำดับขั้น) และการวัดผลเชิงคุณภาพในการวัดการปฏิบัติงานแผนกเทคโนโลยีสารสนเทศในอุตสาหกรรมการผลิตในไต้หวัน พบว่า การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นในการทำให้บริษัทอยู่รอด และองค์ประกอบของแผนกเทคโนโลยีสารสนเทศ กลายเป็นการเพิ่มขึ้นของความจำเป็น การประเมินแผนกเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นวิกฤตของความเข้าใจในแต่ละแผนกในองค์การและแผนกกลยุทธ์ขององค์การ เนื่องจากการปฏิบัติงานของแผนกเทคโนโลยีสารสนเทศมีหลายหน้าที่ซึ่งไม่สามารถใช้การวัดปริมาณเงินได้ กระบวนการวัดซึ่งอาศัยความเชื่อมั่นด้านการเงินเพียงอย่างเดียวไม่เหมาะสม วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เป็นโครงสร้างซึ่งเข้าถึงพื้นฐานของการวิเคราะห์กระบวนการทำงานเป็นลำดับขั้น และ การวัดผลเชิงคุณภาพสำหรับการวัดคุณภาพแผนกเทคโนโลยีสารสนเทศ ในอุตสาหกรรม

ในได้หวั่น แนวคิดเรื่อง การวัดผลเชิงคุณภาพเป็นการอธิบายการดำเนินงานในสี่ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้าสัมพันธ์ ด้านกระบวนการธุรกิจภายใน และการเรียนรู้และการเติบโต และตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานที่เลือกไว้ในแต่ละด้าน ความคลุมเครือในการใช้ FAHP (กระบวนการวิเคราะห์การปฏิบัติงานตามลำดับขั้น) เป็นการตั้งสมมติฐานเพื่อให้ข้อมูลไม่คลุมเครือ ระบบนี้ ในท้ายสุดแล้วโครงสร้างของระบบจะเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหา ผลของการแนะนำ การปฏิบัติงานในแผนกเทคโนโลยีสารสนเทศในได้หวั่นในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในแผนกต่าง ๆ ระบบโครงสร้างข้อมูลซึ่งให้คำแนะนำว่า เครื่องมือที่ดีในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการตัดสินใจ ในการปฏิบัติงาน

Jankala (2005 : 392 – 413) ได้ศึกษาการใช้ข้อมูลระบบการควบคุมการบริหาร ในอุตสาหกรรมขนาดย่อม และความสัมพันธ์ระหว่างระบบการควบคุมการบริหาร กลยุทธ์และ ผลการดำเนินงานธุรกิจขนาดเล็กในฟินแลนด์ พบว่า ระบบการควบคุมทางการบริหารมีการ สนับสนุนอย่างน้อย 2 ประการ ประการแรก ธุรกิจขนาดเล็กในประเทศฟินแลนด์ ได้ศึกษาการใช้ ข้อมูลระบบการควบคุมทางการบริหารและแนวปฏิบัติของธุรกิจขนาดเล็กนำไปศึกษาพิจารณา เผยแพร่องค์ความรู้ และนำแนวปฏิบัติระบบการควบคุมทางการบริหารมาปรับใช้อย่างกว้างขวาง ประการที่สองความสัมพันธ์ระหว่างระบบการควบคุมทางการบริหาร กลยุทธ์และผลการดำเนินงาน ที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจขนาดเล็ก พบว่า พื้นฐานวิธีการโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ซึ่งให้เห็นว่ากลยุทธ์มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการ ใช้ ข้อมูลระบบการควบคุมทางการบริหาร ถึงแม้ว่าการใช้ข้อมูลระบบการควบคุมทางการบริหารไม่มี ผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดเล็กในฟินแลนด์

Calantone, Cavusgil และ Zhao (2002 : 29-40) ได้ศึกษาการปรับตัวขององค์กร ศักยภาพของบริษัทและผลประกอบการของบริษัทอุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกา พบว่า องค์กร สมัยใหม่ต้องการการเรียนรู้และการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการ แข่งขันจากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง และการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ในปัจจุบัน การหาข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวต่อการเรียนรู้มีส่วนประกอบ 4 อย่าง คือ การมีข้อมูลที่จะเรียนรู้ การ แลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ การเปิดใจยอมรับ และการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในองค์กร กรอบแนวคิดที่ใช้ ทดสอบข้อมูลจากคณะผู้บริหารของอุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกา การปรับตัวต่อการเรียนรู้มี แนวโน้มจะเสริมสร้างเป็นอันดับที่สองมีผลมาจากนวัตกรรมของบริษัทและจะมีผลย้อนกลับมาต่อผล ประประกอบการของบริษัทจากการทดสอบผลสรุปโดยทั่วไปการพยากรณ์เชิงทฤษฎีสามารถสนับสนุน และทำให้ปรากฏสิ่งที่น่าสนใจได้

Norrekliit (2000 : 65) ได้ศึกษาคู่มือใน Balanced Scorecard : การวิเคราะห์ จุดวิกฤติของบางสิ่งตามสมมติฐานของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดเล็กในออสเตรเลีย พบว่า ระบบมาตรวัด กลยุทธ์ครอบคลุมไปถึงทั้งตัววัดที่ไม่ใช่การเงินและตัววัดทางการเงิน โดยใช้แนวคิด Balanced

Scorecard ถือเป็นระบบมาตรวัดกลยุทธ์ที่ชัดเจนแตกต่างจากตัวอื่น ๆ ที่มากกว่าการสะสมทางการเงินและตัววัดที่ไม่ใช่ทางการเงิน รวมไปถึงมาตรวัดผลสัมฤทธิ์และตัวขับเคลื่อนการปฏิบัติการของผลสัมฤทธิ์โดยเชื่อมโยงกันทั้งความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลกระทบ ด้วยเหตุนี้เองจึงมุ่งที่จะเป็นระบบควบคุมการป้อนงาน ยิ่งไปกว่านั้น Balanced Scorecard ยังมีจุดมุ่งหมายไม่เพียงแต่เป็นระบบมาตรวัดกลยุทธ์ แต่ยังเป็นระบบควบคุมกลยุทธ์ซึ่งสามารถปรับเป็นแผนก/ส่วนและเป้าหมายส่วนบุคคลจนถึงกลยุทธ์โดยรวม ในลำดับแรกของงานวิจัยตรวจสอบขอบเขตซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลกระทบท่ามกลางมาตรวัดทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกรรมวิธีภายในธุรกิจ และด้านการเรียนรู้และทางเลือกความเจริญเติบโต และยังพบว่า Balanced Scorecard สามารถเชื่อมโยงกลยุทธ์ต่อการวัดการปฏิบัติการซึ่งผู้จัดการสามารถเข้าใจและแนะนำข้อปรับปรุงบางประการได้

โดยสรุปจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวม สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ในส่วนการเร่งจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านโดยชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจ ทำให้สร้าง ความรู้สึกในการเป็นเจ้าของกองทุนหมู่บ้านและสำนึกในการมีส่วนร่วมของชาวบ้านสำเร็จได้ยากสังเกตได้จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นคนหน้าเดิมสมาชิกคนอื่น ๆ ไม่ประสงค์จะเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากขาดสำนึกความเป็นเจ้าของ และเกรงว่าจะเป็นภาระ 2) กองทุนหมู่บ้านที่ดี เกิดจากปัจจัยภายในที่มีประธานที่เสียสละและซื่อสัตย์สุจริต และมีผู้จัดทำเอกสาร และบัญชีที่มีจิตสาธารณะซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนมีงานประจำใช้เวลาเลิกงาน และวันหยุดทำงานให้กองทุนหมู่บ้าน 3) กระบวนการพัฒนากองทุนหมู่บ้านเน้นรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนแบบมาตรฐานมากกว่าการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง 4) จุดเด่นของกองทุนหมู่บ้านคือการทำให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันมากขึ้นจากการได้พบปะกันเป็นประจำ บางกองทุนหมู่บ้านมีการสร้างกิจกรรมต่อยอดจากกองทุนหมู่บ้าน เช่น มีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก เป็นต้น

ประมวผล และสังเคราะห์ปัญหาการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

สรุปผลจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และประมวผลของปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน ตามลำดับรายด้าน ดังนี้

1. ด้านสภาวะแวดล้อม

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ด้านสภาวะแวดล้อมการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเริ่มต้นด้วยการจัดประชุมชาวบ้าน หรือที่เรียกว่า “ประชาคมหมู่บ้าน” โดยมีองค์ประชุมเป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้ที่หัวหน้าครัวเรือนมอบหมายเข้าประชุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด เพื่อขอมติให้มีการ

จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไปทำหน้าที่ จัดทำระเบียบข้อบังคับ รับสมัครสมาชิกระดมทุนจากการเรียกเก็บค่าหุ้นและรับฝากเงินในรูปแบบสัจจะออมทรัพย์ จัดทำคำขอ ขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน และเปิดบัญชีเงินฝาก

สำหรับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หน่วยงานภาครัฐได้เร่งรัดการ จัดตั้ง กองทุนหมู่บ้านตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล จำนวนกองทุนหมู่บ้านที่เกิดขึ้นเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพ ของผู้ประกอบการ ภายใต้นี้จึงมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจำนวนมาก แม้ว่าชาวบ้านยังขาดความรู้ความ เข้าใจหลักการและวิธีการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านก็ตาม กรณีหมู่บ้านใดไม่ประสงค์จะตั้งกองทุน หมู่บ้านก็จะถูกเชิญขึ้นจนมีการตั้งกองทุนหมู่บ้านให้จึงได้ ดังนั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดแรก จึงเป็นกรรมการโดยไม่ได้ตั้งใจไว้ก่อน อาจจะปฏิเสธก็ทำไม่ได้เพราะเกรงใจผู้ปกครองท้องถิ่นและ ข้าราชการผู้ดำเนินการจัดตั้งกองทุน การดำเนินงานระยะแรก เกิดขึ้นด้วยจิตอาสา คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องการจัดการการเงิน บางคนไม่คุ้นกับการทำงานเป็นระบบ ระเบียบและข้อตกลงต่าง ๆ ทำให้เกิดความยุ่งยาก ข้อกำหนดบางเรื่องก็เป็นการยากต่อการปฏิบัติ แต่ การดำเนินงานระยะแรกก็ผ่านไปด้วยดีกองทุนส่วนใหญ่ได้รับการจัดสรรเงิน 1 ล้านบาท จากนั้นก็ถูก เร่งรัดให้จ่ายเงินกู้แก่สมาชิก ตัวเลขการกู้เงินคือความสำเร็จของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่อาศัยบ้านประธานเป็นที่ทำการ คณะกรรมการต้องจัดหาอุปกรณ์เครื่องเขียนในการดำเนินงาน มีการทำบัญชีแบบง่าย ๆ ตามภูมิปัญญาชาวบ้านโดยไม่มีแบบมาตรฐานเป็นตัวอย่างแต่ประการใด รูปแบบการทำงานของกองทุนหมู่บ้านจึงมีความหลากหลาย และมีคนจำนวนน้อยเท่านั้นที่เข้าใจปรัชญา ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยสรุปด้านสถานะแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนฯ ที่ไม่เป็นนิติบุคคล การที่กองทุนฯ ไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้การกระทำใด ๆ ของบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากกองทุน เช่น การฟ้องร้อง จะ ผูกพันเฉพาะบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า คณะกรรมการยังมีความสับสน ในระเบียบว่าฟ้องร้องได้หรือไม่เพราะคิดว่ากองทุนฯ ยังไม่เป็นนิติบุคคล และแม้ว่าในปัจจุบันกองทุนฯ จะเป็นนิติบุคคลแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีความจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการและสมาชิกใน การเป็นนิติบุคคลของกองทุนฯ ด้วย และจากผลการสำรวจความคิดเห็น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือกองทุนสามารถเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนของสมาชิก

2. ด้านปัจจัยนำเข้า

จากการการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ด้านปัจจัยการนำเข้า และ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 การเร่งจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านโดยชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจ ทำให้สร้าง ความรู้สึกในการเป็นเจ้าของกองทุนหมู่บ้านและสำนึกในการมีส่วนร่วมของชาวบ้านสำเร็จได้ยากสังเกต ได้จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนใหญ่เป็นคนหน้าเดิม สมาชิกคนอื่นๆ ไม่ประสงค์จะเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากขาด
สำนึกความเป็นเจ้าของ และเกรงว่าจะเป็นภาระ

2.2 กองทุนหมู่บ้านที่ดี เกิดจากปัจจัยภายในที่มีประธานที่เสียสละและซื่อสัตย์
สุจริต และมีผู้จัดทำเอกสารและบัญชีที่มีจิตสาธารณะซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนมีงานประจำใช้เวลาเลิกงาน
และวันหยุดทำงานให้กองทุนหมู่บ้าน

2.3 กระบวนการพัฒนากองทุนหมู่บ้านเน้นรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนแบบ
มาตรฐานมากกว่าการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

2.4 จุดเด่นของกองทุนหมู่บ้านคือการทำให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น
จากการได้พบปะกันเป็นประจำ บางกองทุนหมู่บ้านมีการสร้างกิจกรรมต่อยอดจากกองทุนหมู่บ้าน เช่น
การจัดสวัสดิการแก่สมาชิก การปรับระบบบัญชีเพื่อจดทะเบียน

ณ ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านถูกบังคับโดยกฎหมายให้ปรับรูปแบบ และวิธีการดำเนินงาน
กองทุนหมู่บ้าน ตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2547 ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่
31 ธันวาคม 2547 เป็นต้นไป และมีบทบัญญัติให้กองทุนหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นแล้วต้องขอจดทะเบียนยก
ฐานะเป็นนิติบุคคลภายใน 3 ปีนับแต่วันพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ การขอจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน
เป็นนิติบุคคล กองทุนหมู่บ้านต้องจัดทำงบการเงินของปีที่ผ่านมาพร้อมรายละเอียด ประกอบการขอจด
ทะเบียนนิติบุคคล จึงต้องทำบัญชีตามแบบที่กำหนดแทนการทำบัญชีแบบง่าย ๆ ตามที่ชาวบ้านเข้าใจ
โดยมีเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เป็นกลไกเร่งรัดติดตามการจดทะเบียน
นิติบุคคล เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลมีบทบาทสำคัญในการเร่งรัดการจดทะเบียนนิติ บุคคล
โดยที่สำนักงานคณะกรรมการกองทุน

โดยสรุปด้านปัจจัยนำเข้า พบว่ากลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นต่อ
การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้านปัจจัยนำเข้า คือความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนฯ
สมาชิกบางรายยังมีความเข้าใจว่า เงินกองทุนฯ เป็นเงินของรัฐบาล หากไม่มีเงินจ่ายก็ให้จ่ายเฉพาะ
ดอกเบี้ยก่อน หรือหากเงินหมดทางรัฐจะเอามาให้ใหม่อีก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ขณะเดียวกัน
กรรมการในบางกองทุนฯ ยังไม่สามารถชี้แจงกฎระเบียบข้อบังคับให้สมาชิกเข้าใจและยอมรับได้ ขาดการ
สื่อสารประชุมชี้แจงกับสมาชิก ทำให้สมาชิกยังไม่ค่อยรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของเงินทุน และจากผลการ
สำรวจความคิดเห็น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือมีการจัดงบประมาณให้คณะกรรมการกองทุนอย่าง
เหมาะสม

3. ด้านกระบวนการ

จากการการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ด้านกระบวนการ คาดหวังให้
เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลมีบทบาท ต่อไปนี้

3.1 เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการกองทุน ได้แก่ การเรียนรู้
การทำบัญชีตามแบบที่กำหนด การวิเคราะห์โครงการกู้ยืมเงินของสมาชิก การติดตามการใช้เงินกู้ และ

การทำโครงการกู้ยืมเงินจากธนาคารไปเพิ่มทุน

3.2 การสนับสนุนการเรียนรู้ของสมาชิกเพื่อสร้างกลุ่มอาชีพ และทำบัญชีครัวเรือน

3.3 เรียนรู้เทคนิคการทำงาน ได้แก่ การจัดเวทีสาธารณะ การวางแผนแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ และเทคนิคการรวมทุนอย่างสร้างสรรค์

3.4 การเสริมสร้างระบบสวัสดิการชุมชน บทเรียนของกองทุนหมู่บ้านในระยะนี้คือการจัดทำงบการเงินเพื่อใช้ประกอบการขอจดทะเบียนนิติบุคคล แต่ในทางปฏิบัติยังคงมุ่งเน้นจำนวนกองทุนหมู่บ้านที่จดทะเบียนนิติบุคคลเป็นเป้าหมายสำคัญ กองทุนหมู่บ้านจัดทำงบดุลเพื่อขอจดทะเบียนนิติบุคคลสำเร็จ แต่หากตรวจ-สอบในรายละเอียดจะพบว่างบดุลของกองทุนหมู่บ้านจำนวนมากไม่ตรงกับทะเบียนคุมและรายละเอียดประกอบงบดุล ทำให้เกิดภาพความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านที่ส่วนใหญ่สามารถจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ส่วนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นมีบทบาทในการเร่งรัดการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล มากกว่าบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

โดยสรุปด้านกระบวนการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนของคุณภาพกรรมการ กระบวนการเลือกสรร คณะกรรมการควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ รวมถึงจะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ และเต็มใจที่จะเข้ามาบริหารกองทุน หากกรรมการมีความรู้ด้านบัญชี และมีประสบการณ์ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ มาก่อน จะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนฯ ประสบความสำเร็จ แต่หากกรรมการไม่มีความซื่อสัตย์แล้ว อาจเกิดการยกยอกเงินไปใช้ส่วนตัว ซึ่งในบางกองทุนฯ สมาชิกได้นำเงินมาชำระคืนที่กรรมการแล้ว แต่กรรมการไม่ได้นำเงินไปฝากไว้ที่ธนาคาร ทำให้เกิดปัญหาหนี้สูญและการฟ้องร้องตามมา และจากผลการสำรวจความคิดเห็นข้อที่มีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือคณะกรรมการกองทุนได้รับการคัดเลือกจากเวทีประชาคม และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

4. ด้านผลผลิต

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ด้านผลผลิตกองทุนหมู่บ้านยังต้องจัดสรรกำไรไปสนับสนุนกิจการของเครือข่ายกองทุนระดับตำบล และระดับอำเภอให้เห็นภาพของผลผลิตที่ได้ชัดเจน

การพัฒนากองทุนหมู่บ้านจากผลผลิตสู่ระบบบริหารจัดการที่แห่งพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 กำหนดให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติแต่งตั้งผู้ตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนบ้านและการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ตามที่เห็นสมควร และให้ผู้ตรวจสอบจัดส่งผลการประกอบการและงบการเงินพร้อมแสดงความเห็นส่งให้สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติพ.ศ. 2551 จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ คณะกรรมการกำหนด จัดทำรายการรับและจ่ายเงินแจ้งให้สมาชิกทราบอย่างน้อยเดือนละครั้งและ สรุปผลการดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอย่างน้อยปีละครั้ง โดยให้มีการตรวจสอบภายใน และจัดทำงบการเงินพร้อมรายละเอียดประกอบ ตาม รูปแบบมาตรฐานส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของทุกปี พ.ศ. 2551 สำนักงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้จัดทำระบบการบัญชีกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เพื่อให้กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองจัดทำบัญชีรูปแบบมาตรฐาน เดียวกันทั้งประเทศ พ.ศ. 2553 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้จัดทำ คู่มือการตรวจบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีสำหรับผู้สอบบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด จากการตรวจสอบบัญชีและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกรรมการกองทุน หมู่บ้านต่าง ๆ พบว่าไม่มีกองทุนหมู่บ้านใดทำบัญชีตามแบบที่กำหนดหากมีการเร่งรัดด้านเอกสารและ การทำบัญชีโดยไม่คำนึงถึงสภาพและปรัชญาของกองทุนหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้านก็มีแนวโน้มการพัฒนา ไปสู่การเป็นสถาบันการเงิน มากกว่าการสร้างความสำเร็จทางสังคม กองทุนหมู่บ้านในอนาคตจะ คำนึงถึงผลกำไร และมีการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้สูงขึ้น ฝ่ายกำกับดูแลกองทุนหมู่บ้านเน้นการ พัฒนาสู่มาตรฐานด้วยระบบควบคุมภายในและระบบบัญชีมาตรฐาน แต่กองทุนหมู่บ้านยังไม่มี ความพร้อมในการดำเนินการดังกล่าว โดยฝ่ายกองทุนหมู่บ้านและฝ่ายกำกับดูแลไม่มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาของหมู่บ้าน การขับเคลื่อนงานกองทุนยังคงใช้ระบบสั่งการจากบนสู่ล่าง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความกังวลต่อการจัดการหนี้ค้างชำระที่มีเพิ่มขึ้นมากกว่าการจัดทำ เอกสารและบัญชี สิ่งที่น่าเสียดายอีกประการหนึ่งคือ มีกองทุนหมู่บ้านบางแห่งคิดค้นวิธีทำบัญชีที่เข้าใจ ง่ายเป็นที่ยอมรับของคนทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน แต่มิได้ถูกนำไปบูรณาการกับระบบบัญชีที่ฝ่ายราชการ เป็นผู้กำหนด ข้อมูลตีความระหว่างกองทุนหมู่บ้านกับผู้กู้ ที่สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาตินำเสนอว่ามีเพียงเล็กน้อยนั้น ในความเป็นจริงปัญหาการไม่ชำระคืนเงินกู้ยังเป็นปัญหาใหญ่ของ กองทุนหมู่บ้านเกือบทุกกองทุน แต่สาเหตุที่กองทุนหมู่บ้านไม่ดำเนินคดีกับสมาชิกที่ไม่ ชำระหนี้เพราะตระหนักดีว่า การดำเนินคดีกับผู้กู้เป็นความยุ่งยาก มีหลายขั้นตอนตั้งแต่เริ่มฟ้องจนถึง การบังคับคดี นอกจากจะทำให้กองทุนหมู่บ้านเสียค่าใช้จ่ายและคณะกรรมการต้องเสียเวลาแล้วยังไม่ สามารถบังคับเอาเงินคืนจากลูกหนี้ได้อีกด้วย

โดยสรุปด้านผลผลิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นต่อการ บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เกี่ยวกับการแยกบัญชีระหว่างการปล่อยกู้ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ของรัฐกับการปล่อยกู้ของธนาคารเพื่อเหตุผลทางธุรกิจจำเป็นที่ภาครัฐต้องสร้างให้ธนาคารมีความรู้สึก เป็นเจ้าของเงินในบัญชีกองทุนด้วย มิใช่มีบทบาทเป็นเพียงตัวกลางธุรกรรมทางการเงินเท่านั้น ส่วนนี้

เป็นปัญหาที่ชาวบ้านไม่เข้าใจระบบ จะต้องหาคนที่มีความรู้ความสามารถด้านการเงิน และบัญชีเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน และจากผลการสำรวจความคิดเห็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินให้ชัดเจนเพื่อเป็นปัจจุบัน และเสนอให้สมาชิกทราบในการประชุมแต่ละครั้ง

จะเห็นได้จากการทบทวนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศข้างต้น ผลการดำเนินงานในภาพรวมของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตามการศึกษาวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยทั่วไปประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนฯ หากสมาชิกมีความรับผิดชอบ และมีวินัยในการชำระเงินให้ตรงตามเวลาและนำไปใช้ประกอบอาชีพตามที่ได้แจ้งไว้ จะช่วยให้ไม่เกิดปัญหาในการชำระหนี้คืนในภายหลัง นอกจากนี้ การที่สมาชิก มีความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของการเป็นเจ้าของทุนและรักษาผลประโยชน์ของกองทุนจะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนฯ เป็นไปด้วยดี 2) คุณภาพกรรมการ กระบวนการเลือกสรร คณะกรรมการควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ รวมถึงจะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ และเต็มใจที่จะเข้ามาบริหารกองทุน ในส่วนของภาคเหนือ หากกรรมการมีความรู้ด้านบัญชี และมีประสบการณ์ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ มาก่อน จะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนฯ ประสบความสำเร็จ แต่หากกรรมการไม่มีความซื่อสัตย์แล้ว อาจเกิดการยกยอกเงินไปใช้ส่วนตัว ซึ่งในบางกองทุนฯ สมาชิกได้นำเงินมาชำระคืนที่กรรมการแล้ว แต่กรรมการไม่ได้นำเงินไปฝากไว้ที่ธนาคาร ทำให้เกิดปัญหาหนี้สูญและการฟ้องร้องตามมา 3) ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนฯ สมาชิกบางรายยังมีความเข้าใจว่า เงินกองทุนฯ เป็นเงินของรัฐบาล หากไม่มีเงินจ่ายก็ให้จ่ายเฉพาะดอกเบี้ยก่อน หรือหากเงินหมดทางรัฐจะเอามาให้ใหม่อีก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ขณะเดียวกันกรรมการในบางกองทุนฯ ยังไม่สามารถชี้แจงกฎระเบียบข้อบังคับให้สมาชิกเข้าใจและยอมรับได้ ขาดการสื่อสารประชุมชี้แจงกับสมาชิก ทำให้สมาชิกยังไม่ค่อยรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของเงินทุน 4) วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่นการอยู่กันโดยอาศัยความเอื้ออาทร และประนีประนอมกันเป็นหลัก ทำให้บางครั้งเมื่อมีปัญหาสมาชิกไม่ยอมชำระหนี้คืน คณะกรรมการก็ไม่อยากมีปัญหาก็ยอมผ่อนผันให้เรื่อยมาโดยไม่มีกำหนดเวลาชำระคืน ทำให้กระบวนการฟ้องร้องไม่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นความเสี่ยงต่อการดำเนินงานกองทุนฯ ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สมาชิกรายอื่นที่ไม่ชำระหนี้ตามมาด้วย และ 5) การใช้จ่ายเงินตามเป้าหมายที่กำหนด กองทุนใดที่มีคณะกรรมการติดตามว่าสมาชิก นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้โดยอาจแบ่งสมาชิกเป็นกลุ่มย่อย ๆ และแต่ละกลุ่มมีกรรมการคอยดูแล จะช่วยลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นนี้เสียในอนาคตได้

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

ในการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาล ตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย โดยเรียงลำดับหัวข้อเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ดังแสดงใน ตาราง 2

ตาราง 2 จำนวน และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	148	43.50
หญิง	192	56.50
รวม	340	100.00
2. อาชีพ		
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	94	27.60
พนักงานบริษัท/เอกชน	71	20.90
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	108	31.80
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	67	19.70
รวม	340	100.00

จากตาราง 2 พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.50) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 34.70) รองลงมา 41-50 ปี (ร้อยละ 25.90) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 32.40) รองลงมาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 32.40) มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท (ร้อยละ 34.70) รองลงมา 5,000 – 10,000 บาท (ร้อยละ 33.80) และมีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 31.80) มีอาชีพเกษตรกร/รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 27.60)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง
อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านใน
เขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ดังแสดงใน ตาราง 3 – 7

ตาราง 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาล ตำบลโพหนอง
โดยรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านสภาวะแวดล้อม	4.36	0.55	มาก
2.ด้านปัจจัยนำเข้า	4.46	0.55	มาก
3.ด้านกระบวนการ	4.34	0.55	มาก
4.ด้านผลผลิต	4.35	0.63	มาก
โดยรวม	4.38	0.52	มาก

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน
หมู่บ้านในเขตตำบลโพหนอง โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และรายด้าน
พบว่ามีระดับความคิดเห็นด้วยในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปัจจัย
นำเข้า ($\bar{X} = 4.46$) ด้านสภาวะแวดล้อม ($\bar{X} = 4.36$) ด้านผลผลิต ($\bar{X} = 4.35$) และด้าน
กระบวนการ($\bar{X} = 4.34$)

ตาราง 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง
ด้านสภาวะแวดล้อม เป็นรายชื่อ

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในเขตเทศบาล ตำบลโพหนอง ด้านสภาวะแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1. มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการกู้ยืม และการส่งคืนเงินกองทุน ที่ชัดเจน	4.51	0.71	มากที่สุด
2. มีนโยบายการจัดการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกที่ ชัดเจน	4.32	0.76	มาก
3. สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานอย่าง กว้างขวาง	4.36	0.78	มาก
4. กองทุนสามารถเสริมสร้างสำนึกของชุมชนและท้องถิ่น	4.34	0.83	มาก
5. กองทุนสามารถเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน ของสมาชิก	4.30	0.83	มาก
6. กองทุนสามารถเสริมสร้างกรรมการพึ่งตนเองของหมู่บ้าน และชุมชน	4.33	0.82	มาก
โดยรวม	4.36	0.55	มาก

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพหนอง ด้านสภาวะแวดล้อม เป็นรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อคือมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการกู้ยืม และการส่งคืนเงินกองทุนที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.51$) และมีความคิดเห็นด้วยระดับมากอีก 5 ข้อโดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมาคือ สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างกว้างขวาง ($\bar{X} = 4.36$) กองทุนสามารถเสริมสร้างสำนึกของชุมชนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.34$)

ตาราง 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง
ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นรายชื่อ

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในเขตเทศบาล ตำบลโพนทอง ด้านปัจจัยนำเข้า	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
7. มีศูนย์บริการกองทุนหมู่บ้านเป็นสัดส่วนเหมาะสม และ สะดวกแก่การดำเนินงาน	4.38	.77	มาก
8. มีการจัดงบประมาณให้คณะกรรมการกองทุนอย่าง เหมาะสม	4.37	.86	มาก
9. มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐให้เป็นที่ปรึกษา	4.44	.79	มาก
10. มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสมาชิกให้เป็นที่ปรึกษา	4.64	.60	มากที่สุด
โดยรวม	4.46	0.56	มาก

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพนทอง ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อคือมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสมาชิกให้เป็นที่ปรึกษา ($\bar{X} = 4.64$) และมีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 3 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 2 ลำดับคือ มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐให้เป็นที่ปรึกษา ($\bar{X} = 4.44$) มีศูนย์บริการกองทุนหมู่บ้านเป็นสัดส่วนเหมาะสม และสะดวกแก่การดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.38$)

ตาราง 6 ความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง ด้านกระบวนการ เป็นรายชื่อ

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในเขตเทศบาล ตำบลโพนทอง ด้านกระบวนการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
11. มีการแจ้งผลการอนุมัติเงินกู้รวดเร็วตามระยะเวลาที่กำหนด	4.48	0.68	มาก
12. คณะกรรมการให้ความเอาใจใส่และให้ความสะดวกแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง	4.33	0.76	มาก
13. มีการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียนให้กู้ยืมได้ทุกปี	4.32	0.80	มาก
14. จัดสรรผลประโยชน์เพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกในคราว จำเป็น	4.35	0.83	มาก
15. คณะกรรมการกองทุนได้รับการคัดเลือกจากเวทีประชาคม และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	4.26	0.80	มาก
โดยรวม	4.35	0.56	มาก

จากตาราง 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพนทอง ด้านกระบวนการ เป็นรายชื่อทุกข้อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับคือ มีการแจ้งผลการอนุมัติเงินกู้รวดเร็วตามระยะเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.48$) จัดสรรผลประโยชน์เพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกในคราวจำเป็น ($\bar{X} = 4.35$) คณะกรรมการให้ความเอาใจใส่และให้ความสะดวกแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.33$)

ตาราง 7 ความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง
ด้านผลผลิต เป็นรายชื่อ

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในเขตเทศบาล ตำบลโพนทอง ด้านผลผลิต	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
16. มีการควบคุมจำนวนเงินกู้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	4.32	0.85	มาก
17. คณะกรรมการมีการติดตามการใช้เงินกู้ของสมาชิกอย่าง ใกล้ชิด	4.33	0.83	มาก
18. การติดตามการใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยจากสมาชิกตาม กำหนด	4.40	0.80	มาก
19. การจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินให้ชัดเจนเพื่อเป็นปัจจุบัน และเสนอให้สมาชิกทราบในการประชุมแต่ละครั้ง	4.29	0.85	มาก
20. การแต่งตั้งบุคคล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการ ดำเนินงานอย่างชัดเจน	4.39	0.80	มาก
21. การจัดให้มีหลักฐานในการรับจ่ายเงินเพื่อตรวจสอบได้	4.39	0.81	มาก
โดยรวม	4.36	0.63	มาก

จากตาราง 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือการติดตามการใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยจากสมาชิกตามกำหนด ($\bar{X} = 4.40$) การแต่งตั้งบุคคล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.39$) การจัดให้มีหลักฐานในการรับจ่ายเงินเพื่อตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 4.39$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง วิเคราะห์จากแบบสอบถามชนิดปลายเปิด มีประเด็นที่สำคัญ สอดคล้องกัน สรุปได้ ดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 8 ข้อเสนอแนะของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในเขตตำบลโพหนอง	ความถี่
1. คณะกรรมการควรทำบัญชีรายงานการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เป็นระบบ ชี้แจงรายรับรายจ่ายให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอ และให้สมาชิก ตรวจสอบได้	39 36
2. ในการประชุมวางแผนแต่ละครั้งคณะกรรมการและสมาชิกควรเข้าร่วม ประชุมให้ครบองค์ประชุมเพื่อจะได้เสนอแนะปัญหาที่เกิดขึ้นจากดำเนินงาน และจัดการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เกิด ประโยชน์สูงสุด	32 25
3. คณะกรรมการควรมีการทบทวน วางแผนการจัดการเงินกองทุนให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกกองทุน จัดสรรกำไรที่ได้นำไปพัฒนาชุมชนให้เกิด ความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง	15
4. คณะกรรมการควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านที่เป็น ประโยชน์แก่สมาชิกให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ	
5. คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนควรมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมในตำแหน่ง	

บทที่ 6

ข้อเสนอแนะการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในเขตเทศบาล ตำบลโพหนอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในเขตเทศบาล ตำบลโพหนอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะ และเสนอผล การศึกษาตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในเขตเทศบาล ตำบล โพหนอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการลงพื้นที่ ในระหว่างวันที่ 5 - 15 มกราคม 2556 เพื่อไปสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1 คน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1 คน ในจำนวน 12 หมู่บ้าน รวมจำนวน 24 คน และรายงานผล การสัมภาษณ์ ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 1 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“... ผมมีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนฯ หากสมาชิกมีความรับผิดชอบ และมีวินัยในการชำระเงินให้ตรงตามเวลา และนำเงินไปใช้ประกอบอาชีพตามที่ได้แจ้งไว้ จะช่วยให้ไม่ เกิดปัญหาในการชำระเงินคืนในภายหลัง นอกจากนี้ การที่สมาชิกมีความตระหนัก ถึงการมีส่วนร่วมของ การเป็นเจ้าของกองทุน และรักษาผลประโยชน์ของกองทุน จะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนฯ เป็นไป ด้วยดี...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 5 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“... ที่ผ่านมามีสมาชิกส่งเงินไม่ตามกำหนดหลายงวด ผมว่าผู้นำชุมชนขาดบทลงโทษ และบางคนไม่ยอมชำระเงินคืนด้วย แบบว่าหายไปเลย อย่างนี้เราจะทำอย่างไรกันดี...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 5 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

2. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 2 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“... ผมเห็นว่าคณะกรรมการบางคนไม่มีคุณภาพ ตั้งแต่กระบวนการเลือกสรร คณะกรรมการควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ รวมถึงจะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละและเต็มใจที่จะเข้ามาบริหารกองทุน ในส่วนของภาคเหนือ หากกรรมการมีความรู้ด้านบัญชีและมีประสบการณ์ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ มาก่อน จะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนฯ ประสบความสำเร็จ แต่หากกรรมการไม่มีความซื่อสัตย์แล้ว อาจเกิดการยกยอกเงินไปใช้ส่วนตัว ซึ่งในบางกองทุนฯ สมาชิกได้นำเงินมาชำระคืนที่กรรมการแล้ว แต่กรรมการไม่ได้นำเงินไปฝากไว้ที่ธนาคาร ทำให้เกิดปัญหาหนี้สูญ และการฟ้องร้องตามมาผมขอให้ข้อเสนอแนะตามนี้...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 6 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“... ผมว่าระยะทางจากบ้านเราถึงธนาคารไกลมาก การเดินทางไม่สะดวก สมาชิกจะนำเงินไปชำระคืนที่กรรมการเพื่อรวบรวมไปชำระคืนในครั้งเดียว หากกรรมการที่รวบรวมไม่ซื่อสัตย์ อาจเป็นช่องทางที่นำไปสู่การทุจริตของกรรมการที่รวบรวมเงินได้ส่วนกองทุนฯ อยากให้ธนาคารมาให้บริการสมาชิกเพื่อจะนำเงินไปชำระคืนที่ธนาคารด้วยตนเอง...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 6 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

3. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 3 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“... ปัญหาอีกประการคือความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนฯ สมาชิกบางรายยังมีความเข้าใจว่า เงินกองทุนฯ เป็นเงินของรัฐบาล หากไม่มีเงินจ่ายก็ให้จ่ายเฉพาะดอกเบี้ยก่อน หรือหากเงินหมดทางรัฐจะเอามาให้ใหม่อีก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ขณะเดียวกันกรรมการในบางกองทุนฯ ยังไม่สามารถชี้แจงกฎระเบียบข้อบังคับให้สมาชิกเข้าใจ และยอมรับได้ ขาดการสื่อสารประชุมชี้แจงกับสมาชิก ทำให้สมาชิกยังไม่ค่อยรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของเงินทุนนี้...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 7 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“... ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องสร้างความตระหนักแก่สมาชิกว่า เงินกองทุนเป็นเงินของสมาชิกทุกคน ไม่ใช่เงินของรัฐบาล และปลูกฝังเรื่องการนำเงินไปใช้ให้ถูกต้องด้วย...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 7 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

4. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 4 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“...ส่วนสำคัญอีกประการคือวัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่นการอยู่ร่วมกันโดยอาศัยความเอื้ออาทร และประนีประนอมกันเป็นหลัก ทำให้บางครั้งเมื่อมีปัญหาสมาชิกไม่ยอมชำระหนี้คืน คณะกรรมการก็ไม่อยากมีปัญหา จึงยอมผ่อนผันให้เรื่อยมาโดยไม่มีกำหนดเวลาชำระคืน ทำให้กระบวนการฟ้องร้องไม่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นความเสี่ยงต่อการดำเนินงานกองทุนฯ ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สมาชิกรายอื่นที่ไม่ชำระหนี้ตามด้วย...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 9 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“... การใช้เงินไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด จะต้องมีการติดตามว่าสมาชิกรายไหนไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้โดยหรือไม่ อาจแบ่งสมาชิกเป็นกลุ่มย่อย ๆ และแต่ละกลุ่มมีกรรมการคอยดูแล จะช่วยลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นเสียในอนาคตได้ ส่วนมากไม่ค่อยมีการติดตาม ก็ปล่อยให้ไปอย่างนั้น พอเกิดปัญหาก็คือโทษสมาชิก โยนกันไปกันมา...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 9 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

5. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 5 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“...วัตถุประสงค์ของกองทุนฯ กองทุนฯ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน เพิ่มรายได้ โดยให้มีการบริหารจัดการกองทุนด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้แก่ประชาชน แต่จากการสอบถามสมาชิกกองทุนฯ ส่วนมากยังไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุนฯ อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมาให้ความรู้ ทำให้สมาชิกบางรายนำเงินที่ได้จากกองทุนไปชำระหนี้ระบบแทนการลงทุนเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ นอกจากนี้ สมาชิกบางรายเข้าใจว่าเป็นเงินให้เปล่า จึงไม่ชำระเงินคืน ส่วนนี้ก็เป็นปัญหามากอยู่ครับ...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 10 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุน เน้นให้คณะกรรมการมีการสื่อสารกับสมาชิกมากขึ้นกว่านี้ และสนับสนุนให้เครือข่ายชุมชนทุกระดับเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่กองทุนได้ และกรรมการต้องรับฟังสมาชิกด้วย ที่ผ่านมามีไม่ฟังเลยครับ ทำใครทำมัน...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 10 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

6. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 6 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“...เงินให้สมาชิกกั๊น้อยเกินไป ควรเพิ่มงบประมาณกองทุนส่วนนี้ด้วย...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 11 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...ผมว่าการประชุมร่วมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกก็เป็นเรื่องสำคัญครับ...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 11 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

7. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 7 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“...ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการวัดความสำเร็จของกองทุนด้วย...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 12 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...จะต้องมีคณะกรรมการจากส่วนกลางเข้ามาตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการกองทุนด้วยครับ เพราะว่าการทุจริตมีมาก...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 12 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

8. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 8 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“...ในการประชุมวางแผนแต่ละครั้งคณะกรรมการและสมาชิกควรเข้าร่วมประชุมให้ครบองค์ประชุมเพื่อจะได้เสนอแนะปัญหาที่เกิดขึ้นจากดำเนินงาน และจัดการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เกิดประโยชน์สูงสุด...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 13 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...คณะกรรมการควรทำบัญชีรายงานการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เป็นระบบ เพื่อการชี้แจงรายรับรายจ่ายให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอ และให้สมาชิกตรวจสอบได้ด้วย และเวลาการขอตรวจสอบบัญชีก็อย่าโกรธกัน...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 13 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

9. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 9 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“...คณะกรรมการควรมีการทบทวน วางแผนการจัดการเงินกองทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกกองทุน จัดสรรกำไรที่ได้นำไปพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 14 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนควรมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมในตำแหน่งกัน...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 14 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

10. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 10 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“...การให้ความรู้ และการสร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้าน และสมาชิกกองทุนเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารกองทุนร่วมกัน...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 15 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...อยากให้มีการทำงานกันอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และให้ช่วยเหลือคนจนจริง ๆ ด้วยในจัดอันดับการขอกู้เงิน...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 15 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

11. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 11 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“...การแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุน จะต้องเสนอผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในด้าน การบริหารการเงิน ด้านการจัดการ ด้านการประสานงาน เข้ามาช่วยเป็นคณะกรรมการ และต้องยอม เสียสละเวลามาช่วยกันทำงานเพื่อชุมชนอย่างจริงจัง...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 15 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...ต้องการให้คณะกรรมการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้คำแนะนำ มาให้ความรู้ว่าการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จะใช้เงินอย่างไรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อครอบครัว...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 15 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

12. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก หมู่ที่ 12 โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 1 คน และสมาชิก 1 คน ดังนี้

“...คณะกรรมการกองทุน จะต้องเอาจริง เอาจริงกับการดำเนินงาน มีการตรวจสอบ บัญชี รายรับ รายจ่าย ทุกวันเพื่อการรายงานยอดเงินให้เป็นปัจจุบัน และต้องกำกับติดตาม สมาชิกว่าการกู้เงินได้นำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ขอใช้หรือไม่...”

(กรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 15 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...ควรกำหนดมาตรการเพื่อการปฏิบัติของสมาชิกให้เหมือนกันทุกคน และต้องเข้มงวดในระเบียบ แนวปฏิบัติด้วย คือทุกคนต้องปฏิบัติเหมือนกัน...”

(สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. 15 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในเขตเทศบาล ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ตามลำดับรายด้าน ดังนี้

1. ด้านสภาวะแวดล้อม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนฯ ที่ไม่เป็นนิติบุคคล การที่กองทุนฯ ไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้การกระทำใด ๆ ของบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากกองทุน เช่น การฟ้องร้อง จะผูกพันเฉพาะบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า คณะกรรมการยังมีความสับสนในระเบียบว่าฟ้องร้องได้หรือไม่เพราะคิดว่ากองทุนฯ ยังไม่เป็นนิติบุคคล และแม้ว่าในปัจจุบันกองทุนฯ จะเป็นนิติบุคคลแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีความจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการและสมาชิกในการเป็นนิติบุคคลของกองทุนฯ ด้วย

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ในประเด็นที่เกี่ยวข้องสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้านปัจจัยนำเข้า คือความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนฯ สมาชิกบางรายยังมีความเข้าใจว่า เงินกองทุนฯ เป็นเงินของรัฐบาล หากไม่มีเงินจ่ายก็ให้จ่ายเฉพาะดอกเบี้ยก่อน หรือหากเงินหมดทางรัฐจะเอามาให้ใหม่อีก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ขณะเดียวกันกรรมการในบางกองทุนฯ ยังไม่สามารถชี้แจงกฎระเบียบข้อบังคับให้สมาชิกเข้าใจและยอมรับได้ ขาดการสื่อสารประชุมชี้แจงกับสมาชิก ทำให้สมาชิกยังไม่ค่อยรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของเงินทุน

3. ด้านกระบวนการ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนของคุณภาพกรรมการ กระบวนการเลือกสรรคณะกรรมการควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ รวมถึงจะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ และเต็มใจที่จะเข้ามาบริหารกองทุน หากกรรมการมีความรู้ด้านบัญชี และมีประสบการณ์ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ มาก่อน จะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนฯ ประสบความสำเร็จ แต่หากกรรมการไม่มีความซื่อสัตย์แล้ว อาจเกิดการยกยอกเงินไปใช้ส่วนตัว ซึ่งในบางกองทุนฯ สมาชิกได้นำเงินมาชำระคืนที่กรรมการแล้ว แต่กรรมการไม่ได้นำเงินไปฝากไว้ที่ธนาคาร ทำให้เกิดปัญหาหนี้สูญและการฟ้องร้องตามมา

4. ด้านผลผลิต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เกี่ยวกับการแยกบัญชีระหว่างการปล่อยกู้ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านของรัฐกับการปล่อยกู้ของธนาคารเพื่อเหตุผลทางธุรกิจจำเป็นที่ภาครัฐต้องสร้างให้ธนาคารมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเงินในบัญชีกองทุนด้วย มิใช่มีบทบาทเป็นเพียงตัวกลางธุรกรรมทางการเงินเท่านั้น ส่วนนี้เป็นปัญหาที่ชาวบ้านไม่เข้าใจระบบ จะต้องหาคนที่มีความรู้ความสามารถด้านการเงิน และบัญชีเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ถือว่าประสบความสำเร็จ ในระดับหนึ่ง และเป็นนโยบายที่ดีที่ช่วยให้ประชาชนมีโอกาสขยายการลงทุน เสริมสร้างอาชีพ และเพิ่มรายได้ รวมทั้งยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น และยังช่วยลดปัญหาหนี้ในระบบอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ในหลายพื้นที่พบว่า ยังมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ ไม่ว่าจะเป็นขาดการสื่อสารประชุมชี้แจง ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก สมาชิกเข้าใจว่าเป็นเงินของรัฐบาล คณะกรรมการบางรายไม่มีความรู้ความสามารถ มีปัญหาการฟ้องร้องเมื่อไม่ชำระหนี้คืน เป็นต้นสำหรับข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และผลการวิจัยเพื่อการบริหารกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

1. สร้างความตระหนักแก่สมาชิกว่า เงินกองทุนเป็นเงินของสมาชิกทุกคน ไม่ใช่เงินของรัฐบาล และปลูกฝังเรื่องการนำเงินไปใช้ให้ถูกต้อง
2. ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุน เน้นให้คณะกรรมการมีการสื่อสารกับสมาชิกมากขึ้น และสนับสนุนให้เครือข่ายชุมชนทุกระดับเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่กองทุนที่มีปัญหา
3. ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาท ในการให้ความรู้ด้านบัญชี และด้านกฎหมายแก่คณะกรรมการ
4. ส่วนราชการควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นนิติบุคคลของกองทุน เพื่อให้กรรมการและสมาชิกทราบบทบาทและกฎระเบียบอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะเมื่อมีปัญหาฟ้องร้องเกิดขึ้น
5. การปล่อยสินเชื่อเพื่อต่อยอดกองทุนหมู่บ้านของธนาคาร (บัญชี 2) ควรปล่อยสินเชื่อให้กับกองทุนฯ ที่มีความพร้อม และเข้มแข็งระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น เพื่อให้การปล่อยสินเชื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
6. เมื่อเกิดปัญหาถึงขั้นฟ้องร้องขึ้น แต่ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ทันทีทันใด จึงควรมีการให้อำนาจแก่ประธานคณะกรรมการสนับสนุน และ

ติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด (คือผู้ว่าราชการจังหวัด) ในการจัดการเมื่อมีปัญหา
รุนแรงเกิดขึ้น

7. ส่วนราชการควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการวัดความสำเร็จของกองทุน

8. เพื่อป้องกันการนำเงินกองทุนไปใช้ชำระหนี้ในระบบ และจัดระบบการมีกองทุน
ซ้ำซ้อนกันหลายกองทุน จึงเสนอให้มีการบูรณาการใหม่ โดยปรับการชำระเงินคืนในแต่ละกองทุนให้
ตรงกัน เพื่อที่จะได้รู้ว่าสมาชิกแต่ละคนกู้เงินกี่กองทุนมากน้อยอย่างไร หากมีหลายกองทุนจะได้วางแผน
ให้ลดเหลือ 1 กองทุน หรือมีการจัดการทำฐานข้อมูลชาวบ้านที่มีความชัดเจน และเป็นปัจจุบันเพื่อการ
ตรวจสอบอีกทางหนึ่งด้วย

บทที่ 7

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาลำดับดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

สรุปผล

ผลการศึกษาการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.50) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 34.70) รองลงมา 41-50 ปี (ร้อยละ 25.90) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 32.40) รองลงมาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 32.40) มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท (ร้อยละ 34.70) รองลงมา 5,000 – 10,000 บาท (ร้อยละ 33.80) และมีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 31.80) มีอาชีพเกษตรกร/รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 27.60)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลโพหนอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และรายด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็นระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านผลผลิต และด้านกระบวนการ และเป็นรายชื่อปรากฏดังนี้

2.1 ด้านสภาวะแวดล้อม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนฯ ที่ไม่เป็นนิติบุคคล การที่กองทุนฯ ไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้การกระทำใด ๆ ของบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากกองทุน เช่น การฟ้องร้อง จะผูกพันเฉพาะบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า คณะกรรมการยังมีความสับสนในระเบียบว่าฟ้องร้องได้หรือไม่เพราะคิดว่ากองทุนฯ ยังไม่เป็นนิติบุคคล และแม้ว่าในปัจจุบันกองทุนฯ จะเป็นนิติบุคคลแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีความจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการและสมาชิกในการเป็นนิติบุคคลของกองทุนฯ ด้วย

ผลการวิจัย ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลโพหนอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการกู้ยืม และการส่งคืนเงินกองทุนที่ชัดเจน สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างกว้างขวาง กองทุนสามารถเสริมสร้างสำนึกของชุมชนและท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือกองทุนสามารถเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนของสมาชิก

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ในประเด็นที่เกี่ยวข้องสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้านปัจจัยนำเข้า คือความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนฯ สมาชิกบางรายยังมีความเข้าใจว่า เงินกองทุนฯ เป็นเงินของรัฐบาล หากไม่มีเงินจ่ายก็ให้จ่ายเฉพาะดอกเบี้ยก่อน หรือหากเงินหมดทางรัฐจะเอามาให้ใหม่อีก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ขณะเดียวกันกรรมการในบางกองทุนฯ ยังไม่สามารถชี้แจงกฎระเบียบข้อบังคับให้สมาชิกเข้าใจและยอมรับได้ ขาดการสื่อสารประชุมชี้แจงกับสมาชิก ทำให้สมาชิกยังไม่ค่อยรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของเงินทุน

ผลการวิจัย ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่ากลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลโพหนอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสมาชิกให้เป็นที่ปรึกษา มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐให้เป็นที่ปรึกษา มีศูนย์บริการกองทุนหมู่บ้านเป็นสัดส่วนเหมาะสม และสะดวกแก่การดำเนินงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือมีการจัดงบประมาณให้คณะกรรมการกองทุนอย่างเหมาะสม

2.3 ด้านกระบวนการ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนของคุณภาพกรรมการ กระบวนการเลือกสรร คณะกรรมการควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ รวมถึงจะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ และเต็มใจที่จะเข้ามาบริหารกองทุน หากกรรมการมีความรู้ด้านบัญชี และมีประสบการณ์ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ มาก่อน จะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนฯ ประสบความสำเร็จ แต่หากกรรมการไม่มีความซื่อสัตย์แล้ว อาจเกิดการยกยอกเงินไปใช้ส่วนตัว ซึ่งในบางกองทุนฯ สมาชิกได้นำเงินมาชำระคืนที่กรรมการแล้ว แต่กรรมการไม่ได้นำเงินไปฝากไว้ที่ธนาคาร ทำให้เกิดปัญหาหนี้สูญและการฟ้องร้องตามมา

ผลการวิจัย ด้านกระบวนการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพหนอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ มีการแจ้งผลการอนุมัติเงินกู้รวดเร็วตามระยะเวลาที่กำหนด จัดสรรผลประโยชน์เพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกในคราวจำเป็น คณะกรรมการให้ความเอาใจใส่และให้ความสะดวกแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คณะกรรมการกองทุนได้รับการคัดเลือกจากเวทีประชาคม และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

2.4 ด้านผลผลิต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เกี่ยวกับการแยกบัญชีระหว่างการปล่อยกู้ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านของรัฐกับการปล่อยกู้ของธนาคารเพื่อเหตุผลทางธุรกิจจำเป็นที่ภาครัฐต้องสร้างให้ธนาคารมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเงินในบัญชีกองทุนด้วย มิใช่มีบทบาทเป็นเพียงตัวกลางธุรกรรมทางการเงินเท่านั้น ส่วนนี้เป็นปัญหาที่ชาวบ้านไม่เข้าใจระบบ จะต้องหาคนที่มีความรู้ความสามารถด้านการเงิน และบัญชีเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน

ผลการวิจัย ด้านผลผลิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพหนอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การติดตามการใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยจากสมาชิกตามกำหนด การแต่งตั้งบุคคล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน การจัดทำมีหลักฐานในการรับจ่ายเงินเพื่อตรวจสอบได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินให้ชัดเจนเพื่อเป็นปัจจุบัน และเสนอให้สมาชิกทราบในการประชุมแต่ละครั้ง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญสมควรนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพพหนอง อำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพพหนองทุกกองทุน จำเป็นจะต้องดำเนินการตามแนวทางที่ทางราชการหรือข้อระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านกำหนดไว้ในทุกขั้นตอน นับแต่การเริ่มการตั้งกองทุนขึ้น จากการประชาสัมพันธ์ ของรัฐบาลที่มีความประสงค์จะให้แต่ละหมู่บ้านจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านของตนเองขึ้น โดยการรวมตัวของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านของตนเองขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวน 15 คน ตามที่ระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กำหนดไว้ โดยประชาชนจะคัดเลือกจากบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือในหมู่บ้านเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จากนั้นคณะกรรมการชุดดังกล่าวก็จะร่วมกันดำเนินการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกลุ่มตนเอง โดยยึดแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการตามที่ระเบียบได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ในระยะเริ่มแรกจะมีเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอยะยี่น เข้ามาคอยให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเป็นที่ปรึกษาให้อย่างใกล้ชิด ประกอบกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะมีโอกาสเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจงแนวทางการดำเนินงานอยู่บ่อย ๆ จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังมีกระแสการตื่นตัวของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านของการดำเนินงานของแต่ละหมู่บ้านได้มีความพยายามที่จะบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามกรอบของระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 12 ตำบลโพพหนอง อำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2544 ในทุก ๆ ขั้นตอน นับตั้งแต่ การวางแผนการดำเนินงาน การกำหนดตัวบุคคลทำหน้าที่ในแต่ละตำแหน่งตามโครงสร้างของกองทุนให้มีความเหมาะสม และได้ร่วมกันดำเนินงานอย่างเต็มที่สมกับที่ได้รับ ความไว้วางใจให้เข้ามาบริหารกองทุน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นด้วยต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลโพพหนอง อำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของทับทิม แห่งคำ (2547 : 36) พบว่า มีผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนในด้าน การวางแผน การจัดการ การจัดหาบุคลากร การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน และด้านการงบประมาณกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุรศักดิ์ ชัยรัมย์ (2547 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สมาชิกกองทุนที่มีการบริหารจัดการกองทุนในระดับดี และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุรศักดิ์ อีลา (2547 : 123) พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยรวม 4 ด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์การ ด้านการ
 อำนาจการ และด้านการควบคุม อยู่ระดับมาก

2. ผลการการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบล
 โพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

2.1 ด้านสภาวะแวดล้อม ผลการ สัมภาษณ์กรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
 ส่วนมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนฯ ที่ไม่เป็นนิติ
 บุคคล การที่กองทุนฯ ไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้การกระทำใด ๆ ของบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากกองทุน
 เช่น การฟ้องร้อง จะผูกพันเฉพาะบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า
 คณะกรรมการยังมีความสับสนในระเบียบว่าฟ้องร้องได้หรือไม่เพราะคิดว่ากองทุนฯ ยังไม่เป็นนิติบุคคล
 และแม้ว่าในปัจจุบันกองทุนฯ จะเป็นนิติบุคคลแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีความจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจแก่
 คณะกรรมการและสมาชิกในการเป็นนิติบุคคลของกองทุนฯ ด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรียพันธ์
 แสงไพบูลย์ (2546 : 133-134) ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้าน ของกรรมการกองทุน
 หมู่บ้าน ศึกษากรณีอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง จากการศึกษาพบว่า ผลการปฏิบัติงานในกองทุน
 หมู่บ้านของอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่ากรรมการหมู่บ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่อง
 ของหลักการ และวัตถุประสงค์ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่
 เกี่ยวข้อง ต้องให้ความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการสัมภาษณ์กรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมาก
 มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้านปัจจัยนำเข้า คือความเข้าใจ
 เกี่ยวกับกองทุนฯ สมาชิกบางรายยังมีความเข้าใจว่า เงินกองทุนฯ เป็นเงินของรัฐบาล หากไม่มีเงินจ่ายก็
 ให้จ่ายเฉพาะดอกเบี้ยก่อน หรือหากเงินหมดทางรัฐจะเอามาให้ใหม่อีก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง
 ขณะเดียวกันกรรมการในบางกองทุนฯ ยังไม่สามารถชี้แจงกฎระเบียบข้อบังคับให้สมาชิกเข้าใจและ
 ยอมรับได้ ขาดการสื่อสารประชุมชี้แจงกับสมาชิก ทำให้สมาชิกยังไม่ค่อยรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของเงินทุน
 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรูญ เจือจันทร์ (2548 : 101-104) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานของ
 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลแสนสุข
 อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการพิจารณาให้เงินกู้สมาชิก การพิจารณาคุณสมบัติของ
 สมาชิก เป็นไปตามระเบียบที่ทางกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกำหนด

2.3 ด้านกระบวนการ ผลการ สัมภาษณ์กรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมาก
 มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนของคุณภาพกรรมการ กระบวนการเลือกสรร
 คณะกรรมการควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ รวมถึง
 จะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ และเต็มใจที่จะเข้ามาบริหารกองทุน หากกรรมการมีความรู้ด้านบัญชี
 และมีประสบการณ์ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ มาก่อน จะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนฯ
 ประสบความสำเร็จ แต่หากกรรมการไม่มีความซื่อสัตย์แล้ว อาจเกิดการยักยอกเงินไปใช้ส่วนตัว ซึ่งใน

บางกองทุนฯ สมาชิกได้นำเงินมาชำระคืนที่กรรมการแล้ว แต่กรรมการไม่ได้นำเงินไปฝากไว้ที่ธนาคาร ทำให้เกิดปัญหาหนี้สูญ และการฟ้องร้องตามมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา ปะกิน่าหัง (2547 : 135-136) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบางทุ่งทองกวาว ตำบลนาทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่าด้านการบริหารจัดการตาม กระบวนการดำเนินงานสามารถดำเนินงานได้อยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับระเบียบการบริหาร เงินกองทุนหมู่บ้านและสอดคล้องกับ ชุมพล เมฆาพันธ์ (2547 : 145-148) ได้ศึกษาเชิงรูปแบบ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของจังหวัดในเขต ภาคเหนือ พบว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลสำเร็จในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ ร้อยละ 75

2.4 ด้านผลผลิต ผลการ สัมภาษณ์กรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เกี่ยวกับการแยกบัญชีระหว่างการปล่อยกู้ตาม นโยบายกองทุนหมู่บ้านของรัฐกับการปล่อยกู้ของธนาคารเพื่อเหตุผลทางธุรกิจจำเป็นที่ภาครัฐต้องสร้าง ให้ธนาคารมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเงินในบัญชีกองทุนด้วย มิใช่มีบทบาทเป็นเพียงตัวกลางธุรกรรมทาง การเงินเท่านั้น ส่วนนี้เป็นปัญหาที่ชาวบ้านไม่เข้าใจระบบ จะต้องหาคนที่มีความรู้ความสามารถด้าน การเงิน และบัญชีเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สังขกร แก้วทรงเกษ และคณะ (2550 : 121) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้ เสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนชุมชนห้วยทรายขาว ในพื้นที่ โครงการหลวงแม่ป่วนหลวง โดยเฉพาะในส่วนของความสัมพันธ์ของครัวเรือนและกองทุนพบว่า ธนาคารข้าว เป็นแหล่งที่เกิดทุนทรัพย์ และทุนทางสังคม เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์ความสัมพันธ์สามัคคีในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ ยังมีประเด็นที่เห็นว่ามีการบริหารจัดการอยู่ค่อนข้างน้อยกว่าประเด็น อื่น ๆ เกี่ยวกับ การแต่งตั้งบุคคล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน การ จัดให้มีหลักฐานในการรับจ่ายเงินเพื่อให้ตรวจสอบได้ การจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินให้ชัดเจนเป็น ปัจจุบันและเสนอให้สมาชิกทราบในการประชุมแต่ละครั้ง การจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติการกองทุนหมู่บ้านเป็น สัดส่วน เหมาะสม และสะดวกต่อการดำเนินงาน และการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล ดังนั้น คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรจะนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นข้อ สาระสนเทศในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการบริหารจัดการให้ดีขึ้น กล่าวคือ ควรมีการแต่งตั้ง บุคคล ติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลการดำเนินงานให้ชัดเจน ควรจัดเก็บหลักฐานในการรับจ่ายเพื่อให้ตรวจสอบได้ และควร

จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินให้ชัดเจนเป็นปัจจุบันและเพื่อเสนอให้สมาชิกทราบในการประชุมแต่ละครั้ง และควรจัดหาศูนย์ปฏิบัติการกองทุนหมู่บ้านให้เป็นสัดส่วนเหมาะสม และสะดวกแก่การดำเนินงาน ตลอดจนมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกองทุนให้มีความเหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ เพื่อให้จะทำให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพให้มากยิ่งขึ้น

1.1 ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1.1 ควรทำบัญชีรายงานการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เป็นระบบ ชี้แจงรายรับรายจ่ายให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอ และให้สมาชิกตรวจสอบได้

1.1.2 ในการประชุมวางแผนแต่ละครั้งคณะกรรมการและสมาชิกควรเข้าร่วมประชุมให้ครบองค์ประชุมเพื่อจะได้เสนอแนะปัญหาที่เกิดขึ้นจากดำเนินงาน และจัดการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

1.1.3 คณะกรรมการควรมีการทบทวน วางแผนการจัดการเงินกองทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกกองทุน จัดสรรกำไรที่ได้นำไปพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง

1.1.4 คณะกรรมการควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ

1.1.5 คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนควรมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมในตำแหน่ง

1.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

1.2.1 สร้างความตระหนักแก่สมาชิกว่า เงินกองทุนเป็นเงินของสมาชิกทุกคน ไม่ใช่เงินของรัฐบาล และปลูกฝังเรื่องการนำเงินไปใช้ให้ถูกต้อง

1.2.2 ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุน เน้นให้คณะกรรมการมีการสื่อสารกับสมาชิกมากขึ้น และสนับสนุนให้เครือข่ายชุมชนทุกระดับเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่กองทุนที่มีปัญหา

1.2.3 ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาท ในการให้ความรู้ด้านบัญชี และด้านกฎหมายแก่คณะกรรมการ

1.2.4 ส่วนราชการควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นนิติบุคคลของกองทุน เพื่อให้กรรมการและสมาชิกทราบบทบาทและภาระเบี่ยงอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะเมื่อมีปัญหาฟ้องร้องเกิดขึ้น

1.2.5 การปล่อยสินเชื่อเพื่อต่อยอดกองทุนหมู่บ้านของธนาคาร (บัญชี 2) ควรปล่อยสินเชื่อให้กับกองทุนฯ ที่มีความพร้อม และเข้มแข็งระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น เพื่อให้การปล่อยสินเชื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.6 เมื่อเกิดปัญหาถึงขั้นฟ้องร้องขึ้น แต่ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงทีนั้น จึงควรมีการให้อำนาจแก่ประธานคณะกรรมการ สันนิษฐาน และติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด (คือผู้ว่าราชการจังหวัด) ในการจัดการเมื่อมีปัญหารุนแรงเกิดขึ้น

1.2.7 ส่วนราชการควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการวัดความสำเร็จของกองทุน

1.2.8 เพื่อป้องกันการนำเงินกองทุนไปใช้ชำระหนี้ในระบบ และจัดระบบการมีกองทุนซ้ำซ้อนกันหลายกองทุน จึงเสนอให้มีการบูรณาการใหม่ โดยปรับการชำระเงินคืนในแต่ละกองทุนให้ตรงกัน เพื่อที่จะได้รู้ว่าสมาชิกแต่ละคนกู้หนี้ยี่กี่กองทุนมากน้อยอย่างไร หากมีหลายกองทุนจะได้วางแผนให้ลดเหลือ 1 กองทุน หรือมีการจัดการทำฐานข้อมูลชาวบ้านที่มีความชัดเจน และเป็นปัจจุบันเพื่อการตรวจสอบอีกทางหนึ่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านในแต่ละตำบลในเขตอำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ที่ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวหรือความสำเร็จต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนอื่น ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพให้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย คู่มือแนวทางบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ : อ้นวารุกิจ, ม.ป.ป.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหัวขวาง. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 12
ตำบลโพนทอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2544. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2544.
- จรูญ เจือจันทร์. การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- จिया วงศ์กำแหง. การบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลเมืองของอำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,
2551.
- ชลดา จันทรสาขา และคณะ. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมืองไปปฏิบัติ กรณีศึกษา : หมู่บ้านที่ได้รับมาตรฐานการบริหารจัดการ
กองทุนระดับที่ 1 (AAA) อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ปร.ม.
กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2546.
- ชุมพล เสมาศันท์. ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมือง เขตอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ.
ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. รูปแบบการประเมินแบบซิป. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2529.
- ทับทิม แห่งคำ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุน
หมู่บ้าน ตำบลปะอาว อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2543.
- ธีระ รุญเจริญ. หลักการบริหาร. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.
- นวรรตน์ เจียรนัย. ผลการดำเนินงานภายใต้ระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000 ตามทฤษฎี Balanced
Scorecard ของบริษัท SME ในประเทศไทย. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ :
การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย, 2545.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กทม. : ประสานการพิมพ์, 2545.

- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กภาพสินธุ์ :
 ประสานการพิมพ์, 2551.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : พีระพัฒนา, 2535.
- ปัญญา ปุยเปีย. ผู้นำการบริหาร. มหาสารคาม : วิทยาลัยครูมหาสารคาม, 2534.
- พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และชลิตา ศรีมณี. องค์การและการจัดการองค์การในภาครัฐ. กรุงเทพฯ
 : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545.
- พิเชิต โปธิมา. ผลกระทบของนโยบายกองทุนหมู่บ้านที่มีต่อประชาชนในพื้นที่อำเภอฮอด
 จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ รม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
 2549.
- ภิญโญ สาร. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2523.
- มณูชัย อีระอกนิษฐ์. ผลกระทบของประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารที่มีต่อ
 ความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
 วิทยานิพนธ์ รม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. การประเมินประสิทธิผลขององค์กร. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2543.
- เยาวลักษณ์ แกมศิริ. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย
 จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
 มหาสารคาม, 2553.
- รัตนะ บัวสนธ์. รูปแบบการประเมิน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2538.
- “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหาร
 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง พ.ศ. 2544,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 118.
 ตอนพิเศษ 48 ง. หน้า 18-40. 30 พฤษภาคม 2544.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. แนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ การประยุกต์ และการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
 พอเพชรพับลิชชิงเฮ้าส์, 2549.
- วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ, 2546.
- วีรยา ศรีสถิต. ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการพัฒนาองค์กรกับความสำเร็จในการดำเนิน
 ธุรกิจของธุรกิจส่งออกอุปกรณ์รถยนต์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กจ.ม. มหาสารคาม
 : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- ศิริพร พงษ์ศรีโรจน์. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2540.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : อีระฟิล์มและไซเท็กซ์,
 2541.
- ศิริอร ชันธหัตถ์. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อักษราพัฒนา, 2545.

- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). การแปรรูปนโยบายลดปัญหาความยากจนสู่การปฏิบัติ : กรณีกองทุนหมู่บ้าน. 2548 <www.codi.or.th/index> 7 สิงหาคม 2555.
- สมคิด บางโม. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒน์, 2540.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2546.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. รูปแบบการประเมิน (Evaluation Model). กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2531.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2543.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. รูปแบบการประเมินโครงการแบบซิป. กรุงเทพฯ : องค์การมหาชน, 2537.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโกสุมพิสัย. รายงานการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโกสุมพิสัย, 2552.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเขียงยืน. รายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม : กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอเขียงยืน, 2552.
- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กบท). 6 กันยายน 2548. <www.cabinet.soc.go.th> 7 สิงหาคม 2552.
- _____. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544.
- สำนักงานนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ : วี.เจ. พรินต์ติ้ง, 2549.
- สังขกร แก้วทรงเกษ และคณะ. ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้เสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนชุมชนห้วยทรายขาวในพื้นที่โครงการหลวงแม่ป่วนหลวง. รายงานโครงการวิจัย : สระบุรี, 2550.
- สุชาติ ประชากุล. หลักการบริหารงานแผนใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา, 2541.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยฤกษ์. หลักการบริหารเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542.
- สุพิน เกชาคุปต์. พฤติกรรมองค์กร ความรู้เบื้องต้นในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

- สุรศักดิ์ ชัยรัมย์ การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- สุรางค์ อีลา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน : ศึกษากรณี ตำบลเรียง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2547.
- สุรีย์พันธ์ แสงไพบูลย์. ผลการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้านของกรรมการกองทุนหมู่บ้านศึกษากรณี อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2546.
- อเนก กลยณี. ความพึงพอใจในการบริหารจัดการองค์การ เพื่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : เสนอการพิมพ์, 2540.
- อารีย์ เพชรสุด. มนุษย์สัมพันธ์ในการบริหารงานภายในองค์การ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2430.
- อัจฉราวรรณ รัตนพันธ์. ความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ขององค์การกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ กจ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- อนันต์ เกตุวงศ์. กองบริหารการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- อำรุง เหมรา. แรงจูงใจในการปฏิบัติของหน่วยงานสังกัดสำนักงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2533.
- อุทัย หิรัญโต. หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : คลังวิทยการพิมพ์, 2542.
- Calantone, Cavusgil and Zhao. Attitudes and Opinions of Organization. New York : Harper, 1954.
- Good, C.V. Dictionary of Education. New York : Mc Grow Hill, 1977.
- Jankala, K. Webster's New Twentieth Counter Dictionary of the English Languages of Quality and Management Unabridged. New York : Simon and Schuster, 1983.
- Lee, Chen and Chang. Notes on the Theory of Organization. New York : The Macmillan Company, 2006.
- Norreklit, J. C. Research and Balanced Scorecard in Education. 3rd ed. New Jersey : Prentice Hall, 2000.
- Yamane, Taro. Statistics An Introductory Analysis. 3rd ed. New York : harer Row, 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้สัมภาษณ์

รายชื่อคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้สัมภาษณ์

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 12 คน

1. นายทองม้วน อุปนันท์	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
2. นางติ่ม สายโชติ	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
3. นางลัดดาวัลย์ หงส์สีทอง	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
4. นายวงษ์เพชร ภูพินนา	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
5. นายประยงค์ อุปนันท์	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
6. นายธงชัย ชินแสง	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
7. นายศักดิ์ ชะราประทีป	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
8. นายชูศักดิ์ ทองดี	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
9. นายสุพันธ์ พลบำรุง	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
10. นายสุวรรณ บุญบาล	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
11. นายนิรันดร จันทะหาร	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
12. นายสมควร โกเมน	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 12 คน

1. นางสาวฝน สุวิชัย	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
2. นางสาวสุมาลัย อุปนันท์	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
3. นางลำเยาว์ สีสุมา	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
4. นางดอกไม้ ชารี	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
5. นางฉวี เมืองจันทร์	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
6. นางจันทร์เพ็ญ คำนวน	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
7. นางสมพร พิณพงษ์	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
8. นางรจนา อุปถัมภ์	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
9. นางทองผัด กันรี	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
10. นางอำพร คະสุวรรณ	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
11. นายพรชัย ชินแสน	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี
12. นายสุวรรณ ละลี	ผู้สัมภาษณ์ นางสาวชยาภา คำเมรี

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาล
ตำบลโพหนอง อำเภอยะยี่น จังหวัดมหาสารคาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน
จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อการศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อประกอบการศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้งนี้ผู้ศึกษาใคร่ขอความอนุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้โปรดให้ข้อมูลที่เป็นจริงในการตอบแบบสอบถามชุดนี้

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

คำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ และจะนำข้อมูลที่พึงเปิดเผยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ให้ข้อมูลไว้ ณ โอกาสนี้

นางสาวชยาภา คำเมรี

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเทศบาล

ตำบลโพนทอง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ

( ) อายุ 20-30 ปี

( ) อายุ 31-40 ปี

( ) อายุ 41-50 ปี

( ) อายุ 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

( ) ประถมศึกษา

( ) มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า

( ) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

( ) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. รายได้ต่อเดือน

( ) ต่ำกว่า 5,000 บาท

( ) 5,000 - 10,000 บาท

( ) 10,001 - 20,000 บาท

( ) 20,000 บาทขึ้นไป

5. อาชีพ

( ) เกษตรกรรม/รับจ้างทั่วไป

( ) พนักงานบริษัท/เอกชน

( ) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

( ) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง
คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องระดับปฏิบัติที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่เป็นจริงมาก
ที่สุด

ที่	การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านสภาพแวดล้อม					
1	มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการกู้ยืม และการ สงวนเงินกองทุนที่ชัดเจน	.....	.....	.....	.....	.....
2	มีนโยบายการจัดการประชุม คณะกรรมการสมาชิกที่ ชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการ ปฏิบัติงานอย่างกว้างขวาง	.....	.....	.....	.....	.....
4	มีกองทุนสามารถเสริมสร้างสำนึกของ ชุมชนและท้องถิ่น	.....	.....	.....	.....	.....
5	กองทุนสามารถเป็นแหล่งเงินทุน หมุนเวียนสำหรับการลงทุนของ สมาชิก.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	กองทุนสามารถเสริมสร้างกรรมการ พึ่งตนเองของหมู่บ้านและ ชุมชน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	ด้านปัจจัยป้อน					
7	มีศูนย์ปฏิบัติการกองทุนหมู่บ้านเป็น สัดส่วนเหมาะสมและสะดวกแก่การ ดำเนินงาน	.....	.....	.....	.....	.....

8	มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของ คณะกรรมการกองทุนอย่างเหมาะสม					
9	มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงาน ของรัฐให้เป็นที่ปรึกษา					
10	มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ ของสมาชิกให้เป็นที่ปรึกษา					

ที่	ความคิดเห็นในการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านกระบวนการ					
11	มีการแจ้งผลการอนุมัติเงินกู้รวดเร็วตามระยะเวลาที่กำหนด	.....	.....	.....	.....	.....
12	คณะกรรมการให้ความเอาใจใส่และให้ความสะดวกแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง	.....	.....	.....	.....	.....
13	มีการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียนให้กู้ยืมได้ทุกปี	.....	.....	.....	.....	.....
14	จัดสรรผลประโยชน์เพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกในคราวจำเป็น	.....	.....	.....	.....	.....
15	คณะกรรมการกองทุนได้รับการคัดเลือกจากเวทีประชาคม และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง.....	.....	.....	.....	.....	.....
	ด้านผลผลิต					
16	มีการควบคุมวงเงินกู้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	.....	.....	.....	.....	.....
17	คณะกรรมการมีการติดตามการใช้วงเงินกู้ของสมาชิกอย่างใกล้ชิด	.....	.....	.....	.....	.....

18	การติดตามการใช้คืนเงินกู้พร้อม ดอกเบี้ยจากสมาชิกตามกำหนด	.....	.....	.....	.....	.....
19	การจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินให้ ชัดเจนเป็นปัจจุบันและเสนอให้สมาชิก ทราบในการประชุมแต่ละครั้ง	.....	.....	.....	.....	.....
20	การแต่งตั้งบุคคล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานอย่าง ชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
21	การจัดให้มีหลักฐานในการรับจ่ายเงิน เพื่อให้ตรวจสอบได้	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบล
โพหนอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาล
ตำบลโพหนอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม

1. ด้านสภาพแวดล้อม

ปัญหา

.....
 .....

ข้อเสนอแนะ

.....
 .....

2. ด้านปัจจัยป้อน

ปัญหา

.....
 .....

ข้อเสนอแนะ

.....
 .....

3. ด้านกระบวนการ

ปัญหา

.....
 .....

ข้อเสนอแนะ

.....
 .....

4. ด้านการผลิต

ปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่อง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาล
ตำบลโพหนอง อำเภอยะยี่นจังหวัดมหาสารคาม

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะแบบสัมภาษณ์

ใช้สำหรับสัมภาษณ์คณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 12 หมู่บ้าน เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) ชนิดปลายเปิด ประกอบด้วยข้อคำถาม ชนิดปลายเปิด จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

สภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับการบริหารจัดการและชุมชนเมืองในเขตเทศบาล ตำบลโพหนอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ท่านมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

1. ด้านสภาพแวดล้อม มีการจัดการด้านแผนการชกัเยี่ยม มีสมาชิกเข้าร่วม การวางแผน และมีการดำเนินการเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

2. ด้านปัจจัยป้อน มีการกำกับ ควบคุม แต่งตั้งกรรมการ เจ้าหน้าที่ ในการ ดำเนินงานโดยคณะกรรมการ เป็นอย่างไร

.....
.....

3. ด้านกระบวนการ มีการแจ้งผลการอนุมัติ ข่าวสาร จัดทำรายงานผล มี การดำเนินการอย่างไร.....

.....

4. ด้านผลผลิต มีการควบคุมการกัเยี่ยมเงิน มีการสรุปรายงานผลให้สมาชิก รับทราบ มีการดำเนินการอย่างไร.....

.....
.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวชยาภา คำเมรี
วันเกิด	วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2518
สถานที่เกิด	อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 39 หมู่ 19 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม 44190
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักบริหารการศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	เทศบาลตำบลโพหนอง ตำบลโพหนอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม 44160
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2527	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2541	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขานิติศาสตร์ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
พ.ศ. 2545	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2548	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2557	ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

